



EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS

Hi ha alternatives?

Nota autobiogràfica

Cada dia al matí, quan em desperto, veig: boscos, camps i cinc granges, tres de vedells i dues de porcs. Des de ben petita, l'agricultura i la ramaderia han estat presents i han format part de la meua vida. A més, el sector primari ha estat i és tema de conversa en els dinars familiars i d'amics dels meus pares. El meu pare, pagès de tota la vida, la meua mare pagesa, no des de tota la vida, però si actualment; la meua àvia Isabel, ha viscut a pagès, l'avi Joan, també, fill de pagès; la meua altra àvia, la Mercè filla de pagès i l'avi Carles, el qual ens va deixar fa poc i qui m'agradaria recordar en aquest treball, també era fill de pagès i a més nascut al Lluçanès; per acabar d'arrodonir la cosa, la meua tieta, la Lali Coma, veterinària. Quan era petita vivia a Vic, i tot i que no veia boscos quan em llevava, si que sentia constantment els gemecs dels porcs quan sortia al jardí; els caps de setmana anava, juntament amb els meus germans, a "ajudar" el meu pare a la seva granja de porcs, a Santa Eulària; a les tardes ajudàvem als avis a fer la llet als vedells, i curiosament, ens agradava ESTAR presents el dia de la matança del porc. Queda clar, doncs, que jo també sóc una mica pagesa.

El 2010, vaig deixar la plana de Vic i vaig venir al Lluçanès, a Santa Eulària, masia on el meu pare i el meu avi, tenien granges. Així, tot i que, sóc Lluçanesa d'adopció, hi he viscut 10 anys dels 17 que tinc ara. En aquest territori m'hi he fet gran, la qual cosa m'ha despertat un sentiment de pertinença. Pagesia i Lluçanès són dos elements que m'edifiquen, i els protagonistes del treball que teniu a les mans. Un treball que vol ser un tribut al meu avi, Carles Coma; a tota la meua família i a tots els ramaders i pagesos, que amb unes condicions de mercat adverses i envoltats sovint d'una controvèrsia mediàtica sobre com ho fan, es lleven cada dia per garantir la sobirania alimentària del territori i alhora custodiar el paisatge. Un treball que respon a la recomanació que surt sovint de la boca del meu pare "No oblideu mai d'on veniu".

Abstract

In “*Lluçanès*”, there has always been a high percentage of the population dedicated to cattle and agriculture. Some years ago, we only found farms with a self-consumption model, but since 1999 it has disappeared, and most of the pig farms that we find are part of an industrial production model. From this point, the aims of my work have been: to understand what the current situation of pig farming is and what has happened to reach this point, to investigate on the impacts on the territory, and finally, to find out if it would be possible to implement the model of ecological pig farming, with the hypothesis that it would not be possible. To carry out the research, I have done a documentary research based on an official DARP document. In addition, I have interviewed different profiles of people from “*Lluçanès*”, and finally I have visited one ecological pig farming farm, and a closed cycle pig farm, as well. After the research and having achieved my aims, I have come to the conclusion that the current pig situation generates a great environmental and economic impact on the land and on the inhabitants of our territory, so although new methods have been implemented to reduce this impact and contribute to the improvement of the situation, apply the system of ecological pig farming or increase closed-cycle farms, the last one more viable, would be two options to improve the situation of this sector.

Resumen

Desde siempre, en el “*Lluçanès*”, ha habido un alto porcentaje de población dedicada a la ganadería y a la agricultura. Antes, encontrábamos explotaciones ganaderas de porcino con un modelo de autoconsumo, pero desde hace unos años que estas han desaparecido, y la mayor parte de las granjas de porcino existentes pertenecen a un sistema de producción industrial. A partir de aquí, los objetivos de mi trabajo de investigación han sido: entender cuál es la situación de la ganadería porcina actual y que ha pasado para que llegemos a este punto; investigar que impactos tiene esto para el territorio; y, finalmente, averiguar si sería posible implementar el modelo de ganadería porcina ecológica (mi hipótesis era que no sería posible). Para alcanzar los objetivos, he hecho una búsqueda documental, a partir de documentos oficiales del DARP; además de una serie de entrevistas a perfiles de personas muy distintas del “*Lluçanès*”; y un par de observaciones: una en una granja de ganadería porcina ecológica y otra en una explotación de porcino de ciclo cerrado. Finalmente, habiendo realizado esta investigación, he llegado a la conclusión de que la situación actual del porcino genera un gran impacto ambiental a la tierra y económico a los habitantes del territorio; así que, aunque se hayan implementado nuevos métodos para reducirlos y contribuir en la mejora de la situación, aplicar el sistema de ganadería porcina ecológica o aumentar las explotaciones de ciclo cerrado, está última más viable, serían dos opciones de mejora del sector.

| Índex | pàgina |
|---|---------------|
| Introducció | 3 |
| 1. Radiografia del sector porcí al Lluçanès | 6 |
| 1.1. Localització i dimensió de les explotacions de porcí avui | 11 |
| 1.1.1. Localització de les explotacions de porcí, i cens de bestiar per municipis | 11 |
| 1.1.2. Classificació de les explotacions segons la dimensió | 14 |
| 1.1.3. Classificació zootècnica de les explotacions del Lluçanès | 16 |
| 1.2. Evolució del porcí | 17 |
| 1.2.1. Explotacions | 18 |
| 1.2.2. Localització | 21 |
| 1.2.3. Instal·lacions | 23 |
| 1.2.4. Mesures sanitàries | 25 |
| 1.2.5. Mesures ambientals | 29 |
| 2. Impactes generats pel porcí al Lluçanès | 33 |
| 2.1. Impactes ambientals | 33 |
| 2.1.1. Contaminació de les aigües i els sòls | 33 |
| 2.1.2. Ús intensiu de l'aigua | 38 |
| 2.1.3. Contaminació de l'aire i efecte hivernacle | 40 |

| | |
|---|-----------|
| 2.1.4. Altres impactes ambientals..... | 42 |
| 2.2. Impactes econòmics i socials | 43 |
| 3. Ramaderia porcina ecològica | 46 |
| 3.1. Característiques i requeriments | 46 |
| 3.2. Ramaderia porcina ecològica al Lluçanès | 56 |
| 3.3. Alternativa a la ramaderia ecològica, el cicle tancat | 59 |
| Conclusions | 63 |
| Índex fotogràfic | 68 |
| Webgrafia | 70 |

Introducció

A l'hora d'escollir un tema pel treball de recerca, tenia clar que el projecte havia de complir dues característiques fonamentals: per una banda, que tractés d'una temàtica que pogués viure i conèixer de ben a prop, fet que implicava tenir fonts properes, i establir una relació amb el territori; i d'altra banda que fos una qüestió que m'interessés. Així que després de donar voltes a diferents opcions, i havent consultat les propostes fetes des de l'institut i altres organitzacions, vaig optar per aquella que ja des de bon principi havia pensat, i que a més també havia estat proposada pel Consorci del Lluçanès: "L'activitat porcina al Lluçanès, i la possibilitat d'implementar-hi la ramaderia porcina ecològica". El Lluçanès, és un territori on sempre hi ha hagut explotacions de porcí; de fet, una part de la meua família es dedica a aquesta activitat ramadera, des de fa molts anys; per tant, la realitat d'aquest sector, m'era i m'és molt propera. D'altra banda, avui en dia, la situació i els impactes que ha generat i encara genera el nombre d'explotacions de porcí que hi ha a casa nostra, són destacables i creen diversitat d'opinions entre els habitants del Lluçanès; de manera que, a més de ser-me un tema proper és també una activitat polèmica, un altre ingredient que el fa atractiu, ja que a mi m'agrada estar el dia dels temes d'actualitat sobretot si generen controvèrsia. Així que se'm va despertar una certa inquietud per investigar sobre quins eren els arguments amb què es basaven els diferents col·lectius i associacions del territori, per estar a favor o en contra de la situació i el model actual del porcí. Així, que un cop reunides totes aquestes motivacions i condicions personals, vaig determinar que el treball versaria sobre l'activitat ramadera porcina al Lluçanès.

Des d'un bon principi, el meu projecte ha constatat de tres objectius principals: en primer lloc, fer una radiografia actual del sector ramader porcí al Lluçanès, preferentment utilitzant dades quantitatives, i comprendre l'evolució d'aquest al llarg de 20 anys en diversos aspectes (dimensió de les explotacions, localització, mesures ambientals i mesures sanitàries); en segon lloc, identificar quins són els impactes mediambientals, econòmics i socials causats al territori per l'activitat ramadera porcina; i per últim, investigar sobre la ramaderia

porcina ecològica, esbrinar si hi ha alguna explotació d'aquest model ramader al Lluçanès, i si seria viable implementar-la aquí, a casa nostra. A partir d'aquests tres eixos, la meva coneixença sobre la situació del porcí al Lluçanès, i la poca o gairebé nul·la informació que jo tenia sobre la ramaderia porcina ecològica, em vaig plantejar una hipòtesi, només fonamentada amb la meva intuïció: "Ara per ara, no és possible implementar el sistema de ramaderia porcina ecològica al Lluçanès, ja que si arreu de Catalunya hi ha tan poques explotacions amb aquest model, per alguna cosa deu ser".

Una vegada vaig tenir clars els objectius del treball, i em vaig haver plantejat la hipòtesi, vaig dissenyar la recerca. Aquesta s'estructurava en tres fases, integrava la part pràctica i la part teòrica del projecte, i seguia tres metodologies diferents. La primera fase es basava en la recerca documental; realitzada a través de diferents fonts digitals, i documents trobats al portal web del DARP (Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat). Pel que fa la segona fase de la recerca, i la part pràctica del treball, ha consistit en realitzar 14 entrevistes, a persones relacionades amb el sector amb perfils molt diferents (ramaders, veterinària de porcs, Servei d'Agents Forestals, col·lectius per la defensa del territori, ADEFFA, alcaldes de diferents pobles del Lluçanès i a la tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès), per tal d'obtenir la informació que em permetés tenir una visió de la situació del porcí al territori, i em pogués aportar dades per completar els diferents apartats del projecte. Per ultimar la part pràctica, i aproximar-me a la ramaderia porcina ecològica, vaig visitar l'Ecogranja Salgot, situada a Aiguafreda; i finalment, també vaig fer una observació a l'explotació de cicle tancat Cal Rovira, a Sagàs.

Per plasmar tota la informació que em va proporcionar aquesta recerca, vaig estructurar el cos del treball en diferents apartats i subapartats organitzats en tres grans blocs: el primer bloc inclou aquelles parts relacionades amb la radiografia del sector porcí al Lluçanès i els canvis que ha anat patint el sector en 20 anys; a continuació, un bloc que consta dels diferents impactes generats pel porcí al territori, ja siguin a nivell mediambiental, social o econòmic; per

finalitzar, es destina un apartat a la ramaderia porcina ecològica, i la seva possible implementació al Lluçanès que inclou, la visita a l'Ecogranja Salgot, i un altre, a l'observació a l'explotació de cicle tancat, Cal Rovira.

Finalment, vull agrair a tota la gent que ha ajudat a fer possible aquest treball. Primer de tot, el meu sincer agraïment al Consorci del Lluçanès, per la seva disposició per ajudar en tot moment, en especial a la Judit Perarnau, i les seves companyes. També donar les gràcies al Ramon Baucells, del Lluçanès Viu, als membres de la Truja Negra, i a ADEFFA; als ajuntaments d'Olost, Oristà i Prats de Lluçanès per la seva col·laboració. Gràcies a Cal Rovira, per haver-me obert les portes de casa seva, i ensenyar-me què fan a "Tancant Cercles"; també agrair als ramaders de Mas Terricabras, el Soler de n'Hug, a Joan Rossinyol i a Carles Coma, per haver-me donat la seva sincera opinió. Correspondre a la Dolors Salgot, per deixar-me visitar l'Ecogranja de porcí, de la seva família. Finalment, també donar les gràcies a Santi Pocino, i en especial a Lali Coma, pel suport constant. Per acabar, moltes gràcies a la meua que m'ha aconsellat i guiat en tot moment, de la mateixa manera que dono les gràcies a la meua família pel seu acompanyament en tot el projecte.

1. Radiografia del sector porcí al Lluçanès

El Lluçanès és un altiplà d'uns 368km² ubicat entre el Prepirineu i la Depressió Central (Osona, Bages, Berguedà), aquest està format per 13 municipis, caracteritzats per un conjunt de planes, turons i boscos, modelats al llarg del temps pel pas de les rieres i rierols, que travessen la zona.



Figura 1: Mapa del Lluçanès. FONT. Parlament.cat.

El relleu de més altitud, es troben a l'anomenat Lluçanès

Nord, on les capes sedimentàries són més elevades i s'uneixen amb el Prepirineu, d'altra banda, és en el Lluçanès Sud, on es troba una superfície més plana, i on l'erosió¹ dels rius ha obert amples conques², que s'acaben unint a la Depressió Central catalana. Així doncs, entre tant paisatge natural, si ha incorporat masies, i petits nuclis de població, on hi viuen un total de 7.703 habitants.

Els materials que es troben al Lluçanès, són bàsicament terciaris³, i tous, és a dir argiles, i gresos amb una capa de profunditat força gran, que la fa apta per l'agricultura; aquests, són fruits de la sedimentació, causada pels pendents suaus, del terreny.

El Lluçanès està caracteritzat per un clima mediterrani de muntanya mitjana tot i que amb tendència continental⁴ i manca d'influència marítima, modificat per l'altitud, sobretot en aquells municipis més elevats -Alpens, Sant Boi de Lluçanès, Sant Bartomeu del Grau, Sant Agustí del Lluçanès, Sobremunt, Lluçà, Perafita i Prats de Lluçanès- ja que influeix en la moderació de la calor durant l'estiu. La pluviometria, mitjana, se situa entre els 600 i els 900 mm

¹Procés de degradació i transformació del relleu, degut a un agent extern com poden ser els rius.

²Zona extensa d'una amplitud inferior a les formacions de relleu que l'envolten.

³Materials sedimentaris, que es van anar acumulant a la Depressió Central, en la seva formació.

⁴Llunyania del mar.

anuals⁵, amb tendència a augmentar de Sud a Nord per la influència del relleu, i disminuir en les zones menys elevades del territori -Oristà, Olost, Sant Feliu Sasserra, Sant Martí d'Albars i Santa Maria de Merlès-. Aquesta és molt irregular, i presenta els valors màxims a la primavera i a la tardor, mentre que durant l'hivern i l'estiu, és menys freqüent.

Aquest conjunt de factors converteixen al Lluçanès, en un territori *agroforestal*, amb tradició rural, format per un mosaic de camps de cultiu, pastures, i boscos. De manera que l'agricultura i la ramaderia sempre hi han estat presents, per les condicions favorables de clima amb una temperatura i pluviometria



Figura 2: Vista del territori, des d'Oristà. FONT. Elaboració pròpia.

adequades; la gran extensió de terreny; la irregularitat del territori que ha fet que els materials sedimentaris s'anessin acumulant gràcies als pendents suaus, i que per tant siguin aptes per l'agricultura; el modelat irregular que ha impedit la concentració de grans nuclis urbans (la densitat de població està molt reduïda 20,93 hab/km²) i industrials; de manera que l'agricultura i la ramaderia no han quedat en un segon pla, per desenvolupar altres activitats econòmiques, i en conseqüència el sector primari ha conservat un pes força important. A més, s'ha aprofitat aquesta vinculació amb el paisatge per desenvolupar un sector terciari, de turisme rural. Així que si bé el paisatge natural, ha incidit en el caràcter rural del territori, aquest també és fruit del passat transhumant, ja que el Lluçanès era i segueix sent zona de pas dels ramats, que es desplacen a la muntanya durant l'estiu, i baixen a les planes a passar l'hivern. Es pot dir que els camins de Transhumància van ser l'origen dels pobles i l'economia lluçanesa; de manera que els elements culturals que deriven d'aquesta activitat són d'una gran riquesa patrimonial: basses

⁵El nivell de pluviometria que s'utilitza com a referència per dividir Catalunya, entre humida i seca és de 700mm anuals.

d'abeuratge pels ramats, cases que servien de parada a ramats i pastors, costums, camins, fires etc.

Una vegada descrit el paisatge, cal centrar-se en l'agricultura. En extensió, el Lluçanès, presenta un 40% de SAU⁶ (Superfície Agrària Útil); aquesta és inferior, si es compara amb l'estat espanyol, al qual actualment presenta gairebé un 50% de SAU, segons el *Ministerio de agricultura i ganadería*. Per contra, Catalunya presenta tan sols un 25% de SAU⁷, és a dir que en comparació al Lluçanès, és inferior.

D'aquest 40% de SAU lluçanesa, la qual està formada per 14.951 hectàrees, un 37% (5.520 ha), són pastures, i el 63% restant són terres llaurades (9.431 ha), concretament, conreus herbacis caracteritzats per la poca vida productiva i l'absència de tija llenyosa. Se'n poden trobar d'intensius, els quals s'identifiquen pel seu alt valor econòmic (hortalisses), i extensius (cereals), els quals requereixen molt poques tasques de cultiu, tan sols sembra i recol·lecció.

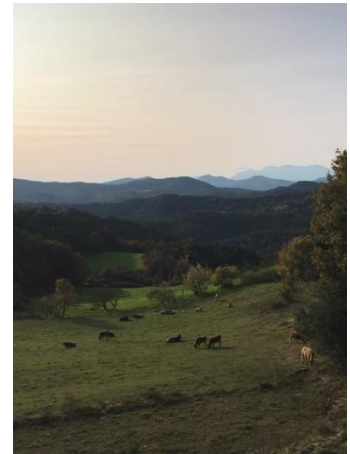


Figura 3: Pastures de Lluçà, la Coma de Borrassés. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 4: Conreus herbacis del Lluçanès. Ordi Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

Cal comentar, que és en aquells municipis amb més superfície de terreny (superior a 25 km²) on es presenta una SAU més elevada, concretament superior a les 1000 ha: Oristà, municipi que presenta més SAU de tot el Lluçanès (2.417 ha); Olost (1.897 ha), Lluçà (1.704 ha), Sant Bartomeu del Grau (1.622 ha) i Santa Maria de Merlès (1.622 ha). Tot i així, Perafita, setè municipi en extensió, té una SAU de 1.463 ha; també cal destacar el cas de Sant Agustí del Lluçanès,

⁶Dada calculada a partir de dades proporcionades pel Consorci del Lluçanès.

⁷Segons el Departament de Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat.

que sent el municipi més petit del territori, presenta una SAU de 1.008 ha. Pel que fa a la resta de municipis, tots amb una superfície més baixa de 25 km², presenten una SAU, inferior a 1.000 ha: Sant Feliu Sasserra (921 ha), Prats de Lluçanès (910 ha), Sant Boi de Lluçanès (714 ha), Sant Martí d'Albars (521 ha), Alpens (317), i Sobremunt (271 ha). Depenen de la zona, predomina la superfície destinada a pastures o la que s'utilitza com a terres de conreu. A Alpens, Lluçà, Santa Maria de Merlès i Sobremunt, predominen les pastures. Per contra, a Olost, Oristà, Perafita, Prats, Sant Agustí, Sant Bartomeu del Grau, Sant Boi del Lluçanès, Sant Feliu Sasserra i Sant Martí d'Albars, predominen les terres llaurades.

| DADES 2019 | Altitud (m) | Extensió (km ²) | Població | Densitat (Hab/km ²) | SAU (ha) | Pastures (ha) | Terres llaurades (ha) | Tipus conreus |
|-------------------------------------|-------------|-----------------------------|-------------|---------------------------------|--------------|---------------|-----------------------|---------------|
| Alpens | 855 | 13,8 | 266 | 19,28 | 317 | 200 | 117 | herbació |
| Lluçà i Santa Eulàlia de Puig-oriol | 745 | 52,98 | 273 | 5,15 | 1.705 | 932 | 772 | herbació |
| Olost i Santa Creu de Jutglar | 572 | 29,37 | 1198 | 40,79 | 1.896 | 482 | 1415 | herbació |
| Oristà i la Torre d'Oristà | 468 | 68,49 | 541 | 7,90 | 2.417 | 534 | 1883 | herbació |
| Perafita | 754 | 19,59 | 395 | 20,16 | 1.463 | 416 | 1047 | herbació |
| Prats de Lluçanès | 707 | 13,78 | 2569 | 186,43 | 900 | 276 | 634 | herbació |
| Sant Agustí del Lluçanès | 816 | 13,22 | 85 | 6,43 | 1.008 | 497 | 511 | herbació |
| Sant Bartomeu del Grau | 868 | 34,4 | 858 | 24,94 | 1.186 | 358 | 828 | herbació |
| Sant Boi de Lluçanès | 813 | 19,53 | 541 | 27,70 | 713 | 252 | 462 | herbació |
| Sant Feliu Sasserra | 617 | 22,36 | 602 | 26,92 | 921 | 231 | 690 | herbació |
| Sant Martí d'Albars | 629 | 14,73 | 112 | 7,60 | 521 | 142 | 379 | herbació |
| Santa Maria de Merlès | 532 | 52,08 | 184 | 3,53 | 1622 | 1054 | 568 | herbació |
| Sobremunt | 881 | 13,79 | 79 | 5,73 | 271 | 146 | 125 | herbació |
| TOTAL | 9257 | 368,12 | 7703 | 20,93 | 14940 | 5520 | 9431 | |

Figura 5: Taula de dades sobre població extensió, altitud i SAU dels diversos municipis del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat.

Segons dades d'ocupació, al Lluçanès, hi ha 3.728 persones, considerades població activa. D'aquestes, 2.432, són població ocupada, és a dir que la taxa d'ocupació, calculada dividint la població ocupada

| POBLACIÓ ACTIVA | |
|-----------------|-------|
| HOMES | DONES |
| 1.952 | 1.776 |
| 3.728 | |

Figura 6: Població activa Lluçanès 2019. FONT. Elaboració pròpia, dades del Consorci.

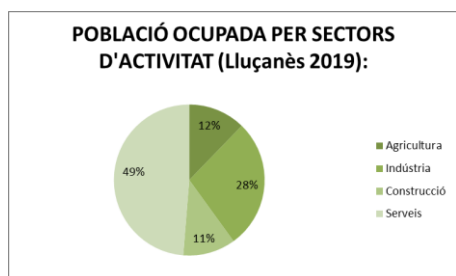


Figura 7: Gràfic d'ocupació per sectors, Lluçanès 2019. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del Consorci.

per la població activa, és del 65,23%. D'aquest 65,23% un 49% està ocupat pels serveis (1.185 persones); un 28% per la indústria (675 persones); un 11% per la construcció (274 persones); i el 12% restant, per l'agricultura, és a dir per tot el sector primari.

Aquesta dada és destacable, si es compara amb l'ocupació generada per l'agricultura i la ramaderia a l'estat espanyol i a Catalunya, representant un 4% i un 1%, respectivament.

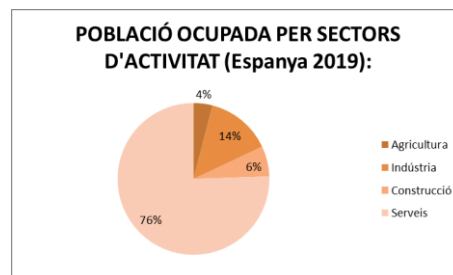
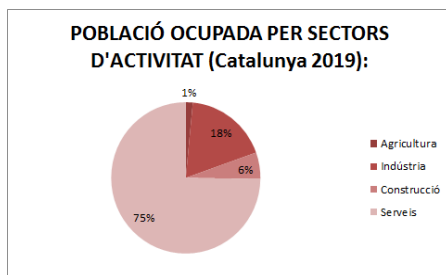


Figura 8: Gràfic d'ocupació per sectors, Catalunya 2019. **Figura 9:** Gràfic d'ocupació per sectors, Espanya 2019. **FONT.** Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat.

Traduït en xifres, aquest 12% són 298 persones, les quals 215 són autònomes i 83 assalariades, dada que sorprèn, si es compara amb la resta de sectors del Lluçanès, degut a que el nombre d'autònoms que ocupa el sector primari és molt més alt que el nombre d'assalariats; a diferència del que passa amb la construcció, la indústria i els serveis lluçanesos.

| POBLACIÓ OCUPADA | | | | | | | |
|------------------|-------------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| SERVEIS | | INDÚSTRIA | | CONSTRUCCIÓ | | AGRICULTURA | |
| AUTÒNOMS | ASSALARIATS | AUTÒNOMS | ASSALARIATS | AUTÒNOMS | ASSALARIATS | AUTÒNOMS | ASSALARIATS |
| 475 | 710 | 149 | 526 | 142 | 132 | 215 | 83 |
| 1185 | | 675 | | 274 | | 298 | |

Figura 10: Taula amb valors absoluts d'ocupació al Lluçanès. **FONT.** Elaboració pròpia, amb dades del Consorci.

Fent referència, ara sí, només a la ramaderia, al Lluçanès, hi ha situades 451 explotacions repartides entre els diversos municipis. D'aquestes, 302 són explotacions amb ramaderia les quals poden criar i engreixar diversos tipus de bestiar; ja sigui porcí, boví, oví, aviram i cabrum,

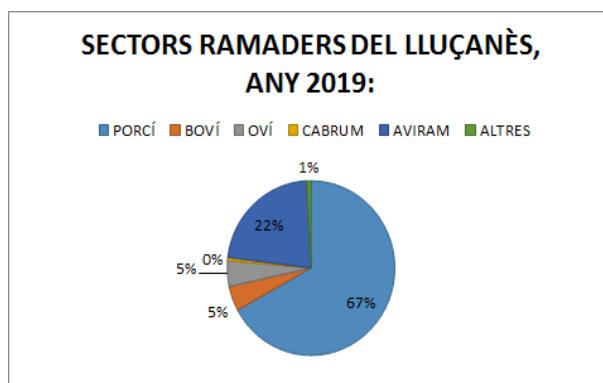


Figura 11: Gràfic de sectors ramaders del Lluçanès, l'any 2019. **FONT.** Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat.

entre d'altres. En total hi ha 351.175 unitats ramaderes a tot el Lluçanès. Segons les dades d'Idescat, al 2019, el porcí representava un 67% del total de la ramaderia del territori. Seguit de l'aviram, representant un 22%, el boví i l'oví, els quals tenen una representació del 5%, ambdós, i finalment el cabrum i altres, els quals tenen una representació gairebé nul·la. Queda clar doncs, que el porcí, actualment, és el sector amb més unitats ramaderes del territori.

| dades 2019 | Explotacions | Explotacions amb ramaderia | Caps de bestiar | Porcí | Pes del porcí % | Boví | Pes del boví % | Oví | Pes de l'oví % | Cabrum | Pes del cabrum % | Aviram | Pes de l'aviram % | Altres | Pes d'altres % |
|------------------------------|--------------|----------------------------|-----------------|---------------|-----------------|--------------|----------------|--------------|----------------|-------------|------------------|--------------|-------------------|-------------|----------------|
| Alpens | 6 | 4 | 1564 | 1002 | 64,07% | 501 | 32,02% | 25 | 1,60% | 36 | 2,30% | 0 | 0% | 0 | 0% |
| Lluçà | 37 | 26 | 14337 | 9714 | 67,80% | 942 | 6,60% | 2623 | 18,30% | 341 | 2,40% | 200 | 1,40% | 487 | 3,60% |
| Olost i Santa Creu de Juglar | 56 | 33 | 21804 | 15902 | 72,90% | 1959 | 9,00% | 3725 | 17,10% | 0 | 0% | 166 | 0,80% | 52 | 0,20% |
| Oristà i la Torre d'Oristà | 93 | 61 | 100049 | 50574 | 50,50% | 3161 | 3,20% | 1876 | 1,90% | 670 | 0,70% | 43043 | 43% | 725 | 0,70% |
| Perafita | 28 | 17 | 16424 | 13007 | 79% | 2021 | 12,30% | 1096 | 6,70% | 9 | 0,10% | 187 | 1,10% | 164 | 0,60% |
| Prats de Lluçanès | 32 | 16 | 9992 | 8552 | 85,60% | 278 | 2,80% | 997 | 10% | 28 | 0,30% | 74 | 0,70% | 63 | 0,60% |
| Sant Agustí de Lluçanès | 19 | 15 | 38185 | 6124 | 16% | 1998 | 5,20% | 0 | 0% | 0 | 0% | 30057 | 78,70% | 6 | 0% |
| Sant Bartomeu del Grau | 45 | 31 | 61995 | 59887 | 96,60% | 1815 | 2,90% | 77 | 0,10% | 0 | 0% | 109 | 0% | 107 | 0,20% |
| Sant Boi de Lluçanès | 21 | 27 | 22278 | 21245 | 95,40% | 773 | 3,50% | 162 | 0,70% | 420 | 0,20% | 0,00 | 0% | 39 | 0,20% |
| Sant Feliu Sasserra | 28 | 17 | 12208 | 10009 | 82% | 401 | 3,30% | 1226 | 10% | 54 | 0,40% | 252 | 2,10% | 0 | 0,00% |
| Sant Martí d'Albars | 29 | 19 | 20917 | 15775 | 75,40% | 513 | 2,50% | 3858 | 18,40% | 399 | 1,90% | 170 | 0,80% | 202 | 0,90% |
| Santa Maria de Merlès | 47 | 29 | 30760 | 23662 | 76,90% | 1527 | 5% | 826 | 2,70% | 0 | 0% | 3803 | 12,40% | 942 | 3% |
| Sobremunt | 10 | 7 | 662 | 10 | 1,50% | 206 | 31,10% | 305 | 46,10% | 15 | 2,30% | 74 | 11,20% | 52 | 7,80% |
| TOTAL | 451 | 302 | 351175 | 235463 | 67,05% | 16095 | 4,58% | 16796 | 4,78% | 1972 | 0,56% | 78135 | 22,25% | 2839 | 0,81% |

Figura 12: Taula d'explotacions agrícoles, i ramaderes del Lluçanès, i cens de bestiar per sectors. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat.

1.1. Localització i dimensió de les explotacions de porcí avui

1.1.1. Localització de les explotacions de porcí, i cens de bestiar per municipis

Segons el DARP, l'any 2019, es van registrar un total de 180 explotacions de porcí al Lluçanès, traduït en cens de bestiar, això representa que hi ha localitzats un total de 314.067 porcs⁸. Atès que el Lluçanès, com s'ha dit té una extensió de 368 km², es pot determinar que hi ha una densitat mitjana de 853 porcs per Km²; tanmateix la realitat no respon a aquesta mitjana perquè la disparitat de dades per municipi és gran.

Per descriure les disparitats de localització del porcí, s'analitza primer les variables extensió i número d'explotacions. S'observa que hi ha explotacions en els 13 municipis que configuren el Lluçanès. Una distribució regular d'aquestes suposaria una densitat de 0,5 explotacions per km². En la taula queda palès que en la meitat de municipis- Oristà, Santa Maria de Merlès, Olost, Sant Feliu,

⁸ Aquesta dada no coincideix, amb les de l'apartat anterior, ja que unes són extretes del DARP i les altres d'IDECAT; tot i així, en aquest apartat, si no es diu el contrari, totes les dades són extretes del DARP.

Perafita, Sant Boi i Sant Agustí - la densitat calculada com a número d'explotacions dividit per quilòmetre quadrat es troba en l'interval [0,4-0,6]. Per

aquest motiu, Lali Coma⁹ veterinària de porcs, afirma "En relació al nombre d'explotacions que hi ha a la comarca d'Osona, al Lluçanès estan ben repartides per tot el territori".

Tanmateix es poden destacar alguns valors atípics; municipis com Prats de Lluçanès o Sant Martí d'Albars doblen aquesta dada (densitat = 1), la raó és que en aquests municipis hi ha 14 explotacions amb només 13,8 km² i 14,7km² respectivament. A l'altre

extrem, Lluçà, Alpens i Sobremunt tenen una densitat de només un 0,1. Alpens i Sobremunt són municipis petits amb una superfície total de 13,8km² i només una granja per municipi; Lluçà té localitzades 7 granges però aquestes representen poca ocupació en relació a la superfície municipal, la segona més gran del Lluçanès. Finalment, Sant Bartomeu del Grau presenta una casuística diferent a les explicades fins ara. Aquest és el quart municipi més gran de la zona, però el fet que té localitzades 29 explotacions, fa que la densitat - malgrat ser un municipi gran- sigui alta. De fet, Sant Bartomeu és després d'Oristà el municipi amb més explotacions porcines. El tercer és Santa Maria de Merlès.

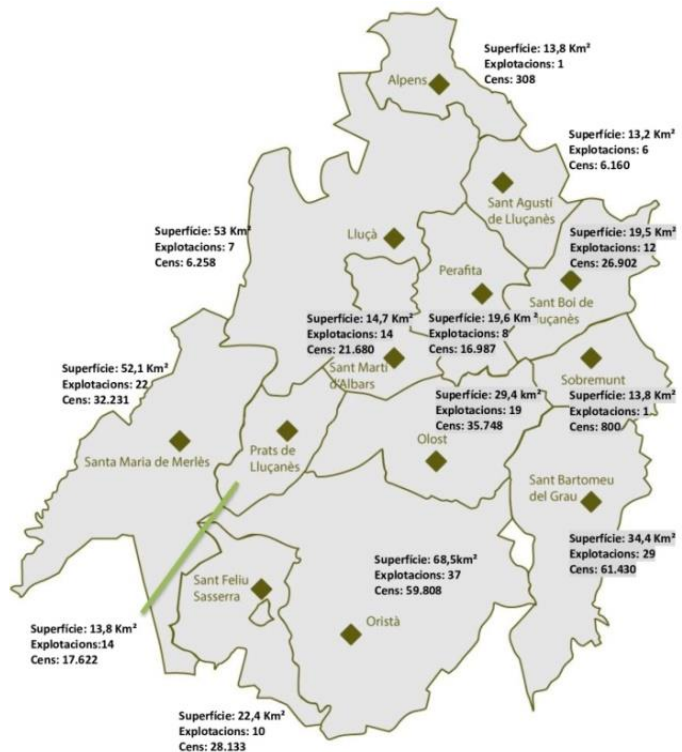


Figura 13: Mapa d'explotacions i cens per municipi, del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del DARP.

⁹Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma.

EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS: Hi ha alternatives?

| MUNICIPI | Nº EXPLOTACIONS | CENS DE BESTIAR | SUPERFÍCIE DE TERRENY (km²) | DENSITAT EXPLOTACIONS/Km² | DENSITAT CENS/Km² |
|------------------------|-----------------|-----------------|-----------------------------|---------------------------|-------------------|
| Alpens | 1 | 308 | 13,8 | 0,1 | 22,3 |
| Olost | 19 | 35748 | 29,4 | 0,6 | 1215,9 |
| Oristà | 37 | 59.808 | 68,5 | 0,5 | 873,1 |
| Prats de Lluçanès | 14 | 17622 | 13,8 | 1,0 | 1277,0 |
| Perafita | 8 | 16987 | 19,6 | 0,4 | 866,7 |
| Lluçà | 7 | 6258 | 53 | 0,1 | 118,1 |
| S. Agustí del Lluçanès | 6 | 6.160 | 13,2 | 0,5 | 466,7 |
| S. Martí d'Albars | 14 | 21.680 | 14,7 | 1,0 | 1474,8 |
| S. Boi del Lluçanès | 12 | 26.902 | 19,5 | 0,6 | 1379,6 |
| Sobremunt | 1 | 800 | 13,8 | 0,1 | 58,0 |
| S. Feliu Sasserra | 10 | 28.133 | 22,4 | 0,4 | 1255,9 |
| Santa Maria de Merlès | 22 | 32.231 | 52,1 | 0,4 | 618,6 |
| S. Bartomeu del Grau | 29 | 61.430 | 34,4 | 0,8 | 1785,8 |
| | 180 | 314067 | 368,2 | 0,5 | 853,0 |

Figura 14: Taula amb densitats de cens/km² i explotacions/km² al Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del DARP.

Fent referència, ara només, a l'extensió i el nombre de caps de bestiar, s'observa que els municipis més petits presenten una densitat inferior a 500 porcs per km², sent aquests Alpens amb 22,3 porcs/km², Sobremunt amb 58 porcs/km² i Sant Agustí del Lluçanès amb 466,7 porcs/km²; tot i així, es presenta un valor atípic dins d'aquesta categoria, ja que Lluçà, el segon municipi més gran del Lluçanès, presenta una densitat molt baixa, de 118,1 porcs/km², fet degut a que aquest tan sols té capacitat per 6.160 porcs. Si s'analitzen els municipis de dimensió mitjana, és a dir aquells que tenen entre 15 i 20km², s'observa que Prats, Sant Martí d'Albars i Sant Boi del Lluçanès, presenten unes densitats superiors a 1.000 caps per km²; excepcionalment Perafita, presenta menys concentració (866,7 porcs/km²). D'aquesta categoria en destaca Sant Martí d'Albars, ja que aquest és el segon municipi amb més densitat, tot i ser el novè en extensió; també Sant Boi, tercer municipi en densitat, i vuitè en extensió. Pel que fa als 5 municipis més grans, 3 tenen densitats per sobre de 1000: Sant Bartomeu del Grau, municipi amb més concentració (1.785,8 porcs/km²), Sant Feliu Sasserra amb 1.255,9 porcs/km², i Olost amb 1.215,9 porcs/km². Els altres dos, Oristà i Merlès, tot i tenir una producció en valors absoluts molt elevada (59.808 porcs i 32.231 porcs, respectivament), la seva gran extensió, en fa reduir la densitat, Oristà té 873,1 porcs/km², i Santa Maria de Merlès 618,6 porcs/km².

1.1.2. Classificació de les explotacions segons la dimensió¹⁰

Les explotacions de porcí del Lluçanès segons el cens d'explotació, tenen diverses dimensions. La dimensió predominant és entre 500 i 999 porcs (23%); seguida de les explotacions amb un cens superior a 2.500 porcs (23%); a continuació es troben aquelles amb un cens d'entre 1.000 i

DIMENSÍO DE LES EXPLOTACIONS DE PORCÍ DEL LLUÇANÈS (2019):

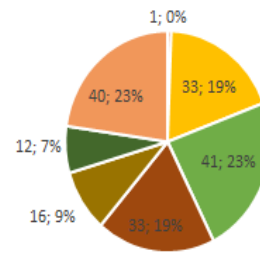


Figura 15: Gràfic dimensions de les explotacions del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia.

1.499 porcs (19%), i 100-499 porcs (19%). La resta, essent aquelles granges capacitades per tenir entre 1.500 i 1.999, i entre 2.000 2.500 són minoritàries representant un 9%, un 7% respectivament; a més només n'hi ha una que tingui un cens inferior a 100 porcs.

Aquesta classificació indica que pràcticament el 100% de les explotacions de porcí, situades al Lluçanès, estan destinades a la producció industrial, ja que, com s'ha comentat anteriorment només n'hi ha una que té un cens inferior a 100 unitats ramaderes; és a dir que tan sols hi ha una granja al territori, considerada camperola. A més, totes les explotacions de porcí són de ramaderia intensiva¹¹, és a dir, no n'hi ha cap amb un sistema extensiu¹² o ecològic.

¹⁰ Aquesta classificació només inclou 175 de les 180 explotacions, degut al no accés a la informació de les 5 restants. Veure a l'annex 6.2 el llistat d'explotacions porcines del Lluçanès.

¹¹ Aquella en què els animals estan allotjats i són alimentats de manera permanent dins de les instal·lacions, inclosa l'explotació a l'aire lliure, anomenada sistema de càmping en el cas de l'espècie porcina.

¹² Aquella en què els animals no estan allotjats dins d'instal·lacions i s'alimenten fonamentalment en el pasturatge.

EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS: Hi ha alternatives?

| MUNICIPI | Nº EXPLOTACIONS | CENS DE BESTIAR | DENSITAT DE CENS/EXPLOTACIÓ |
|------------------------|-----------------|-----------------|-----------------------------|
| Alpens | 1 | 308 | 308,00 |
| Olost | 19 | 35748 | 1881,47 |
| Oristà | 37 | 59.808 | 1616,43 |
| Prats de Lluçanès | 14 | 17622 | 1258,71 |
| Perafita | 8 | 16987 | 2123,38 |
| Lluçà | 7 | 6258 | 894,00 |
| S. Agustí del Lluçanès | 6 | 6.160 | 1026,67 |
| S. Martí d'Albars | 14 | 21.680 | 1548,57 |
| S. Boi del Lluçanès | 12 | 26.902 | 2241,83 |
| Sobremunt | 1 | 800 | 800,00 |
| S. Feliu Sasserra | 10 | 28.133 | 2813,30 |
| Santa Maria de Merlès | 22 | 32.231 | 1465,05 |
| S. Bartomeu del Grau | 29 | 61.430 | 2118,28 |
| | 180 | 314067 | 1744,82 |

Figura 16: Taula de densitat de cens/explotació, del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del DARP.

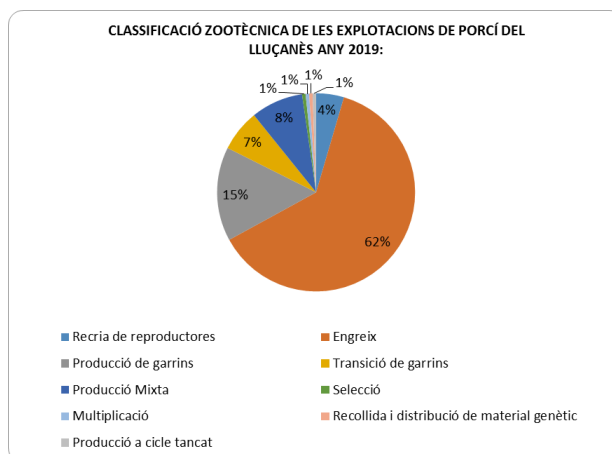
Fins aquí s'ha analitzat les dades totals, per tant, a continuació es relacionarà únicament els caps de bestiar amb el nombre d'explotacions per municipi.

Si totes les explotacions tinguessin el mateix nombre de porcs, la densitat mitjana -calculada dividint el nombre total de porcs, pel nombre d'explotacions- seria de 1.744,82 porcs per explotació. Tot i així la realitat és una altra, amb la qual s'observen tres casuístiques. En primer lloc, es troba municipis on la densitat de porcs per explotació, és superior a 2.000: Sant Feliu Sasserra, 2.813,30 porcs/explotació, Sant Boi de Lluçanès amb 2.241,83 porcs/explotació, Perafita amb 2.123,38 pors/explotació, i finalment Sant Bartomeu del Grau amb una densitat de 2.118,28 porcs per explotació; fet que indica que són municipis que tenen explotacions de mida petita. En segon lloc, es troba municipis on la densitat entre el cens i el nombre d'explotacions, està entre 1.000 i 2.000: Olost 1.881,47 porcs/explotació, Oristà 1.616,43 porcs/explotació, Sant Martí d'Albars 1.548 porcs/explotació, Santa Maria de Merlès amb 1.465,05 porcs/explotació, Prats de Lluçanès 1.258,71 porcs/explotació, i Sant Agustí del Lluçanès 1026,67 porcs per explotació; aquesta classificació indica que les explotacions tenen una dimensió mitjana. En tercer i últim lloc, és en aquells municipis amb menys explotacions, on es presenten les densitats més baixes, concretament inferiors a 1.000: Alps amb 308 porcs/explotació, Sobremunt amb 800 porcs/explotació, i Lluçà amb

894 porcs/explotació; fet que indica que les explotacions tenen una dimensió petita, en comparació a la resta.

1.1.3. Classificació zootècnica de les explotacions del Lluçanès¹³

Si s'analitza l'activitat ramadera al Lluçanès segons la classificació zootècnica¹⁴, s'observa que el 62% de les granges són d'engreix (explotacions on es duu a terme des del deslletament fins que el porc va a l'escorxador); també es pot trobar explotacions destinades



a la producció de garrins (explotacions dedicades a fer

Figura 17: Gràfic classificació zootècnica de les explotacions porcines del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia.

néixer garrins), les qual representen un 15%; seguides de la producció mixta (explotacions que utilitzant els seus propis garrins, crien i s'acarnissen, sense perjudici que part d'aquests garrins siguin transferits a altres granges d'engreix autoritzades), la qual representa un 8%. A continuació, i amb menys percentatge, es troba la transició de garrins (explotacions, on es dur a terme la fase del deslletament dels garrins, abans d'anar a engreix), concretament amb un 7%; tanmateix d'explotacions de cycle tancat (granges on es dur a terme totes les fases de producció del porc), se'n troba només una. Els percentatges anteriors, indiquen que la major part de les granges de porcs del Lluçanès, són explotacions dedicades a la producció¹⁵. Per contra, tan sols un 7% forma part del grup d'explotacions de classificació espacial¹⁶, de manera que hi ha un 4% de les granges dedicades a la recria de reproductores (explotacions on es fan néixer truges, les quals seran dedicades a la reproducció); un 1% de les explotacions destinades a la selecció (explotacions basades en la millora de

¹³En aquest apartat, només s'han classificat 175 de les 180 explotacions, degut al no accés d'informació a les 5 restants. Veure a l'annex 6.2 llistat de les explotacions porcines del Lluçanès.

¹⁴Funció de les explotacions.

¹⁵Explotacions dedicades exclusivament a la producció de carn de porc.

¹⁶Explotacions dedicades exclusivament a la millora de la raça porcina.

raças pures o reproductores creuades); un 1% dedicades a la multiplicació (explotacions dedicades a l'explotació de raças definitives amb un estàndard racial aprovat oficialment a Espanya o a la multiplicació d'estrips seleccionats procedents de granges de selecció, amb l'objectiu d'obtenir femelles amb destí a la reproducció, que compleixin uns requisits específics); i finalment un 1% destinades a la recollida i distribució de material genètic (explotació autoritzada específicament per l'autoritat competent per a la recollida, el processament, l'emmagatzematge i el transport de semen dels verros per a la comercialització, o per al transport a un centre de processament extern previ a la comercialització, per a l'aplicació en la inseminació artificial).

La radiografia anterior, deixa clar que les explotacions dedicades a l'engreix són les predominants al territori. Això, és a conseqüència de que al Lluçanès, hi ha aproximadament un total de 32 integradores¹⁷. Com explica Joan Rossinyol¹⁸, granger de l'empresa Tarradellas, "el sistema va dirigit a grans explotacions tant de truges, desmamadors com engreixos, i això fa que cada vegada més la gent es vagi integrant en els grans grups". Aquestes integradores treballen amb un total de 86 explotacions de porcí a tot el Lluçanès, és a dir amb un 47,7 % del total.

1.2. Evolució del porcí

Fins aquí s'ha fet una radiografia del sector porcí al Lluçanès i s'ha exposat que en aquest territori s'hi ubiquen 180 explotacions repartides en els diversos municipis de forma força regular; amb dimensió superior a 100 cap de bestiar, la major part amb un cens d'entre 500 i 2000 porcs bàsicament destinades a la producció, concretament a l'engreix (62%) i en règim d'integració.

¹⁷ Els contractes d'integració porcina són acords legals de col·laboració entre ramaders i empreses integradores. L'integrat aporta les instal·lacions i la resta de bens i serveis necessaris per l'activitat i es compromet a cuidar i mantenir el bestiar. Per contra, l'empresa integradora proporciona els animals, els mitjans i serveis de producció (pinso, veterinaris, medicaments..) pactats al contracte, amb l'objectiu de que l'integrat pugui dur a terme la seva activitat.

¹⁸ Veure a l'annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol.

En aquest apartat, doncs, s'exposarà com s'ha arribat fins aquí, és a dir, l'evolució del sector. Cal dir que existeixen molt poques dades que quantifiquin el creixement que ha experimentat aquest tipus de ramaderia en el territori i les publicades no permeten fer una anàlisi quantitativa de tot el període. Així que s'ha optat per redactar aquest apartat a partir de les declaracions de les persones entrevistades que tenen una visió temporal del sector.

1.2.1. Explotacions

Al llarg de 20 anys, la ramaderia porcina al Lluçanès ha patit diversos canvis significatius, els quals han portat al model actual. Com explica Josep Maria Freixenet¹⁹, alcalde d'Olost, “el que ha passat és que s’han anat tancant



Figura 18: Garrins explotació cicle tancat: Soler de n'Hug. FONT. Directa.cat Soler de n'Hug.

progressivament les petites explotacions ja que no resultaven viables econòmicament i les que no han tancat s’han integrat; a més, altres han estat comprades per grans propietaris, de manera que s’ha passat d’una estructura familiar a les *macrogranges*²⁰ d’avui en dia”. D’altra banda, com comenta Pep Peraire²¹,

consultor porcí i ramader del Soler de n’Hug, “les estructures de les explotacions són totalment diferents, sobretot pel model d’integració [...] aquest ha fet que es concentrés el poder en poques mans i que els pagesos deixéssim de ser propietaris dels nostres animals”, però aquest fet no ha succeït només al Lluçanès, “a tot Espanya, hi ha 2.300.000 truges, l’empresa més gran és *Vallcompany* amb 220.000 truges (9,56%), després ve el Pinsos Costa amb 120.000 (5,21%), el Pozo i altres, que en



Figura 19: Garrins explotació d'engreix Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

¹⁹Veure a l’annex 1.3 entrevista a Josep Maria Freixenet.

²⁰Explotació on es dur a terme una sola fase de la producció del porc, que està capacitada per contenir un cens molt elevat.

²¹Veure a l’annex 3.3 entrevista a Pep Peraire.

tenen entre 40.000 i 30.000. El sector es concentra en 15 grans empreses que controlen l'activitat però també tenen escorxadors, de manera que no només, l'activitat ramadera s'ha concentrat en poques mans sinó que també s'ha verticalitzat²². En aquest sentit Lali Coma²³, explica “s'ha reduït una tercera part les explotacions que hi havia abans, el cens ha canviat ja que les noves explotacions són molt més grans, les granges que eren de cicle tancat han passat a ser de mares i prou; els engreixos que teníem han augmentat molt el nombre de places”. Finalment, com comenta Miquel Rovira²⁴, ramader de Mas Terricabras d'Oristà, “el canvi més important que hem notat és la genètica, ja que fa 20 anys les truges només feien 25 godalls i ara en fan més de 30”, a més “l'activitat ramadera genera molts costos (llum, aigua, *wifi*, assegurances, seguretat social...) això amb dos porcs i tres vaques no es paga, i amb una granja de 40 truges tampoc”. Marc Rovira²⁵, de l'explotació Cal Rovira de Sagàs, afegeix “fa uns anys el que passava era que països com Alemanya tenien la tecnologia i les races per criar garrins, i aquests eren enviats aquí per engreixar-los, però al cap d'un temps, nosaltres vam començar a disposar d'aquestes races i tecnologies, i això ens va permetre créixer ”.

Així es pot afirmar que el que ha succeït en aquests últims anys és que la ramaderia s'ha especialitzat (les granges no crien i engreixen diversos tipus de bestiar, sinó que restringeixen la seva activitat a una sola espècie), per altra banda, les granges han guanyat dimensió- ara en són menys però amb més productivitat, és a dir, més caps de bestiar per explotació-. Tots aquests canvis es veuen reflectits en les dades d'evolució del sector²⁶. Entre el 1999 i el 2019, a Catalunya, es va passar de 7.914 explotacions, a 5.930²⁷. Al Lluçanès també

²²Control de tot el procés productiu del porc, des de que neix, fins que va a escorxador, per part d'una empresa.

²³Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

²⁴Veure a l'annex 3.2 entrevista a Miquel Rovira.

²⁵Veure a l'annex 3.1 entrevista a Marc Rovira.

²⁶Dades extretes de: <https://www.diba.cat/hg2/presentaciomun.asp?prid=1504#>.

²⁷Segons <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=454>.

s'observa aquesta reducció, el 1999 i havia un total de 201 explotacions de porcí²⁸ i a l'any 2019 n'hi havia 180, segons el DARP.

Les raons que expliquen aquest increment de la productivitat al territori cap al porc són diverses. En primer lloc, la tradició porcina. Joan Rossinyol afirma “és una zona que tradicionalment el porc s’ha engreixat des de sempre; és un lloc on la cria porcina és una tradició. Pep Peraire afegeix “A nivell de comarca d’Osona i també el Lluçanès, hi ha tingut a veure l’efecte Tarradellas, però moltes de les granges que anat adquirint aquest, ja hi eren, per tant jo penso que un dels principals motius seria el cultural”. En segon lloc, el fet que es tracta d’una activitat molt rendible; tal i com menciona Miquel Rovira “és el sector més rentable dins de la ramaderia, tenint en compte que la terra no dona gaire, la vaca de llet tampoc, i la vaca de pastura no hi ajuda; aquí a casa el porc assegura la major part dels ingressos”. En tercer lloc, la localització propera a la següent part del procés (escorxadors i càrniques); Marc Sucarrats²⁹, alcalde d’Oristà explica “el bon rendiment econòmic del porcí pot explicar perquè tenim tants porcs però també la proximitat amb la gran indústria càrnia d’Osona que genera una demanda constant, potser també el clima i el terreny”. Miquel Rovira afegeix: “ Una altra raó, podria ser el tema d’escorxadors, ja que al tenir-los tant a prop, una cosa porta l’altre”. A més, Marc Rovira³⁰, explica “s’amortitza el cost d’una granja en molt poc temps, si hi ha un sistema d’integració el cost de producció és molt baix”. D’altra banda, Jordi Bruch, alcalde de Prats de Lluçanès³¹, comenta “un dels motius podria ser el *boom* que ha fet el porc a nivell econòmic, i sobretot l’exportació cap als països asiàtics a conseqüència de les pestes porcines que hi ha hagut, també perquè empresaris com el Ramissa o Tarradellas han anat comprant explotacions als petits propietaris i les han convertit en les granges que coneixem avui en dia”. Joan Rossinyol³² explica “per ser competitius a nivell

²⁸Segons <https://www.diba.cat>, aquesta pàgina porta al Lluçanès, sense Sant Feliu Sasserra i Merlès, que s’han de buscar al cercador municipis, perquè la dada coincideixi amb 201.

²⁹Veure a l’annex 1.2 entrevista a Marc Sucarrats.

³⁰Veure a l’annex 3.2 entrevista a Marc Rovira, ramader de Cal Rovira..

³¹Veure a l’annex 1.1 entrevista a Jordi Bruch.

³²Veure a l’annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol, granger de Casa Tarradellas.

mundial, hem de tenir granges grans, per produir barat, i el porcí no és cap excepció en aquest sentit, perquè per aconseguir això cal una intensificació". Per afegiment, Pep Peraire³³ considera que "el porcí al Lluçanès, està seguint el mateix procediment i extensió que va seguir el tèxtil en el seu moment: un procés de localització, verticalització i una possible deslocalització en un futur".

1.2.2. Localització

Tradicionalment les granges estaven repartides per tot el territori, ja que eren una part del mas, un complement més de l'activitat agrària i ramadera que aquest desenvolupava, però l'actual model d'explotació especialitzada ha canviat el criteri de localització. "Avui en dia es construeix en llocs més amagats per minimitzar l'impacte visual i també és



Figura 20: Explotació porcina de Prats de Lluçanès. Queda tan amagada que des de la carretera costa molt de veure. FONT. Elaboració pròpia.

estrany trobar instal·lacions al costat dels rius, per la forta pressió ambiental que existeix" comenta Pep Peraire, si bé el que diu aquest és cert, hi ha granges que prioritzen la proximitat amb una carretera principal per simplificar el transport de bestiar i l'abastament de serveis (aigua, llum, electricitat...). En aquests casos les granges han de respectar la normativa explicada a continuació.



Figura 21: Explotació ramadera d'Olost, molt pròxima a la carretera. FONT. Elaboració pròpia.

³³Veure a l'annex 3.3 entrevista a Pep Peraire, ramader del Soler de n'Hug.

Existeix una normativa³⁴ que determina la localització. Les granges de porcs han de respectar una distància de 100 metres a autopistes , autovies i ferrocarrils; també 25 metres a la resta de vies quan pel trànsit, puguin representar un alt risc sanitari. Tenint en compte la freqüència de pas de vehicles d'animals i altres subproductes pels camins rurals, aquests no es consideren un risc, i per tant, no marquen distàncies (vies que cobreixen les necessitats d'accés generades en les àrees rurals bé donant servei a nuclis de població o a les finques agrícoles o forestals). Per això, trobem tantes explotacions de porcí, a la vora de camins.

A més, s'estableix una distància genèrica de 1.000 metres a respectar per part de les explotacions porcines respecte dels cascs urbans. I com explica Carles Coma³⁵, ramader de Santa Eularieta "has de complir un mínim d'un quilòmetre d'una explotació amb una altre; aquí es compleix perquè hi ha molt territori, però per exemple a la Plana de Vic, no, i això va ser un problema amb la pesta porcina del 2001; per aquest motiu és tan important aquesta normativa".

D'altra banda, també s'estableix una distància general de 2.000 metres a respectar per part de les explotacions porcines respecte dels escorxadors (i en sentit contrari). Tanmateix, inclou les següents mesures de flexibilitat:

- ❖ Escorxadors de porcí: es pot reduir el requeriment de distància a complir fins els 1.000 metres en cas que l'escorxador disposi: d'entrada exclusiva de vehicles per a la descàrrega d'animals, amb un sistema de desinfecció del vehicle; descàrrega de camions en espais oberts i tancats; neteja i desinfecció de vehicles en les mateixes instal·lacions després de la descàrrega dels animals; i neteja i desinfecció diària dels corrals d'espera dels animals.

³⁴Decret 40/2014, d'ordenació de les explotacions ramaderes.

³⁵Veure a l'annex 3.5 entrevista a Carles Coma.

- ❖ Escorxadors diferents de porcí: es pot reduir el requeriment de distància a complir fins els 500 metres en cas que tant les explotacions com els escorxadors disposin de sistemes adequats d'aïllament sanitari d'acord amb la normativa vigent

Finalment, les explotacions de porcí han de respectar una distància de 500 metres respecte de les indústries càrniques, segons aquesta normativa.

1.2.3. Instal·lacions

Pel que fa les instal·lacions, la normativa també ha obligat als ramaders a fer canvis importants. De manera que les granges porcines actuals han de complir els diversos requisits marcats pel Decret 40/2014, de 25 de març. Aquest especifica que totes les explotacions han d'estar adaptades per tal de dur a terme una bona neteja i desinfecció de les instal·lacions; també han de disposar d'un bon sistema de subministrament de pinsos i aigua; no obstant, s'ha de tenir en compte la ventilació i temperatura de les granges; els materials utilitzats i



Figura 22: Dipòsits de pinso, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

els bons acabats en la construcció per evitar lesions als animals. La construcció de les granges amb materials no lliscants, àrees de repòs, bons sistemes d'insonorització etc. Els requisits explicats anteriorment, van dirigits al benestar animal³⁶, una normativa sanitària, que permet més comoditat al bestiar, i requereix unes instal·lacions diferents per a cada fase de producció. Així ho explica Miquel Rovira³⁷ “Fa 20 anys, totes les truges gestants havien d'estar en gàbies durant tot el període, i ara, en canvi, a les 5 setmanes de gestació han d'estar amb patis. Així el 2012 vam haver de fer els patis per tal de que les truges poguessin estar lliures”. Altrament, els ramaders han hagut d'adaptar les instal·lacions per tal de que hi hagués un bon sistema de seguretat que no

³⁶Reial Decret 1392/2012, de 5 d'octubre.

³⁷Veure a l'annex 3.2 entrevista a Miquel Rovira, ramader de Mas Terricabras.

permeti que els animals s'escapin del recinte; a més, les granges han de disposar d'uns sistemes ben adaptats per la càrrega i descàrrega de bestiar.



Figura 23: Sistema de càrrega i descàrrega adaptat a la nova normativa. Explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 24: Sistema de càrrega i descàrrega antic. Explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

Aquestes s'han de situar en una àrea delimitada, neta de vegetació, aïllada de l'exterior i que permeti un control eficaç d'entrades i sortides de vehicles i persones, mitjançant un tancat perimetral o altres sistemes que garanteixin el compliment de les normes de bioseguretat³⁸ (aquesta normativa s'especifica en el proper subapartat).



Figura 25: Vorals nets i endreçats explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

“Fa 5 anys havíem de ballar les granges i les parets servien de balla, ara no, tot el vol ha d'estar ballat... Moltes d'aquestes modificacions que hem hagut de fer a les nostres instal·lacions, van relacionades amb el benestar animal o amb la seguretat”. No obstant, Pep Peraire³⁹ explica “a nivell tècnic s'ha avançat moltíssim però aquests requeriments han afavorit encara més l'especialització en una part del procés de manera que els cicles tancats -explotacions que realitzen tot el cicle-, gairebé han desaparegut, ja que les instal·lacions haurien de ser massa grans, per poder complir amb totes aquestes especificacions normatives sobre les

³⁸Veure a l'apartat 1.2.4 del treball.

³⁹Veure a l'annex 3.3 entrevista a Pep Peraire, ramader del Soler de n'Hug.

instal·lacions i generaria uns costos fixos i unes inversions molt superiors que no permeten competir amb aquelles granges que només són engreixos, o truges”.

1.2.4. Mesures sanitàries

Pel que fa els canvis de normativa sanitària al llarg de 20 anys, Lali Coma⁴⁰ en destaca tres: “el primer es va produir el 2012 amb la llei de benestar animal⁴¹ (seguit de normes que obliguen a les explotacions a complir un mínim de requisits per garantir el benestar animal); el següent es va produir el 2018 i fa referència a la nova normativa de bioseguretat⁴² (mínimes mesures de seguretat que les granges han de complir), i finalment també cal destacar la llei de reducció d’antibiòtics⁴³, aquesta va ser posterior, i molt recent, també, al 2018”.

La normativa de benestar animal, que va entrar en vigor el febrer del 2013, està formada per 13 articles que inclouen un seguit de requisits de maneig, instal·lacions i alimentació dels porcs amb l’objectiu de millorar el benestar d’aquests. Això, es va fer a conseqüència de directives de la Unió Europea. “Ara tenim molt més en compte el benestar animal”, menciona Marc Rovira⁴⁴. Aquesta normativa, entre altres aspectes explicats a l’apartat 1.2.3 de la memòria, també requereix l’accés a materials manipulables per part dels porcs, l’alimentació dels animals com a mínim un cop al dia, la disposició d’aigua constantment; i la prohibició de tot tipus de procediments de mutilacions no deguts a motius terapèutics o de diagnòstic o destinats a la identificació dels animals; exceptuant l’escuat, la reducció de les dents i la castració que es poden realitzar únicament en determinades condicions.

⁴⁰Veure a l’annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

⁴¹Reial Decret 1392/2012, de 5 d’octubre.

⁴²Modificada altra vegada al 2020 Real decret 306/2020.

⁴³Reial decret 191/2018, del 6 d’abril.

⁴⁴Veure a l’annex 3.1 entrevista a Marc Rovira, ramader de Cal Rovira.

Fent referència a la normativa de bioseguretat, concepte que vol dir, literalment, preservar la vida, es refereix a totes aquelles mesures tècniques, sanitàries, i als procediments o normes de treball que tenen com a objectiu comú impedir l'entrada i disseminació d'agents infecciosos dins l'explotació.

Per tal de tenir la seguretat de que totes les granges segueixen aquests protocols, “cada any les explotacions han de passar una enquesta de bioseguretat, amb la qual han d'assolir 100 punts, aconseguits si es compleixen tots els requisits; en cas de que la granja no compleixi la normativa, té un mes per adaptar les seves instal·lacions, i si no ho fa no la podrà tornar a omplir”, explica Lali Coma⁴⁵. A més, Miquel Rovira⁴⁶ afegeix “avui en dia si no compleixes un parell de les normes de l'enquesta de bioseguretat, has de deixar de produir”.

Els requisits mínims de la normativa de bioseguretat, que han de seguir els ramaders són:

- ❖ Disposar d'una tanca perimetral total de 1,5 metres d'altura, neta, desbrossada i que estigui ben falcada al terra. La porta d'entrada de la tanca perimetral ha d'ajustar al terra .
- ❖ En cas que la tanca no sigui totalment perimetral (hi hagi alguna paret de la nau que per la part de dins hi hagin porcs) es necessita un certificat de l'ajuntament a on s'especifiqui perquè en aquesta part de nau no es pot ballar correctament.
- ❖ Els exteriors de les naus, han d'estar nets.
- ❖ S'ha de tenir teles ocelleres a totes les finestres i xemeneies de ventilació en bon estat. No hi pot haver forats.



Figura 26: Perímetre tancat, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

⁴⁵Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

⁴⁶Veure a l'annex 3.2 entrevista a Miquel Rovira, ramader de Mas Terricabras.

- ❖ El vestuari ha d'estar net i endreçat. També s'ha de penjar a dins les mesures de *Bioseguretat* per les visites.
- ❖ En cas de que l'explotació no tingui timbre, en el cartell de prohibida l'entrada s'hi ha d'incloure en un lloc visible el número de telèfon.
- ❖ Hi ha d'haver un gual de desinfecció net i ple d'aigua i desinfectant; o motxilla amb desinfectant a la porta d'entrada en cas que no es tingui gual de desinfecció.
- ❖ Els cartells de "Prohibida l'entrada" i de "vestuaris" col·locats a lloc visible.
- ❖ S'ha de tenir pediluvís a les entrades de les naus (catifa o garrafa partida per la meitat amb desinfectant i aigua).



Figura 27: Motxilla amb desinfectant, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 28: Cartell de prohibit el pas, número de telèfon i nom del propietari de Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 29: Garrafa amb desinfectant i aigua, entrada de l'explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

- ❖ Tenir tots els protocols escrits (neteja i desinfecció, desratització, desinsectació, protocol de retirada de cadàvers,...).
- ❖ Tenir les fulles de registre de neteja i desinfecció al dia.
- ❖ Tenir la fulla de registre de les desratitzacions al dia .
- ❖ Disposar del croquis de desratització: tenir un croquis de la nau on s'indiqui en quins punts hi ha col·locat el raticida.

Un altre canvi en la normativa sanitària, ha estat la reducció d'antibiòtics. "Una de les mesures sanitàries que hem modificat és que utilitzem molts menys

antibiòtics”, comenta Pep Peraire⁴⁷. A més, “des d’inicis del 2020, el veterinari o veterinària de cada explotació ha de passar tot el consum d’antibiòtics que fa a cada granja a través d’un programa nacional anomenat GTR, de manera que des del DARP, es pot saber en cada moment quins antibiòtics s’utilitzen a les diferents explotacions. Tot i així, “es preveu que de cara el 2021, es marqui un nivell mig de consum de medicaments a nivell estatal, a partir d’aquí totes les granges que estiguin per sobre, hauran de disminuir el consum, i les que estiguin per sota o igual que la mitja podran continuar en la seva línia” comenta Lali Coma⁴⁸.

De tal manera que tots els veterinaris, s’han d’haver donat d’alta al programa GTR, i cada vegada que utilitzen un antibiòtic a les seves explotacions, n’han de comunicar el següent:

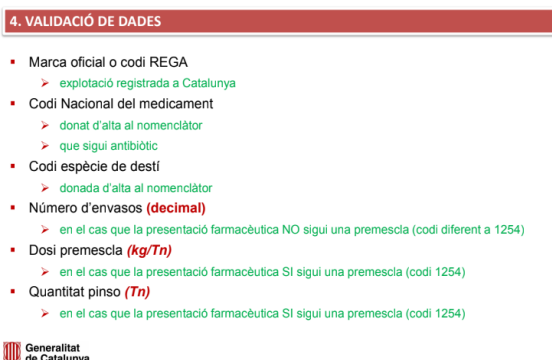


Figura 30: Informació a comunicar per part dels veterinaris al programa GTR. FONT. Proporcionada per Lali Coma.

Aquesta normativa, amb la qual s’ha estat batallant des del 2014, es pretén reduir el consum d’antibiòtics, per tal d’evitar que les bactèries es transformin, i siguin més resistents que els medicaments, i en conseqüència, aquests deixin de ser eficaços. Des del 2014, el consum d’aquests productes per ús veterinari s’ha reduït un 14% a nivell Nacional, segons *El Plan Nacional Resistencia de Antibióticos*.

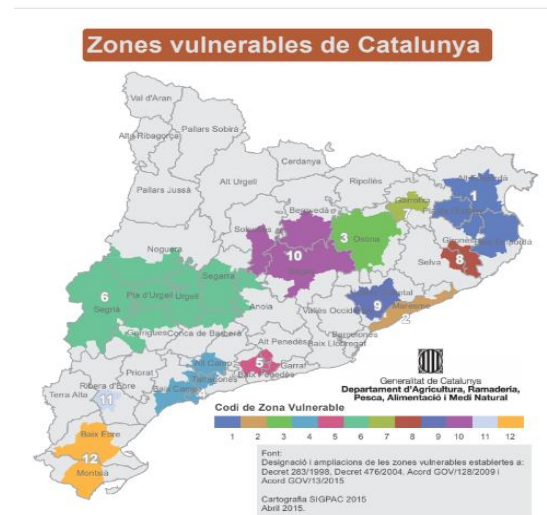
⁴⁷Veure a l’annex 3.3 entrevista a Pep Peraire, ramader del Soler de n’Hug.

⁴⁸Veure a l’annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

1.2.5. Mesures ambientals

A nivell de mesures ambientals, es pot dir que la normativa s'ha tornat molt més estricta en els últims 20 anys. Com comenta Gil Salvans⁴⁹, regidor de sostenibilitat i medi ambient de l'Ajuntament d'Olost, "fa 20 anys el control a nivell de dejeccions era molt mínim, a partir de la llei del 98 que implicava que per tenir una granja havies de disposar d'un nombre específic de terres, tot va anar canviant".

El Pla de Dejeccions Ramaderes té l'objectiu de reduir el màxim les emissions de nitrogen que es fan amb l'abocament de purins, com menciona Lali Coma⁵⁰ "moltes zones han passat a ser vulnerables, en relació als nitrats i els purins", a més afegeix "tota granja ha de tenir un pla de dejeccions, i aquest depèn de les unitats ramaderes de l'explotació". De manera que s'han



establert uns criteris d'assignació del nitrogen de referència (N-fef). El

Figura 31: Mapa de Catalunya amb zones declarades vulnerables per nitrats. FONT. DARP.

concepte de nitrogen de referència consisteix en establir un límit màxim de nitrogen que pot aplicar en zona vulnerable⁵¹ cada granja, per tal de millorar la qualitat de les aigües que es troben en aquestes zones i permetre dimensionar adequadament la quantitat de granges que poden establir-s'hi. D'altra banda, "aquí a Espanya, només es mira el nitrogen però en altres països, també es té en compte el fosfat", explica Lali Coma. Com que el Lluçanès, és zona vulnerable, la quantitat màxima de nitrogen procedent de les dejeccions ramaderes i altres fertilitzants orgànics que es pot aplicar és de 170 kg N/ha i any.

⁴⁹Veure entrevista a Gil Salvans, regidor de sostenibilitat de l'ajuntament d'Olost, a l'annex 1.3.

⁵⁰Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma.

⁵¹Les zones vulnerables, són àrees on hi ha risc de contaminació de les aigües per nitrats d'origen agrari.

A banda d'aquestes restriccions i noves mesures, al 2018, es van implantar altres normatives que fan referència també a l'abocament de purins. Així que els sistemes d'aplicació de purins permesos són aquells que fan una distribució més uniforme i eficient del purí i la reducció d'emissions d'amoniac. Es tracta d'equips que realitzen una aplicació localitzada, ja sigui en superfície o en profunditat. "No es pot escampar el suc amb vano, sinó que s'ha de fer amb mànega a o enterrar-ho", comenta Pep Peraire⁵². A més, si els fems són sòlids, s'han d'enterrar el més ràpid possible.



Figura 32: Abocament de purins amb injecció directa a la terra. FONT. Interempresas.net.



Figura 33: Abocament de purins amb vano. FONT. Agro90.com.

D'altra banda, "si el transport el fa una empresa externa, també s'ha de comunicar per tal de justificar a on va a parar el purí produït per l'explotació, a partir d'un GPS que indica si el purí va a una planta de depuració o a un camp, i a on estan localitzats" explica Lali Coma⁵³. D'altra banda, Joan Rossinyol⁵⁴ afegeix "no hem arribat als anàlisis de terra, però segurament s'hi arribarà; és a dir, miraran quina és la concentració de nitrats als camps, i et diran doncs aquí no pots tirar més suc, aquí sí, aquí menys...".

A més, cal destacar que des del 3 de juliol del 2019, i degut a l'excés de la contaminació dels sòls, es va aprovar un decret, que en l'article 54, explica el següent:

⁵²Veure a l'annex 3.3 entrevista a Pep Peraire, ramader del Soler de n'Hug.

⁵³Veure a l'annex 4.1. entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

⁵⁴Veure a l'annex 3.4 entrevista Joan Rossinyol, granger de Tarradellas.

54.1 En els municipis designats com a zones vulnerables, no es permet la implantació de noves explotacions ramaderes, ni ampliacions de capacitat de les explotacions existents, llevat dels casos següents:

- a) Quan les dejeccions derivades de la nova explotació o ampliació s'apliquin en terres situades fora de les zones vulnerables.*
- b) Quan es realitzi un tractament que elimini una quantitat de nitrogen equivalent al total produït en la nova explotació, o ampliació, o un tractament que obtingui un producte que compleixi la normativa específica de fertilitzants o de substrats i que es comercialitzi com a tal.*
- c) Quan les dejeccions derivades de la nova explotació o ampliació es lliurin a un gestor de residus.*
- d) Quan la totalitat de les terres en zona vulnerable on s'apliquen les dejeccions són cultivades per la persona titular de l'explotació ramadera, en règim de propietat o en règim d'arrendament rústic amb durada mínima de 7 anys des que es presenta el pla de gestió de dejeccions ramaderes o la seva modificació i constin en la seva declaració única agrària.*
- e) Quan es tracti d'explotacions ramaderes ecològiques o explotacions extensives.*
- f) Quan les dejeccions derivades de la nova explotació o ampliació s'apliquin en terres ubicades en ZV-B si les terres on s'apliquen tenen un contingut de fòsfor (P, mètode Olsen) inferior a 80 mg P/kg sòl. La gestió de la fertilització d'aquestes terres s'ha de basar en una anàlisi dels sòls, de manera que no se superi el líndar de P esmentat.*
- g) Quan es tracti de trasllats de capacitat de bestiar procedent d'una explotació situada en ZV a una explotació de la mateixa persona titular, fins a la quantitat de nitrogen que resulti de sumar el nitrogen de referència de l'explotació que cessa a l'explotació que amplia capacitat. Per poder permetre'n l'ampliació, l'explotació que cessa l'activitat ha de constar inicialment com a activa en el Registre d'explotacions ramaderes del departament competent en matèria de ramaderia, i en la tramitació de l'expedient de trasllat de capacitat s'ha de tramitar la baixa definitivament d'aquest Registre.*

54.2 En cap cas es permet ampliar la capacitat de bestiar de les explotacions situades en zona vulnerable a causa d'una reducció d'excreció nitrogenada per millores en l'alimentació ni a causa d'un canvi en els coeficients estàndards.

54.3 En zones no vulnerables, la implantació de noves explotacions ramaderes o les ampliacions de capacitat de les explotacions existents, quan afecten terres en zona vulnerable només es permeten si es troben en els supòsits d), e) o f) de l'apartat anterior.⁵⁵

De manera, que al Lluçanès, actualment, només es poden construir noves explotacions de porcí ecològiques o extensives, per tal de reduir l'impacte que aquest sector ha generat a la terra. En relació a la moratòria, Joan Rossinyol⁵⁶ comenta “és necessària, i crec que quan les coses comencen malament acaben malament, és a dir, fa uns anys s'hauria d'haver anat posant lleis que regulessin el cens, i permetessin un creixement lent del porcí i que no es fessin les bestieses que es van arribar a fer”. D'altra banda, Carles Coma⁵⁷ hi afegeix “penso que era molt necessària; però en cas de que una finca tingui territori, crec que s'hauria de poder fer, el mal no l'han fet els pagesos, sinó les indústries; aquestes mai haurien d'haver entrat en la ramaderia”.

⁵⁵Extret del Decret 153/2019, de 3 juliol.

⁵⁶Veure a l'annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol, granger de Casa Tarradellas.

⁵⁷Veure a l'annex 3.5 entrevista a Carles Coma, ramader de Mas Santa Eularieta.

2. Impactes generats pel porcí al Lluçanès

Tota l'activitat ramadera descrita en l'apartat anterior, genera en el seu dia a dia un seguit d'impactes sobre el medi i la societat. Aquests impactes constitueixen arguments de defensa o de rebuig a aquesta activitat i per aquest motiu en aquest apartat s'aprofundirà en ells. Primer, en el medi i de retruc a la salut de les persones; finalment, en l'economia del territori i en conseqüència a la societat.

2.1. Impactes ambientals

La cria i engreix del porcí és una activitat econòmica que requereix aigua i energia a més de pinsos per alimentar els porcs. El resultat d'aquesta activitat ramadera a més de l'animal viu a punt de portar a l'escorxador també genera un residu anomenat purí. El purí és el producte constituït per una barreja de dejeccions sòlides i líquides, restes de palla, de productes d'alimentació animal i aigua. Concretament, un porc d'engreix pot generar fins a 1,8m³ de purí anuals⁵⁸. 10 metres cúbics de purí de porc d'engreix tenen un contingut en elements fertilitzants d'aproximadament 59 kg de nitrogen, 53 kg de fòsfor (P₂O₅) i 36 kg de potassi (K₂O), i un baix contingut en matèria orgànica⁵⁹. Aquest residu pot ser valoritzat i fet servir com un fertilitzant natural, com explica Carles Coma⁶⁰ “si es tira purí, ens estem estalviant abocar adob químic a la terra, i per tant, creem un avantatge”. Ara bé, l'abocament excessiu pot suposar un important problema ambiental.

2.1.1. Contaminació de les aigües i els sòls

Per explicar com el purí esdevé un problema ambiental de contaminació dels sòls i les aigües, cal aprofundir en certes dades. Com s'ha citat, un porc d'engreix pot generar fins a 1,8m³ de purí anuals. Així si el cens total de porcí

⁵⁸Segons <http://www.arc.cat/ca/altres/purins/guia/docs/tauladarp.pdf>.

⁵⁹Segons <https://ca.wikipedia.org/wiki/Purins>.

⁶⁰Veure a l'annex 3.5 entrevista a Carles Coma, ramader de Mas Santa Eularieta.

al Lluçanès és de 314.067 porcs, es pot calcular que es generen 565.320,6m³ de purí anuals, aproximadament.

La terra pot absorbir uns 170 kg⁶¹ de Nitrogen per hectàrea anuals; tenint en compte que 10m³ de purí contenen 59 kg de Nitrogen, al Lluçanès es dipositen anualment 3.335.391,54 Kg de Nitrogen. Per contra, hi ha un total de 9.431 hectàrees conreables⁶², això suposa que la terra té una capacitat d'absorció de 1.603,270 kg de Nitrogen cada any, per tant, com mostren les dades hi ha un excés de porcs. Cal dir, que no tot el purí que es genera al territori va a parar als seus camps, sinó que si els propietaris poden construir granges és perquè tenen suficient terra que compleixi la normativa, tot i que no vol dir que aquesta terra la tinguin al Lluçanès, sinó que la poden tenir a altres llocs.

A nivell de Catalunya, actualment un 33,8% de la superfície total està declarada com a zona vulnerable a la contaminació per nitrats d'origen ramader, i afecta a 422 municipis, és a dir, un 45% dels municipis catalans. Els municipis del Lluçanès s'inclouen en aquesta llista de zones vulnerables i les raons que permeten explicar el perquè, s'han extret de les entrevistes realitzades a ramaders, alcaldes i moviments socials crítics amb aquest model ramader. Gil Salvans⁶³, regidor de sostenibilitat i medi ambient de l'Ajuntament d'Olost, comenta "la normativa ha arribat tard i això ha fet que quan s'ha aconseguit aprovar els sòls ja estan molt contaminats, i ara tardaran molt a recuperar-se"; Aquesta normativa però sembla que no es veu com una solució pels col·lectius antiporcins de la comarca. Segons els membres de la Truja Negra⁶⁴ "les normatives no són prou estrictes, i no ho han estat mai per tant, difícilment es reduirà la contaminació" Ramon Baucells⁶⁵, president del Lluçanès Viu afegeix "normativa n'hi ha molta però o no es fa complir o es compleix sols sobre el paper. Per exemple, agents rurals que haurien de vigilar les bones pràctiques en la gestió estan totalment incapacitats de fer res: són molt pocs,

⁶¹Segons <https://ruralcat.gencat.cat/>, en zones vulnerables.

⁶²Veure a figura 5.

⁶³Veure a l'annex 1.3 entrevista a Gil Salvans.

⁶⁴Veure a l'annex 2.1 entrevista als membres de la Truja Negra.

⁶⁵Veure a l'annex 2.2 entrevista a Ramon Baucells.

l'administració no els facilita la feina i el resultat miren cap un altre cantó i els ramaders fan el que volen... sobretot els grans. ” A més, Santi Pocino⁶⁶, guarda forestal, hi afegeix “el potencial contaminant dels purins ha augmentat considerablement, en els últims anys”, així encara que es redueixi el purí que es tira, costa de reduir l'impacte sobre el sòls i les aigües”.

Segons un estudi del Grup de Defensa del Ter, que des de fa 19 anys està analitzant les fonts de la comarca d'Osona i el Lluçanès, aquest 2020, s'ha batut el rècord pel que fa a la quantitat de mg de nitrat per litre trobat a una font de la comarca. A la comarca d'Osona, la mitjana és de 72 mg/l, quan l'OMS (Organització Mundial de la Salut) fixa el límit de potabilitat per nitrats en 50 mg/l.

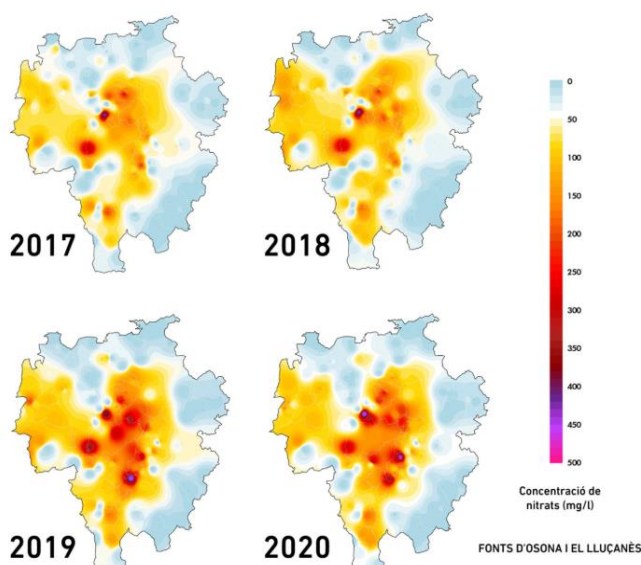


Figura 34: Mapa d'evolució de la contaminació de les fonts d'Osona, durant els últims 4 anys. FONT. Grup de Defensa del Ter.

Enguany, la contaminació ha disminuït lleugerament en comparació a l'any passat, però els valors continuen sent massa alts; ja que com afirma l'entitat, encara hi ha un 45% de les fonts d'Osona, contaminades per aquesta substància, provinent de les explotacions porcínes. Joan Rossinyol⁶⁷ insisteix “això és degut a que la normativa no ha estat del tot estricta, durant molt temps s'ha estat fent sense control, i com de tot se n'ha abusat; però cal dir, que els nitrats de les fonts, tenen dues procedències, una que és l'animal i l'altre és la mineral de l'adob químic⁶⁸, i aquí també s'hi hauria de posar un control que no hi és; és a dir que hauria de tenir els mateixos controls que té el nitrogen

⁶⁶Veure a l'annex 4.2 entrevista a Santi Pocino.

⁶⁷Veure a l'annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol, granger de Casa Tarradellas.

⁶⁸Nitrogen que contenen els fertilitzants químics que es tira a la terra, i mineral que conté l'aigua bruta procedent de la indústria.

procedent del bestiar. A partir d'aquí, hi ha gent que per comoditat dóna la culpa a l'adob del porcí, i s'obliden del químic del qual se n'estan distribuint moltes tones però com que hi ha molts interessos a darrera no se'n fa un control".

Altrament, l'amoníac, un gas generat pels purins, contribueix a la deposició d'àcids i eutrofització (acumulació de nutrients en un ecosistema), que pot comportar possibles canvis que afecten la qualitat del sòl i de l'aigua. "També cal destacar la contaminació de les aigües per antibiòtics que creen resistències perilloses, i al final també van a parar a la terra", explica Ramon Baucells⁶⁹.

Pràcticament a tot el Lluçanès, s'hi troba fonts contaminades per nitrats. Tot i així, és sorprenent que a municipis com Olost i Oristà on precisament, hi ha un elevat nombre d'explotacions de porcí, com s'explica a l'apartat 1.1 del treball, el percentatge de contaminació hagi

Municipis que han tingut contaminació per nitrats a les fonts algun any:

| MUNICIPI | Percentatge de contaminació | Percentatge de contaminació desglossat per anys | | |
|----------------------------|-----------------------------|---|-----------|-----------|
| | 2005-2020 | 2005-2010 | 2011-2015 | 2016-2020 |
| Balenyà | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Collsuspina | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Lluçà | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Malla | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Oristà | 93,8% | 100,0% | 100,0% | 80,0% |
| Sant Feliu Sasserra | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Sant Martí d'Albars | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Taradell | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Tavernoles | 93,8% | 100,0% | 100,0% | 80,0% |
| Tona | 93,8% | 83,3% | 100,0% | 100,0% |
| Santa Eulàlia de Riuprimer | 87,5% | 66,7% | 100,0% | 100,0% |
| Sora | 81,3% | 83,3% | 80,0% | 80,0% |
| Sant Bartomeu del Grau | 81,3% | 83,3% | 80,0% | 80,0% |
| Olost de Lluçanès | 75,0% | 100,0% | 60,0% | 60,0% |
| Sant Quirze de Besora | 75,0% | 83,3% | 100,0% | 40,0% |
| Sant Hipòlit de Voltregà | 68,8% | 100,0% | 20,0% | 80,0% |
| Sant Julià de Vilatorrada | 68,8% | 100,0% | 60,0% | 40,0% |
| Seva | 62,5% | 66,7% | 80,0% | 40,0% |
| Sobremunt | 43,8% | 50,0% | 20,0% | 60,0% |
| Sant Agustí de Lluçanès | 31,3% | 66,7% | 20,0% | 0,0% |
| Sant Pere de Torelló | 31,3% | 0,0% | 60,0% | 40,0% |
| Santa Maria de Besora | 31,3% | 33,3% | 40,0% | 20,0% |
| Sant Boi de Lluçanès | 25,0% | 50,0% | 20,0% | 0,0% |
| Sant Martí de Centelles | 12,5% | 33,3% | 0,0% | 0,0% |
| Vilanova de Sau | 12,5% | 0,0% | 0,0% | 40,0% |
| Alpens | 6,3% | 0,0% | 0,0% | 20,0% |
| Orís | 6,3% | 16,7% | 0,0% | 0,0% |

Figura 35: Taula de percentatges de contaminació dels municipis d'Osona. FONT. Grup de Defensa del Ter.

disminuït un 40% i un 20%, respectivament, en els últims 10 anys. Ramon Baucells, explica "a Olost i Oristà és el lloc on predomina Tarradellas, i s'ho arregla per tal de portar els purins a altres llocs, o justificant que els porta a altres llocs, encara que no ho faci". Per contra, Abel Peraire⁷⁰, ramader del

⁶⁹Veure a l'annex 2.2 entrevista a Ramon Baucells, president del Lluçanès Viu.

⁷⁰Veure a l'annex 3.3 entrevista a Abel Peraire.

Soler de n'Hug afegeix "avui en dia, ja no es fan les bestieses que es feien abans, ja que cada vegada els ramaders són més conscients de la problemàtica ambiental que genera una mala gestió de les explotacions, per tant és normal que disminueixi".

Tot i així, el Lluçanès no segueix una tònica general, ja que hi ha municipis on la contaminació ha augmentat, com és el cas de Lluçà, amb un augment del 17%; Sant Feliu Sasserra o on també ha augmentat un 17%; el mateix ha passat a Sant Bartomeu del Grau i Sant Martí d'Albars. No obstant, és a Alpens i a Sobremunt, on la contaminació per nitrats a les aigües ha augmentat més, amb un 20% i un 30%, respectivament. Els motius d'aquest elevat percentatge de contaminació a les fonts del territori són diversos, Miquel Rovira⁷¹ incideix "a vegades hi ha ramaders, sobretot aquells que tenen molt poder, que no pensen i obren la fossa, la penalització econòmica és tan insignificant per ells, que la gent no escarmenta"; tanmateix Judit Perarnau⁷², tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès, comenta "el sistema tarda en recuperar-se, i malgrat tot, la tendència va a la millora". Lali Coma⁷³ explica "el problema que tenim aquí és que no tenim prou terra per abastir tant bestiar". D'altra banda, Joan Rossinyol⁷⁴, incideix en que "segur que els ramaders no segueixen la normativa al peu de la lletra, però també perquè l'administració va a batzegades, i no dóna temps a que els pagesos es puguin adaptar de manera correcta; i sempre el problema és econòmic, perquè s'hi abans es portava el purí a una zona més propera, i ara s'ha de portar més lluny, i això repercuteix econòmicament, s'han de posar uns equips nous, un remenadors als dipòsits, s'ha d'augmentar la capacitat dels dipòsits, perquè durant cert temps no pots abocar... i tot això vol dir noves inversions".

⁷¹Veure a l'annex 3.2 entrevista a Miquel Rovira, ramader de Mas Terricabras.

⁷²Veure a l'annex 1.4 entrevista a Judit Perarnau, tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès.

⁷³Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

⁷⁴Veure a l'annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol, granger de Casa Tarradellas.

A més Gil Salvans⁷⁵ explica “encara que la nova normativa pugui ser eficient, l'impacte que provoca el purí dura molts anys”. Tanmateix “un dels motius podria ser que a banda de que sempre hi ha pagesos que es passen de llestos, qui ha de fer el control in situ, que són els agents rurals i forestals, no puguin fer-ne una bona gestió, per falta de recursos”, comenta Ramon Baucells⁷⁶.

El cos d'Agents Rurals i els Mossos d'Esquadra fan un control, patrullant pel territori, i observant els camps. “Però com que el territori és tant gran, és difícil arribar a tot arreu”, comenta Santi Pocino⁷⁷. D'altra banda, des d'ADDEFA⁷⁸, associació que treballa per la defensa de la fauna i la flora del territori, expliquen que “les mesures passen perquè agents rurals i mossos d'esquadra facin la seva feina, mesurin i controlin els purins que es trien als camps per vetllar per la qualitat de la terra”, a aquesta qüestió, el forestal explica “tenim encomandes gran quantitat de tasques i la plantilla és massa reduïda per donar resposta a tot”.

2.1.2. Ús intensiu de l'aigua

Un altre dels impactes ocasionats, pel porcí és l'ús intensiu de l'aigua. Ja sigui per alimentar el bestiar, netejar les naus, desinfectar les instal·lacions, rentar els camions etc. Segons el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, un porc beu entre 20 i 30 litres d'aigua diaris; això representa que el Lluçanès es gasten aproximadament 7.851.675 litres⁷⁹ d'aigua diàriament pel bestiar porcí; en relació a aquesta dada, Joan Rossinyol⁸⁰ explica que “no em sorprèn perquè hi ha molts porcs, a més, has de pensar que aquí s'hi ha de sumar l'aigua que es gasta per netejar les instal·lacions; el consum d'aigua que es fa és bestial”. Tot i així, a nivell de Catalunya el consum d'aigua per la ramaderia només representa un 2% del total.

⁷⁵Veure a l'annex 1.3 entrevista a Gil Salvans, regidor de sostenibilitat i mediambient de l'Ajuntament d'Olost.

⁷⁶Veure a l'annex 2.2 entrevista a Ramon Baucells, president del Lluçanès Viu.

⁷⁷Veure a l'annex 4.2 entrevista a Santi Pocino, agent rural.

⁷⁸Veure a l'annex 2.3 entrevista a Adeffa.

⁷⁹Dada calculada multiplicant la referència de la Generalitat, pel nombre de porcs del Lluçanès (314.067).

⁸⁰Veure a l'annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol, granger de Casa Tarradellas.

L'aigua utilitzada per dur a terme aquesta activitat ramadera, pot tenir dos orígens; d'una banda pot ser que la pròpia explotació, disposi d'un pou o una font i per tant que s'autoabasteixi d'aquest recurs, com explica Miquel Rovira⁸¹ "l'aigua de Mas Terricabras prové d'una font,



però ens agradaria que arribés la xarxa per quan ens trobem en

Figura 36: Dipòsit d'aigua provinent d'un pou, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia.

situacions extremes"; però aquest autoabastiment no es dona a totes les granges, Lali Coma⁸² explica: "al Lluçanès, hi ha granges que amb el pou no en tenen prou, i llavors venen *cubes* que transporten aigua de població, pels animals". D'altra banda, pot ser que a la granja hi arribi xarxa de població, i que per tant utilitzi l'aigua municipal. I és aquí quan sorgeix el problema. Tot i així, "en cas de sequera, preval el consum humà, abans que el consum industrial i/o ramader" com comenta Josep Maria Freixenet⁸³.

Abel Peraire⁸⁴ exposa que sovint es criminalitza al sector ramader de l'elevat consum d'aigua però "no només és elevat en la ramaderia, sinó que ho és en la indústria, i també en les famílies, a tot arreu es malgasta aigua, i tots hauríem de ser conscients de l'ús que en fem". Aquest argument és compartit per Carles Coma⁸⁵ que assegura "és més problema la gent que té piscina i es banya a l'estiu, al cap i a la fi aquestes persones si que està gastant molta aigua per pur luxe; el bestiar beu molta aigua, i per tant d'aigua se'n gasta".

⁸¹Veure a l'annex 3.2 entrevista a Miquel Rovira, ramader de Mas Terricabras.

⁸²Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

⁸³Veure a l'annex 1.3 entrevista a Josep Maria Freixenet, alcalde d'Olost.

⁸⁴Veure a l'annex 3.3 entrevista a Abel Peraire, ramader del Soler de n'Hug.

⁸⁵Veure a l'annex 3.5 entrevista a Carles Coma, ramader de Santa Eularieta.

2.1.3. Contaminació de l'aire i efecte hivernacle

Un altre dels impactes generats pel porcí és l'emissió de gasos d'efecte hivernacle (CO₂ i NO₂) per l'ús de combustibles fòssils, gasoil o propà, els més utilitzats en les granges de porcs. Com comenta Gil Salvans⁸⁶ “les naus s'han d'escalfar, refredar, i cal transportar els pinsos a les diverses explotacions i també els motors de la maquinària agrícola requereixen derivats del petroli”. Així, tot i que el sector s'ha posat molt les piles amb les renovables encara es continua fent un ús important d'energies provinents dels hidrocarburs, tant per l'aprofitament tèrmic com elèctric”. S'estima que una granja amb 2.000 porcs d'engreix, consumeix anualment 29.272 litres de gasoil⁸⁷, és a dir que es gasten uns 14,6 litres de gasoil per porc i any, aproximadament; per tant, al Lluçanès, suposant que totes les granges utilitzen gasoil per generar energia, es gasten 4.585.372,8 litres de gasoil anuals⁸⁸. Aquests hidrocarburs, quan són cremats generen unes emissions de gasos i partícules que són els principals causants del canvi climàtic, ja que absorbeixen la radiació infraroja emesa per la Terra, i en conseqüència n'augmenten la temperatura; generant fenòmens com pluges intenses, onades de calor, desglaç, etc. A més, aquestes partícules tenen greus efectes per la salut de les persones, ja que la inhalant periòdica d'un gas tòxic pot provocar problemes respiratoris, cardiovasculars i fins i tot, neurològics.

Tot i així, aquestes emissions, com ha manifestat Gil Salvans s'estan reduint, per l'interès per part dels ramaders, per fer ús de fonts d'energies renovables, com pot ser la solar o l'ús de la biomassa forestal. Per una banda, la biomassa té un balanç gairebé neutre d'emissions de CO₂, de manera que el CO₂ alliberat per la crema d'aquest combustible, equival al CO₂ acumulat per la mateixa biomassa aprofitada. Per això, representa una alternativa energètica molt eficaç. Pel que fa a la instal·lació de les plaques fotovoltaïques, aquestes

⁸⁶Veure a l'annex 1.3 entrevista a Gil Salvans, regidor de sostenibilitat i medi ambient de l'Ajuntament d'Olost.

⁸⁷Segons <http://agricultura.gencat.cat/web>.

⁸⁸Aquesta dada és una estimació, ja que ni tots els porcs del Lluçanès són d'engreix, ni se sap si totes les explotacions utilitzen gasoil com a font d'energia.

són un gran avantatge pels grangers, ja que a banda de que són 100% sostenibles, es presenten com a una alternativa més econòmica, a les elevades factures d'electricitat procedents de la il·luminació de les instal·lacions⁸⁹.

A banda de l'emissió de CO₂ i NO₂ per la combustió d'hidrocarburs, la ramaderia també genera un altre gas d'efecte hivernacle: el metà. Aquest gas, és emès pels animals, degut a l'alta ingesta de soja en els pinsos. També és un gas d'efecte hivernacle, i en conseqüència contribueix en l'escalfament global.

Totes aquestes emissions, converteixen el sector primari, en un dels principals causants del canvi climàtic. De fet, segons *Greenpeace*, entre un 15% i un 25% de les emissions de gasos d'origen antropocèntric⁹⁰ provenen de la ramaderia industrial; majoritàriament, degut a la dependència amb la soja i el blat de moro pels pinsos, com s'ha explicat anteriorment.

En el mateix sentit, la desforestació⁹¹ que es genera per tal de convertir paisatges forestals en zones agrícoles (rompudes) on abocar purins o per conrear pinsos per l'alimentació de bestiar, redueixen els pulmons captadors



de CO₂ que són els boscos i s'afegeixen a incrementar la quantitat de gasos d'efecte hivernacle. Si aquesta desforestació es fa a partir de cremes enlloc de tals el problema s'agreuja més per les emissions generades per la combustió de la biomassa forestal.

Figura 37: Rompuda a Olost. FONT. La Rella.

⁸⁹Segons <http://www.jorfe.es/ca/autoconsum>.

⁹⁰Emesos degut a l'activitat humana.

⁹¹Destrucció massiva de la massa forestal.

Per tancar l'apartat, l'amoniac (NH₃) també contribueix a la formació de partícules a l'atmosfera; aquestes són un important element contaminant per a l'aire, a causa de l'efecte advers que tenen en la salut humana. Com explica Ramon Baucells⁹² “la Plana de Vic, és un dels llocs del món amb més contaminació per amoniac a l'aire, i això pot afectar a la salut de les persones, perquè no deixem d'inhalar constantment un gas contaminant”. A Europa, les emissions de NH₃ es produeixen, principalment, com a resultat de l'abocament dels excrements del bestiar, ja sigui per l'allotjament d'aquests, l'emmagatzematge de fems, la deposició d'orina i fems en pasturatges o després que la femta s'estengui a la terra.

2.1.4. Altres impactes ambientals

Altrament, el sector porcí, també genera un impacte sobre la fauna i la flora del territori.

Pel que fa a la flora, “la desforestació, explicada en l'apartat anterior, per fer rompudes⁹³, on es cultiven els cereals utilitzats per produir els pinsos dels porcs, acaba amb la destrucció d'espècies autòctones del territori”, explica la Truja Negra⁹⁴. Tot i així, es podria considerar la desforestació del Lluçanès, com a un avantatge, ja que a Catalunya, està incrementant la massa boscosa augmentant el perill d'incendi en algunes èpoques de l'any, de manera que la creació de zones agrícoles pot actuar com a tallafoc en cas d'incendi.

A nivell de fauna “l'ús de verins, insecticides i pesticides provoca la mort dels ocells que ho acaben ingerint”. A més la contaminació de les aigües, també “acaba generant la mort d'algunes espècies aquàtiques”, expliquen els membres de l'associació ADEFFA⁹⁵, que hi afegixen “la magnitud de les explotacions, i la instal·lació de cables elèctrics, acaben pertorbant a les espècies de la zona”.

⁹²Veure a l'annex 2.2 entrevista a Ramon Baucells, president del Lluçanès Viu.

⁹³Acció de cavar profundament la terra per conrear-la.

⁹⁴Veure a l'annex 2.1 entrevista als membres de la Truja Negra, col·lectiu per la defensa del territori.

⁹⁵Veure a l'annex 2.3 entrevista a ADEFFA, associació de defensa de la flora i la fauna del territori.

Deixant de banda tots els impactes anteriors, el porcí també genera “contaminació lumínica, ja que moltes granges mantenen els llums oberts moltes hores inclús amb focus a fora la granja”, comenta Ramon Baucells⁹⁶.

D'altra banda, “el trànsit, generat pels camions que transporten els animals contamina, degut a les partícules emeses, per la crema d'hidrocarburs generats pels motors i a sobre fan molt soroll, i provoquen forces accidents” explica, el mateix president del Lluçanès Viu.

2.2. Impactes econòmics i socials

Deixant de banda els impactes ambientals, en aquest apartat es vol identificar els impactes del sector en la població del Lluçanès. Per començar i en relació a l'ocupació, el sector de l'agricultura (entenen com a agricultura, el sector primari), representa un 12% de la població activa del territori. Amb 298 persones ocupades pel sector, 83 de les quals són assalariades, i 215 autònomes, segons el consorci del Lluçanès. Quantes d'aquestes es dediquen al porcí no està quantificat. El Consorci no disposa d'aquestes dades, per aquest motiu per comprendre quina és l'ocupació i la riquesa que genera aquest sector en el territori es transcriuen algunes impressions de les persones entrevistades.

Judit Perarnau⁹⁷ tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès explica que “el personal és poc qualificat, i el salari és de 6,30€/hora segons el col·lectiu agropecuari de Catalunya”. En relació al perfil d'ocupació, identifica que “el lloc de treball és habitualment de peó de granja; es poden diferenciar dos perfils: el de cria i el d'engreix, amb les quals es necessita de més a menys coneixements tècnics, respectivament”, també explica “en general el porcí no genera tanta riquesa al territori, són sous baixos, personal poc qualificat i molta dependència”.

⁹⁶Veure a l'annex 2.2 entrevista a Ramon Baucells, president del Lluçanès Viu.

⁹⁷Veure a l'annex 1.4 entrevista a Judit Perarnau.

Tot i així, d'aquesta activitat primària, en deriva una indústria una construcció i uns serveis, per tant, hi ha una generació de riquesa no directa que també cal tenir en compte. Com expliquen els alcaldes⁹⁸ de dos del municipis més poblats del territori “aquí a Prats hi ha l'empresa d'embotits Ausa i l'activitat agrícola dels cereals” i “a Olost, tenim les dues plantes de Tarradellas, que ocupen entre 80 i 90 persones de forma directa, a part de veterinaris, transportistes, ferrers, empreses de construcció, manteniment, neteja...”; Joan Rossinyol⁹⁹ exposa: “tal i com està tot, si ens plantegem treure el porc, gran part de la indústria desapareixeria, per tant penso que la gent, del porc, sort n'ha tingut”. D'altra banda, Ramon Baucells¹⁰⁰ explica “hi ha moltes activitats econòmiques que sense les granges no hi serien, però amb un sector més diversificat, amb petites explotacions la riquesa seria molt més ben repartida”; a més “el sector porcí genera molta riquesa, però a part de que està molt mal repartida, no és real quan hi restem els costos en subvencions, ajuts fiscals, costos ambientals i socials (precarietat laboral, pressió als petits ramaders, acaparament de la terra...)”.

Altrament, existeix un fort dilema relacionat amb la diversificació de sectors al territori. Jordi Bruch¹⁰¹, explica “a nivell social el sector és importantíssim al Lluçanès i a Osona, diríem que és un pal de paller: fins a un punt que arriba a ser preocupant, ja que de les 15 empreses que mouen més diners d'Osona, 13 estan relacionades directa o indirectament amb el sector”. Així mateix, Pep Peraire¹⁰², comenta “el que és un problema greu és tenir tots els ous a una mateixa cistella, això es va demostrar amb el tèxtil aquí al Lluçanès, i no amb un sector, sinó amb una sola empresa que és Puigneró; anem posant esforços en un sector, i concretament amb una empresa, i el dia que això peti haurem de buscar una alternativa”, d'altra banda, afegeix “el sector del porcí ha seguit hi està seguint un procés molt similar al del tèxtil en el seu moment, aquest

⁹⁸Veure a l'annex 1.1 entrevista a Jordi Bruch, alcalde de Prats de Lluçanès; veure a l'annex 1.3 entrevista a Josep Maria Freixenet, alcalde d'Olost.

⁹⁹Veure a l'annex 3.4 entrevista a Joan Rossinyol, granger de Casa Tarradellas.

¹⁰⁰Veure a l'annex 2.2 entrevista a Ramon Baucells, president del Lluçanès Viu.

¹⁰¹Veure a l'annex 1.1 entrevista a Jordi Bruch, alcalde de Prats de Lluçanès.

¹⁰²Veure a l'annex 3.3 entrevista a Pep Peraire, ramader del Soler de n'Hug.

consisteix en la localització de la indústria al territori, a continuació la verticalització, és a dir, la concentració del sector en poques mans (de manera que els grans propietaris tenen recursos per dur a terme totes les fases), i finalment una possible deslocalització, que provoca l'atur a moltes persones". Aquesta opinió, és compartida amb Judit Perarnau¹⁰³, que explica "una de les externalitats negatives generades pel porcí, és que hi hagi tanta gent depenen d'un sol sector".

D'altra banda, com explica Josep Maria Freixenet¹⁰⁴ "el sector porcí no és perjudicial per altres activitats econòmiques, i menys en el turisme, cal dir que en els últims anys s'ha anat incrementant el nombre de cases de turisme rural al territori, i penso que s'ha de fer una bona gestió perquè tothom pugui conviure ". Judit Perarnau, incideix en "les persones que venen a fer turisme no veuen les explotacions agrícoles, ja que no tenen un impacte visual al territori".

Davant d'aquesta situació, com expliquen els membres de la Truja Negra¹⁰⁵, "tothom sap que aquesta massificació i intensificació del sector porcí, no té efectes positius ni pel medi ni per la societat, però la butxaca és la butxaca i segurament a moltes famílies els passa per davant arribar a final de mes, que no pas que l'aigua del riu estigui contaminada per culpa de la seva feina ".

¹⁰³Veure a l'annex 1.4 entrevista a Judit Perarnau, tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès.

¹⁰⁴Veure a l'annex 1.2 entrevista a Josep Maria Freixenet, alcalde d'Olost.

¹⁰⁵Veure a l'annex 2.1 entrevista a la Truja Negra, col·lectiu per la defensa del territori.

3. Ramaderia porcina ecològica

Fins ara, s'ha analitzat l'activitat porcina al Lluçanès, incloent-hi els impactes que aquesta té pel medi ambient, la societat i l'economia. Per tant, en el següent bloc es parlarà de la ramaderia porcina ecològica, com a possible alternativa a la situació actual generada pel porcí.

La ramaderia porcina ecològica és un sistema de producció certificada, que té per objectiu obtenir productes d'alta qualitat mitjançant la utilització de tècniques que respectin àmpliament el medi ambient i el benestar animal¹⁰⁶. Avui en dia a nivell europeu, la producció porcina ecològica representa menys d'un 1% del total de caps de bestiar porcí; Dinamarca, França i Alemanya, són els països amb una major producció.

Pel que fa Catalunya, aquesta disposa encara de molt poques explotacions ecològiques, seguint la tònica d'arreu del territori espanyol. El porcí ecològic, és un dels sectors estratègics dins de la producció ecològica, per dos motius: d'una banda, perquè el porcí representa un elevat percentatge de la renda total catalana; i per altra, perquè existeix la necessitat d'implementar sistemes alternatius que permetin reduir la forta pressió ambiental que exerceix el porcí convencional al territori català. El Lluçanès, n'és un exemple com s'ha vist en apartats anteriors.

3.1. Característiques i requeriments

Per tal de clarificar en què consisteix el sistema de producció porcina ecològica, s'ha de tenir en compte quins són els requisits que han de seguir els ramaders per obtenir el certificat del CCPAE (Consell Català de la Producció Agrària Ecològica), explicats a continuació.

¹⁰⁶Segons el DARP.

EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS: Hi ha alternatives?

La densitat dels animals en les instal·lacions, ha de ser compatible amb la seva comoditat i benestar, així com amb les necessitats específiques de l'espècie porcina. Generalment, s'ha de tenir en compte les necessitats inherents al comportament del bestiar, que depenen principalment de la dimensió del grup i el sexe d'aquests. La densitat ha de garantir un espai suficient per tal de que els porcs puguin mantenir-se alçats de forma natural, tombar-se sense dificultats, girar-se, netejar-se, estar en qualsevol posició normal i realitzar tots els seus moviments per naturalesa.

| | Pes viu (kg) | Zona coberta ¹ m ² /cap | Zona a l'aire lliure ² m ² /cap |
|---|----------------------------------|--|--|
| Truges lactants amb garrins de fins a 40 dies | | 7,5 | 2,5 |
| Porcs d'engreix | fins 50 | 0,8 | 0,6 |
| | fins 85 | 1,1 | 0,8 |
| | fins 110 | 1,3 | 1 |
| | més de 110 | 1,5 | 1,2 |
| Garrins | de més de 40 dies i fins a 30 kg | 0,6 | 0,4 |
| Porcs | | 2,5 femelles | 1,9 |
| | | 6 mascles ³ | 8 |

Figura 38: Espai que requereix cada fase de producció en el cicle tancat de porcí ecològic. FONT. CCPAE.



Figura 39: Explotació Ecogranja Salgot. FONT. Granja Salgot.

L'aïllament, l'escalfament i la ventilació de l'edifici han de garantir que la circulació de l'aire, el nivell de pols, la temperatura, la humitat relativa i la concentració de gas, siguin inferiors als límits nocius per als animals. Els edificis han de permetre una abundant ventilació i entrada de llum natural.

Els sòls han de ser llisos, però no poden rrelliscar. Com a mínim la meitat de la superfície interior ha de ser ferma, és a dir construïda amb materials sòlids que no siguin *slats* o reixes. L'allotjament ha de disposar d'una zona còmode, neta i seca suficientment gran per poder



Figura 40: Paridores de l'EcoGranja Salgot. FONT. Granja Salgot.

dormir o descansar. La zona de descans ha de tenir un jaç ampli i sec, ja sigui de palla o altres materials naturals adequats. Les truges adultes han de mantenir-se en grups, excepte en les últimes fases de gestació i durant el període d'alletament, tal i com es veu exemplificat posteriorment, en l'observació a l'Ecogranja Salgot. Els animals no poden estar en gàbies en cap de les fases del seu desenvolupament; i les zones d'exercici han de permetre que els porcs puguin defecar i fotjar, satisfent el seu comportament natural.

A més, la granja també ha de disposar d'espais suficients per aïllar o confinar tots els animals quan sigui necessari per raons sanitàries, de manera que han de disposar d'una infermeria.

Tot el bestiar ecològic ha de tenir accés a l'aire lliure. Tot i així, en el cas del porcí, la normativa no requereix que els exteriors hagin d'estar recoberts de vegetació, de forma que s'accepten els patis pavimentats; a més, aquests poden estar coberts, per tal de permetre regular exposició a les condicions



Figura 41: Garrins a l'espai exterior de les instal·lacions ecològiques de DPagès. FONT. Regió7.

climàtiques, però es considera imprescindible que hi hagi espai suficient descobert per tal de que els animals allotjats, puguin estar exposats a les condicions climàtiques si ho volen. Tot i així, si la producció es fa per diferents fases, els espais poden estar adaptats particularment als animals de cada fase, com es veurà posteriorment, a l'Ecogranja Salgot.

La càrrega ramadera total dels animals als camps no podrà ser superior a 170 kg de nitrogen anuals per hectàrea de superfície agrícola (o inferior, en cas que hi hagi alguna restricció afegida per normativa de dejeccions) i sense provocar un sobre pasturatge. Pel que fa a les dejeccions recollides a les instal·lacions, aquestes s'hauran d'utilitzar per fertilitzar els camps agrícoles ecològics sense

superar el límit esmentat anteriorment, ja sigui de la pròpia explotació, o si no es disposa de suficient superfície, la d'altres explotacions ecològiques amb les quals hi ha d'haver un acord de cooperació previ.

Pel que fa al maneig, en el sistema de ramaderia porcina ecològica, no es poden efectuar de manera rutinària operacions com el tall de cues o el poliment de dents. L'escuat en porcí no es pot realitzar sense haver efectuat prèviament una anàlisi del risc de *Caudofàgia*¹⁰⁷ a l'explotació, ja sigui per motius de benestar animal, així com altres operacions de mutilació, si ho sol·licita el/la titular de l'explotació, amb el vistiplau del veterinari de la granja, indicant el nombre d'animals afectats, les mesures prèvies adoptades, els motius que justifiquen aquesta intervenció i el seu protocol d'execució. En cas d'altres mutilacions s'ha de seguir el mateix criteri. El patiment dels animals en aquestes operacions s'ha de minimitzar, mitjançant l'aplicació d'una anestèsia o analgèsica adequada. En canvi, si que es permet la castració física amb l'objectiu de mantenir la qualitat dels productes i pràctiques tradicionals de producció.

L'alimentació en el porcí ecològic, és molt estricte, de manera que per tenir el certificat, s'ha de seguir tots els requisits següents:

- ❖ Com a mínim un 20% dels pinsos han de procedir de la pròpia explotació, en cas de que no sigui possible, s'ha de comprar a altres explotacions o empreses de la zona.
- ❖ S'han d'afegir farratges comuns, frescos, dessecats o ensitjats a les racions diàries dels porcs.
- ❖ Està prohibit sotmetre els animals a una dieta que pugui afavorir l'aparició d'anèmies (falta de ferro).
- ❖ El període mínim de lactància és de 40 dies.

¹⁰⁷ Conducta redirigida d'alguns animals, especialment dels porcs, que consisteix a mossegar la cua d'un altre animal, especialment en situacions d'estrès, i que es produeix sobretot quan no tenen possibilitat de barrigar.

- ❖ En la fórmula alimentària es poden incloure aliments en conversió¹⁰⁸, seguint els criteris següents:
 - Si els aliments procedeixen d'un altre operador, només es podran utilitzar durant el seu segon any de conversió i fins al 30%.
 - Si procedeixen de la pròpia explotació, es poden utilitzar fins al 100% d'aliments que es trobin al segon any de conversió.
 - Es poden utilitzar fins a un 20% d'aliments procedents de pastures, farratges perennes o cultius proteaginosos, de la pròpia explotació, si es troben en el seu primer any de conversió.
 - Quan s'utilitzin simultàniament aliments en conversió i aliments de parcel·les en el seu primer any de conversió, el seu percentatge total combinat no excedirà dels percentatges màxims citats en els dos primers punts.
- ❖ Està prohibit l'ús d'aminoàcids sintètics¹⁰⁹ en la fabricació de pinsos ecològics.
- ❖ Excepcionalment, i per tal de garantir l'accés a pinsos proteics, la normativa permet la utilització d'una proporció limitada de pinsos proteics no ecològics per al bestiar porcí, si els ramaders no poden obtenir pinsos proteics únicament procedents de la producció ecològica. S'entén per pinsos proteics qualsevol matèria primera, o barreja de matèries primeres, riques en proteïnes, de tal forma que no n'hi pot haver cap d'elles que tingui menys d'un 20% de proteïna bruta. El percentatge màxim de pinsos proteics no ecològics autoritzats per a períodes de 12 mesos és del 5%, tot i que aquest requisit va variant

Deixant de banda l'alimentació, la prevenció de malalties es basa en la selecció de races, les pràctiques de gestió pecuària¹¹⁰, l'ús de pinsos d'alta qualitat i

¹⁰⁸Aquest temps és el que transcorre des que l'agricultor o ramader registra la seva explotació en un organisme de control i per tant passa a ser objecte d'inspecció per part d'aquest, fins que el producte es pugui vendre amb la denominació de 'ecològic.

¹⁰⁹Molècula que ajuda al creixement dels animals.

¹¹⁰Gestió adient al tipus de bestiar ramader.

l'exercici, així com també en les densitats ramaderes adients, comentades anteriorment, i una estabulació¹¹¹ apropiada en bones condicions higièniques.

A nivell general, en l'ecologia, està prohibit utilitzar medicaments veterinaris al·lopàtics de síntesi química¹¹² i l'ús d'antibiòtics en tractaments preventius, així com la utilització de substàncies per estimular el creixement i la producció. També estan prohibides les hormones o substàncies similars pel control de la reproducció. No obstant, l'ús de vacunes si que està permès.

Si malgrat les mesures preventives preses per vetllar per la salut del bestiar, els animals emmalalteixen o es lesionen, s'hauran d'aïllar i tractar de forma immediata, com s'ha comentat i com s'explicarà posteriorment, aquests es separen i es porten a la infermeria. Sempre que es tingui un efecte terapèutic eficaç per a les malalties, es donarà preferència a tractaments a base de productes *fitoterapèutics*¹¹³ i homeopàtics, oligoelements¹¹⁴ i altres substàncies previstes en la normativa. Però si l'aplicació d'aquests productes no resulta eficaç per combatre una malaltia o lesió, i és imprescindible administrar un tractament que eviti patiments o trastorns als animals, es podran utilitzar medicaments veterinaris al·lopàtics de síntesi química o antibiòtics, sota la responsabilitat d'un veterinari.

La normativa també inclou un llistat restringit de productes aptes per netejar i desinfectar els locals, instal·lacions i utensilis ramaders (Annex VII del Reglament (CE) 889/2008). Per altra banda, es podran utilitzar rodenticides¹¹⁵, únicament en paranyes, i els productes de l'Annex II del Reglament (CE) 889/2008 per eliminar insectes i altres plagues de les instal·lacions en les quals

¹¹¹Cria de bestiar en estables.

¹¹²Medicaments que produeixen efectes o símptomes diferents dels de la malaltia.

¹¹³Tractament mèdic que utilitza plantes medicinals, per tractar algunes malalties.

¹¹⁴Element químic, indispensable per a les funcions vitals, que es troba en els organismes vius en petites quantitats.

¹¹⁵Els rodenticides són substàncies químiques o preparats dissenyats i destinats a matar rosegadors.

es mantingui el bestiar. Els productes emprats com a biocides¹¹⁶ han d'estar autoritzats per a l'ús corresponent.

Després de veure i entendre quins són els requisits i la complexitat d'una granja per tal d'estar certificada com a ecològica, es va fer una visita a l'EcoGranja Salgot. En aquesta, es va observar *in situ* com són les instal·lacions d'una granja ecològica, i com es gestiona per tal de procurar el màxim pel benestar animal, i minimitzar l'efecte sobre el medi ambient.

Observació a l'EcoGranja Salgot

L'EcoGranja Salgot és una granja de porcí ecològica, situada a Aiguafreda. En aquesta, a partir del sistema de cicle tancat, crien i engreixen porcs, amb una raça creuada d'un 75% *Duroc* i un 25% *Landrace*, seguint un model de producció ecològic que compleix a la perfecció tots els requisits normatius, explicats anteriorment, i que per tant disposa del certificat CCPAE. Amb la carn que surt d'aquest bestiar, elaboren embotits d'altíssima qualitat, que venen a la seva botiga.

Instal·lacions

Els espais de l'EcoGranja Salgot estan adaptats als porcs, segons el cicle al qual pertanyen (truges gestants, *paridores*, deslletament o transició i engreix).

Els sòls dels espais tancats són sòlids, i tenen uns petits forats pels quals es filtra l'orina dels animals que no es pot barrejar amb la palla; és a dir, que els sòls del formigó, que són llisos però no relliscosos, els quals no estan reixats, com s'ha explicat anteriorment, estan coberts de palla (com a jaç) per tal d'evitar generar molts purins, i convertir els excrements animals en adob, al mateix temps que contribueix en el benestar animal.

¹¹⁶Un biocida és aquella substància química que serveix per a matar, repel·lir, atraure, regular o interrompre el creixement d'organismes vius usat comunament en diversos camps agricultura, silvicultura, control de plagues, medicina i fins i tot en ús domèstic.

A part d'aquests espais tancats, els porcs disposen d'un gran pati obert de sorra, al qual poden anar en qualsevol moment (menys les gestants, que les van obrir per períodes per tal de que amb les corregudes no perdin els garrins). Aquest pati disposa d'ombres, de manera que el



Figura 42: Porcs EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia.

bestiar pot sortir tranquil·lament sense la necessitat de patir per l'escalfor del sol. La granja, està encarada al Sud per tal de que els animals puguin rebre radiació solar directa, d'aquesta manera els porcs no tenen fred; tot i així hi ha uns espais tancats amb temperatura a 20°C, on poden accedir els garrins per tal de que no patir pel fred.

Fases del cicle tancat

A continuació, es descriu els diferents espais dels porcs, en cada fase de creixement.

- ❖ Truges gestants: són les truges embarassades; l'embaràs d'aquest bestiar dura tres mesos, tres setmanes i tres dies. Aquestes són inseminades artificialment o per munta natural, segons la raça del mascle; tot i així la granja ha de tenir dos verros de raça *Duroc*, els quals serveixen



Figura 43: Truges gestants EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia.

- per recelar les truges. Aquestes s'estan a la zona de gestació, i fan totes més de 100kg, ja que és a partir d'aquest pes que tenen la maduresa suficient per ser mares. La granja compte amb 40 truges, de raça *Landrace-Duroc* les quals estan dividides en 6 espais diferents.
- ❖ Paridores i lactants: són les truges que ja han parit; s'estan en aquest espai durant 40 dies, els quals dura la lactància dels garrins. Cada truja que té uns 10 garrins, disposa d'un espai individual. Aquest espai està

format per una zona tancada i coberta climatitzada a 20°C de temperatura on només entren els garrins; a part també disposa d'unes barres metàl·liques a tots els laterals, de manera que si la truja s'estira no esclafa als garrins.



Figura 44: Paridores i lactants EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia.

També disposen de paper, aquest s'utilitza per absorbir la placenta i la sang del part; d'aquesta manera també es recicla. L'accés a l'aire lliure queda restringit algunes estones, com s'ha comentat anteriorment.

- ❖ **Deslletament (transició):** aquesta fase, és en la que se separa als garrins de les seves mares, abans de portar-los a l'engreix. Disposen d'espai obert i tancat, com a tots els cicles.
- ❖ **Engreix:** un cop arriben engreix, l'objectiu és que mengin el màxim per tal de que arribin al pes suficient per anar a escorxador. Per tant tenen les menjadores plenes tot el dia, al mateix temps que un pati on poden accedir sempre que vulguin. D'aquesta manera, encara que els porcs es criïn en una granja poden “jugar” i desenvolupar la seva etiologia de la forma més natural possible.



Figura 45: Porcs de la fase de transició de l'EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 46: Porcs d'engreix EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia.

Alimentació

L'alimentació dels porcs de l'Ecogranja Salgot, després dels 40 dies de lactància dels garrins, és totalment ecològica; basada en aliments mediterranis com: el blat, els pèsols, i l'oli d'oliva. Tot i així el bestiar també disposa de palla i farratges per alimentar-se, aquests dos últims també són produïts a la mateixa explotació, la Masia del Saüc. Un 20% de l'alimentació dels porcs de la granja, prové de l'explotació, com dicta la normativa.

Prevenió de malalties i neteja de les instal·lacions

Per norma, els animals de l'Ecogranja Salgot, no han de contagiar-se de malalties, ja que es prenen un seguit de mesures per evitar-ho. Per començar el fet de que el bestiar tingui tan espai, i pugui disposar d'espais exteriors, ja és una mesura de prevenció. Una altra mesura de prevenció és la tanca que hi ha a l'Ecogranja, de manera que no pot entrar cap mena d'animal com cabirols, porcs senglars, guilles etc. a les instal·lacions. Una altra mesura seria el no-accés de camions de transport animal a l'Ecogranja. Per portar-los a l'escorxador, els ramaders, amb un remolc particular treuen els animals de l'explotació i després aquests els traspassen al camió, per desplaçar-se fins a l'escorxador. A més, en cas de que algun animal es posi malalt, a la granja disposen d'una infermeria per tal d'aïllar-lo i evitar la transmissió de la malaltia a la resta de bestiar.

Per tal de netejar les instal·lacions, s'utilitza aigua i uns productes desinfectants especials i inclosos per la normativa.

Sostenibilitat de l'explotació

Una vegada descrites les instal·lacions i la gestió de Salgot, cal comentar que per tal d'anar més enllà de la normativa, i seguir en la filosofia ètica de tenir cura pel medi i ser efímers a l'ecologia; l'explotació està dissenyada per tal de ser el més sostenible possible. Aquesta disposa de:

- ❖ Plaques solars per tal d'aprofitar l'energia solar pel funcionament de la granja.
- ❖ Caldera de biomassa utilitzada per proporcionar escalfor als porcs, en comptes de tenir un generador de gasolina.
- ❖ Sistema de compostatge, de manera que barregen la palla amb els excrements per tal d'evitar generar tants purins, i convertir-ho en fems per adobar els camps.
- ❖ Planta de tractament de purins, on es tracten aquests i es depuren biològicament.
- ❖ Sistema de recollida d'aigua de la pluja, i la reutilització d'aigües grises per tal de netejar les instal·lacions.



Figura 47: Plaques solars EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia.

3.2. Ramaderia porcina ecològica al Lluçanès

Al Lluçanès no hi ha cap explotació de ramaderia porcina ecològica, no hi ha un motiu clar que justifiqui aquest fet, tot i que la major part de les persones entrevistades durant el projecte, creuen que no seria possible implementar aquest sistema al nostre territori.

Com comenta Judit Perarnau¹¹⁷, del Consorci del Lluçanès, “al Lluçanès no hi ha una aposta clara pel porcí ecològic, encara que hi ha experts que creuen que podria ser una solució a la problemàtica actual generada per aquest sector”, a més, hi afegeix “hi ha hagut alguna iniciativa per implementar aquest model, encara que s’ha quedat en fase d’estudi, de fet, segons expliquen experts del porcí en ecològic, només un 5% dels projectes que entren en estudi s’acaben desenvolupant i portant a terme”.

¹¹⁷Veure a l'annex 1.4 entrevista a Judit Perarnau, tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès.

A més, des del Consorci i els ajuntaments, comenten que no existeix una línia específica d'ajuts per incentivar les explotacions porcines ecològiques, però que des de la Diputació sí que es subvenciona als agroproductors del territori i pel foment de projectes emprenedors agroecològics.

D'altra banda, Gil Salvans¹¹⁸, comenta “normalment s'implanten aquest tipus de models de producció, quan la població ho demana, i per tant existeix una demanda, si aquesta és inexistent els productors tampoc tenen la necessitat econòmica de canviar el seu model”.

Durant el projecte, no s'ha fet un estudi de la viabilitat que tindria el model ecològic pel ramaders del Lluçanès, però sí que s'ha pogut arribar a una conclusió més o menys clara, davant de les dificultats que tindria la implementació d'aquest al nostre territori, i quina seria la seva suposada viabilitat.

Per començar, tal i com comenten Lali Coma, i Pep Peraire produir un porc ecològic té un cost tres vegades superior a produir un porc amb la tècnica convencional; és a dir produir un porc normal té un cost 1,10€ al kg, en canvi, produir un porc ecològic té un cost de 3,30€ el kg.

D'altra banda, tal i com s'ha vist a l'apartat 3.1 del treball, els requisits que s'han de complir per tal d'obtenir el certificat i vendre la carn com a ecològica, són de gran complexitat. A més, el sector porcí, és un dels més desenvolupats al nostre país per l'alta productivitat que té, aquesta desapareix en l'ecològic.

S'ha de tenir en compte que un porc ecològic, necessita molt més espai,- “estem parlant de que el cens mitjà de truges en les granges tradicionals a la comarca d'Osona és de 400 truges, jo no em puc plantejar ni una granja de 200 truges en l'ecològic, es necessitaria molt espai”, comenta Lali Coma¹¹⁹-; a més

¹¹⁸Veure a l'annex 1.3 entrevista a Gil Salvans, regidor de medi ambient i sostenibilitat de l'Ajuntament d'Olost.

¹¹⁹Veure a l'annex 4.1 entrevista a Lali Coma, veterinària de porcs.

la mortalitat és molt més alta perquè el bestiar, no pot consumir tants medicaments i l'alimentació és molt més cara, per tant o el ramader rendibilitza aquest cost portant la carn directament al taulell d'una carnisseria o hi perd diners.

En altres sectors com el boví i oví, hi ha experiències d'èxit i la transició cap a explotacions més ecològiques es veu més factible, però en el porcí, totes les persones entrevistades no són optimistes: "El problema està, en la complicació que té passar de produir porc tradicional, a produir ecològic; a diferència del bestiar oví i boví, que la desigualtat només la trobem en l'alimentació", explica Gil Salvans¹²⁰.

A tot això, si afegeix la demanda, produir carn ecològica sense una línia de mercat feta és estavellar-se comenten alguns experts. De fet, el canvi que va fer embotits Salgot en una part de la seva producció, va ser conseqüència de l'exigència dels seus clients.

A partir d'aquí, gran part dels entrevistats, aposten més per un model de proximitat i/o de cicle tancat i que sigui el màxim sostenible possible que no pas per un model ecològic. Com comenta, Gil Salvans, "si a partir de les explotacions ramaderes, del purí en fem un subproducte, s'utilitzen calderes de biomassa, s'aposta per les energies renovables, es compleix la normativa..., per mi això és més vàlid, que no pas comprar un pernil ecològic que ve d'Aragó".

Malgrat tot, cal destacar que encara que no s'aposti pel model ecològic degut a la seva suposada manca viabilitat, diverses persones entrevistades creuen que s'hauria de canviar el model de producció, i apostar per cicles tancats, o un model més sostenible i de proximitat. La coincidència en aquesta tesi sobre les explotacions de cicle tancat, ha conduït a crear un apartat que expliqués aquest tipus d'activitat ramadera.

¹²⁰Veure a l'annex 1.3 entrevista a Gil Salvans, regidor de medi ambient i sostenibilitat de l'Ajuntament d'Olost.

3.3. Alternativa a la ramaderia ecològica, el cicle tancat

La ramaderia porcina de cicle tancat és un sistema que consisteix en produir totes les fases del porc en una sola explotació. Al Lluçanès, només se'n localitza una que l'està aplicant, aquesta és el Soler de n'Hug. Però ben a prop, al terme de Sagàs hi ha l'explotació de cicle tancat, Cal Rovira, a la qual es va fer una visita el 22 d'agost de 2020 per comprendre el seu funcionament .

Observació a Cal Rovira

Cal Rovira és una explotació ramadera i agrícola a la qual a part de porcs, també hi ha vaques de carn i aviram, a més d'un immens hort i terres a les quals hi cultiven cereals; l'explotació també disposa de dues naus a les quals produeixen pinso pel bestiar, i un pou d'aigua que els permet ser autosuficients fins hi tot en aquest sentit. Per acabar també tenen un petit obrador al qual elaboren productes a partir de la carn que obtenen del seu bestiar.



Figura 48: Molí de fabricació de pinsos de l'explotació Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 49: Obrador Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.

Cicle tancat

Com s'ha esmentat anteriorment, Cal Rovira és una explotació ramadera que té el cicle tancat de porcí. És a dir que a la seva granja, hi ha un verro de raça *Duroc* el qual a partir d'inseminació artificial, deixa embarassades unes 80

truges híbrides entre *Duroc*, *Landrace Ibèric* i *Landrace*. Aquestes crien els garrins durant el temps de lactància, després passen a la transició, i finalment a engreix, un cop s'acaba l'etapa d'engreix, el bestiar és transportat a l'escorxador. Finalment i per acabar el procés retornen cap a l'explotació en canal per tal de que es pugui elaborar els productes a l'obrador.

Maneig

El funcionament de la granja de Cal Rovira, es basa en 7 cicles reproductius en lots de 10 o 12 truges, en intervals de 21 dies. Les truges passen el temps de gestació en una gran nau, amb jaç de palla i on disposen d'una gran quantitat d'espai per garantir la seva comoditat i el benestar animal.



Figura 50: Truges gestants Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 51: Paridores de Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.

En el moment en què les truges han de parir es porten en espais més reduïts, però on no han d'estar necessàriament sempre dins de la gàbia. Els garrins es deslleten a les tres setmanes de vida, i es porten a una nau d'ambient controlat on fan la transició de la lactància a l'engreix. Dos mesos més tard, aquests passen a la última fase

del procés que és l'engreix, els porcs s'estan allà uns 5 o 6 mesos fins que assoleixen el pes de més o menys 100 kg; en aquesta nau també disposen de jaç de palla, en el qual estan més còmodes. En resum, els animals estan entre 7 i 8 mesos a les granges, abans de ser exportats a l'escorxador d'Avinyó. Aquest sistema permet que cada setmana es pugui sacrificar un lot de 30 porcs.



Figura 52: Porcs de transició de Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.



Figura 53: Porcs d'engreix de Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.

Alimentació

L'alimentació dels porcs està basada en pinsos compostos, elaborats al molí de la mateixa casa. La major part dels cereals provenen dels camps de conreu familiars de la pròpia explotació. L'ordi, el blat, la civada, el blat de moro, l'oli de colza i la soja són la base de la dieta dels porcs de Cal Rovira.



Figura 54: Pinso elaborat a Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia.

Instal·lacions i gestió de residus

Les instal·lacions de Cal Rovira, són un clar exemple de procurar pel benestar animal, s'aconsegueix deixant que els animals puguin desenvolupar una



Figura 55: Porcs d'engreix de Cal Rovira. Barreja d'excrements amb palla, i reducció de purins. FONT. Elaboració pròpia.

activitat a l'exterior i disposin de més espai que en les granges especialitzades en una sola fase. A més, es tracta d'una explotació que genera els mínims impactes possibles pel medi ambient; fet aconseguit, per una banda, gestionant els residus per tal de que a l'explotació no només es produeixin purins sinó que una part siguin fems (partir del jaç de palla), un adob que té menys impacte per la terra. Aquest es deixa reposar un any al femer i

després, quan ja és apta per nodrir els camps de conreus i l'hort, s'escampen. D'altra banda, l'aigua l'extreuen d'un pou de la pròpia finca, evitant utilitzar aigua de boca.

Semblances amb el porcí ecològic

Durant la visita a Cal Rovira, s'ha pogut observar una alternativa a les granges tradicionals del Lluçanès. Aquest sistema, té forces semblances amb l'observat a l'Ecogranja Salgot, tot i que en alguns aspectes, el maneig i les instal·lacions són diferents: en primer lloc, en la fase de transició o la cria de garrins, l'espai no és tan extens com en l'ecològic; en segon lloc, en cas de malaltia els animals consumeixen medicaments. Tot i així, està clar que explotacions com Cal Rovira generen menys impacte ambiental que la majoria de granges del Lluçanès, i els porcs disposen d'unes instal·lacions, que els proporciona més benestar. Com indica el seu eslògan "Tancant Cercles", la família de Cal Rovira ha aconseguit ser autosuficient i generar un cicle tancat a partir de la seva explotació; fet que els transmet molt orgull i satisfacció.

Conclusions

Aquest treball m'ha permès conèixer amb profunditat quina és la situació actual del sector porcí al Lluçanès; entendre què ha passat en el decurs dels últims 20 anys que ha conduït a la realitat actual; esbrinar els impactes que genera aquest model ramader i descartar o validar algunes alternatives. Però anem a pams.

El Lluçanès és un territori amb una extensió de 368 km², format per 13 municipis de menys de 600 habitants de mitjana i amb una densitat de població de 20,93 hab/km². Aquestes variables de dimensió i poblament i la seva ubicació al llindar del Prepirineu configuren un espai idoni pel desenvolupament de l'activitat agrària. Així ho mostren les dades de superfície agrària (40% de SAU) i d'ocupació (12% de la població activa), significativament superior a la taxa d'ocupació del sector primari d'Espanya amb un 4% i de Catalunya amb un 1%.

A més de les variables de paisatge i poblament, el caràcter ramader del territori té un fonament històric, de tradició. El Lluçanès es troba a mig camí entre les pastures d'alta muntanya i les planes, de manera que històricament ha estat terra de transhumància. La majoria dels pobles tenen el seu origen en hostals d'allotjament dels pastors transhumants i la seva morfologia recorden que als seus inicis són a l'entorn d'un camí ramader.

D'aquesta ramaderia, la predominant és el sector porcí, amb un cens de 314.067 porcs, i un 63% del bestiar que es cria i engreixa al territori; seguit de l'aviram (124.229 de cens), que representa un 25%, el boví (26.220 cens) representant un 5%, l'oví (16.907 de cens), amb un 4%; finalment, els conills (16.178 de cens), representant un 4% del total. Aquest nombre de caps de bestiar porcí, fa que el Lluçanès, contingui el 15,24% de tots els porcs de la província de Barcelona (2.060.531), i el 3,96% dels porcs de tot Catalunya (7.912.932).

Aquesta producció porcina a l'entorn dels tres-cents mil porcs, es concentra en 180 explotacions, amb una densitat mitjana de 1786,47 porcs per explotació sobretot basades en l'engreix i majoritàriament treballant amb un contracte d'integració, és a dir, una empresa integradora aporta els porcs i els mitjans necessaris per el cuidat d'aquests, mentre que l'integrat proporciona les instal·lacions i la mà d'obra per poder cuidar aquest bestiar, a canvi d'una remuneració per unitat

Aquesta fotografia actual del sector ramader és força diferent a la Lluçanès de fa 20 anys, la indústria càrnia, ha convertit la ramaderia tradicional d'aquest territori -moltes, però petites explotacions de cicle tancat, on les famílies es gestionaven les diverses feines generades per la varietat de bestiar- en una ramaderia industrial amb menys nombre d'explotacions, però més grans; més productives; i especialitzades en una part del procés- ja sigui engreix, producció de garrins, producció mixta, transició etc.; també més automatitzades - instal·lacions que requereixen molt poca mà d'obra - propietat d'integradors i no de famílies que combinen la ramaderia amb altres activitats agràries i de custòdia del territori. De manera que si abans les explotacions eren de 100, 200 o 500 porcs, avui en dia en trobem de fins a 7.000.

Els canvis en aquest sector també es poden observar en les mesures ambientals, ja que el control a nivell de dejeccions s'ha tornat molt més estricte, de manera que els ramaders han de declarar el nombre de terres que tenen, i localitzar-les per tal de que es pugui controlar l'abocament de purins. També en les mesures sanitàries, amb la normativa de benestar animal (recull de requisits que han de complir les granges per garantir uns mínims de comoditat al bestiar); la bioseguretat, que estableix les característiques del maneig i les instal·lacions, amb l'objectiu d'evitar la transmissió de malalties al bestiar, i finalment amb la reducció d'antibiòtics, per tal de no crear resistències perilloses, de manera que els veterinaris de cada explotació han de comunicar al DARP tots els medicaments que donen als porcs.

La massificació del sector derivat de l'enfocament cap a l'exportació - al Lluçanès s'estan produint més porcs dels que pot consumir la seva població - ha creat diversos impactes de caire ambiental, social i econòmic al territori. Impactes que generen una forta controvèrsia i que han fet emergir moviments socials de protesta com el Lluçanès viu o la Truja negra.

Pel que fa als ambientals, cal destacar que el Lluçanès és una zona declarada vulnerable per contaminació de nitrats, a conseqüència de a la mala gestió en l'abocament de purins durant molt temps. Cal dir que a la meitat dels municipis del Lluçanès, la contaminació per nitrats ha augmentat, i a nivell d'Osona la mitjana de contaminació a les fonts és de 72 mg/l, mentre que la OMS fixa el límit perquè sigui potable a 50 mg/l; d'altra banda aquest excés de purí, també afecta a l'erosió dels sòls, ja que n'amenaça la fertilitat, encara que no se'n tenen dades perquè no és obligatori realitzar-hi controls.

L'elevat ús d'aigua que es fa diàriament per l'abeuratge dels animals i la neteja de les granges és també una qüestió que genera força controvèrsia, ja que si bé algunes granges utilitzen aigua dels pous de les pròpies explotacions, altres prové de la xarxa municipal i, per tant, té el mateix origen que l'aigua de boca.

Cal afegir, que aquesta activitat ramadera també genera contaminació atmosfèrica sigui per l'ús de combustibles fòssils en les explotacions porcines i els seus transports associats, o per l'emissió de gas metà derivada de procés digestiu dels porcs. En ambdós casos, aquestes emissions contribueixen directament a l'efecte hivernacle o indirectament per la reducció de la captació de diòxid de carboni derivada de la desforestació per guanyar terres de conreus per a abocar-hi purins i per a cultivar els pinsos dels animals.

Pel que fa als impactes socioeconòmics, la poca diversificació de sectors al Lluçanès i la fragilitat d'aquest davant d'una situació de crisi, provoca rebuig davant del sector. Algunes d'aquestes veus comenten que la situació actual del

porcí al Lluçanès, es pot comparar amb el tèxtil en el seu moment; seguint un procés de localització, verticalització i una possible deslocalització en un futur.

Però no es pot valorar l'activitat ramadera del porcí únicament pels costos externs que genera, perquè com citen la majoria dels enquestats, aquest sector està generant riquesa pel territori. Tan de forma directa - un 12% de la població activa del territori que es dedica a l'agricultura i a la ramaderia-, com indirecta - professionals que donen servei a les granges veterinaris, ferrers, transportistes, tallers de muntatge d'instal·lacions porcines, empreses constructores i de serveis agraris, també la indústria pròpia del sector: Embotits Ausa a Prats de Lluçanès, les plantes de Casa Tarradellas a Olost o la fàbrica de pinsos d'Oristà. També s'hi pot comptar un índex elevat de carnisseries. De manera que és innegable que aquest sector està contribuint al sosteniment econòmic de moltes famílies del Lluçanès i evitant el despoblament rural d'aquest territori.

Així que la pregunta lògica és: com es poden reduir els impactes negatius generats pel sector porcí actual, però mantenir els positius? Des del Consorci del Lluçanès es va plantejar una opció a estudiar: la ramaderia ecològica. La hipòtesi d'aquest treball era "Ara per ara, no és possible implementar el sistema de ramaderia porcina ecològica al Lluçanès, ja que si arreu de Catalunya hi ha tan poques explotacions amb aquest model, per alguna cosa deu ser". Totes les fonts consultades afirmen que no seria viable, ja que els costos de producció de carn ecològica en el porcí, es multipliquen per tres, i és molt difícils rendibilitzar-los a més, de que no hi ha suficient demanda per tirar-se a la piscina amb aquest innovador i sostenible model de producció. Així es confirma la hipòtesi que la ramaderia ecològica no és un alternativa al model porcí actual. Tot i així, hi ha certa motivació per canviar el model tradicional per un de més sostenible, de manera que, es presenta la producció en cicle tancat com una alternativa més factible. Fa uns anys, aquestes eren molt freqüents, però actualment la reduïda dimensió que poden tenir en comparació amb les *macrogranges* de fases separades, les converteix en molt poc competitives en un sector tant industrialitzat com el del porcí avui en dia.

Per concloure el projecte, penso que és important destacar que la situació del porcí avui, està condicionada per un factor molt important, el qual és la poca importància que dóna la societat als productes de proximitat, produïts des d'unes bases sostenibles, i amb un preu real. Vivim en un món que continua donant suport a l'agricultura i a la ramaderia intenses de les grans corporacions enfocades al mercat i a l'exportació i mira cap a una altra banda mentre omple el carro al supermercat, d'aliments llunyans i de baixa qualitat. Per tant, crec que queda clar que la situació del nostre territori a nivell porcí no és culpa dels pagesos i ramaders, ja que la introducció de la indústria al primari, ha obligat a aquells que cuidaven la terra i podien viure amb una explotació de 50 truges, a créixer en massa per sobreviure, i no haver de canviar de professió.

Com a valoració personal, crec que gràcies a aquest projecte, he pogut entendre una mica més la realitat de la ramaderia porcina al territori, passant per diversos perfils i punts de vista, amb arguments i opinions molt diverses, sobre una temàtica que genera molta controvèrsia. A més, he tingut l'oportunitat d'apropar-me i tenir més coneixement de l'entorn que m'envolta, a través d'un sector que tinc just al costat de casa. Amb tot, espero que al Lluçanès, durant molt temps la població es pugui continuar dedicant a l'agricultura i la ramaderia, ja que això és el que en bona part representa al nostre territori i a la seva gent, tot i que aquesta ha d'anar-se apropant a un model més sostenible, per tal de reconvertir el Lluçanès en un espai lliure de residus.

Índex fotogràfic

| | |
|---|----|
| Figura 1: Mapa del Lluçanès. FONT. Parlament.cat. | 6 |
| Figura 2: Vista del territori, des d'Oristà. FONT. Elaboració pròpia. | 7 |
| Figura 3: Pastures de Lluçà, la Coma de Borrassés. FONT. Elaboració pròpia. | 8 |
| Figura 4: Conreus herbacis del Lluçanès. Ordi Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 8 |
| Figura 5: Taula de dades sobre població extensió, altitud i SAU dels diversos municipis del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat. | 9 |
| Figura 6: Població activa Lluçanès 2019. FONT. Elaboració pròpia, dades del Consorci. | 9 |
| Figura 7: Gràfic d'ocupació per sectors, Lluçanès 2019. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del Consorci. | 9 |
| Figura 8: Gràfic d'ocupació per sectors, Catalunya 2019. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat. | 10 |
| Figura 9: Gràfic d'ocupació per sectors, Espanya 2019. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat. | 10 |
| Figura 10: Taula amb valors absoluts d'ocupació al Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del Consorci. | 10 |
| Figura 11: Gràfic de sectors ramaders del Lluçanès, l'any 2019. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat. | 10 |
| Figura 12: Taula d'explotacions agrícoles, i ramaderes del Lluçanès, i cens de bestiar per sectors. FONT. Elaboració pròpia, amb dades d'Idescat. | 11 |
| Figura 13: Mapa d'explotacions i cens per municipi, del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del DARP. | 12 |
| Figura 14: Taula amb densitats de cens/km ² i explotacions/km ² al Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del DARP. | 13 |
| Figura 15: Gràfic dimensions de les explotacions del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia. | 14 |
| Figura 16: Taula de densitat de cens/explotació, del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia, amb dades del DARP. | 15 |
| Figura 17: Gràfic classificació zootècnica de les explotacions porcínes del Lluçanès. FONT. Elaboració pròpia. | 16 |
| Figura 18: Garrins explotació cicle tancat: Soler de n'Hug. FONT. Directa.cat Soler de n'Hug. | 18 |
| Figura 19: Garrins explotació d'engreix Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 18 |
| Figura 20: Explotació porcína de Prats de Lluçanès. Queda tan amagada que des de la carretera costa molt de veure. FONT. Elaboració pròpia. | 21 |
| Figura 21: Explotació ramadera d'Olost, molt pròxima a la carretera. FONT. Elaboració pròpia. | 21 |
| Figura 22: Dipòsits de pinso, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 23 |
| Figura 23: Sistema de càrrega i descàrrega adaptat a la nova normativa. Explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 24 |
| Figura 24: Sistema de càrrega i descàrrega antic. Explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 24 |

| | |
|--|----|
| Figura 25: Vorals nets i endreçats explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 24 |
| Figura 26: Perímetre tancat, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 26 |
| Figura 27: Motxilla amb desinfectant, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 27 |
| Figura 28: Cartell de prohibit el pas, número de telèfon i nom del propietari de Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 27 |
| Figura 29: Garrafa amb desinfectant i aigua, entrada de l'explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 27 |
| Figura 30: Informació a comunicar per part dels veterinaris al programa GTR. FONT. Proporcionada per Lali Coma. | 28 |
| Figura 31: Mapa de Catalunya amb zones declarades vulnerables per nitrats. FONT. DARP. | 29 |
| Figura 32: Abocament de purins amb injecció directa a la terra. FONT. Interempresas.net. | 30 |
| Figura 33: Abocament de purins amb vano. FONT. Agro90.com. | 30 |
| Figura 34: Mapa d'evolució de la contaminació de les fonts d'Osona, durant els últims 4 anys. FONT. Grup de Defensa del Ter. | 35 |
| Figura 35: Taula de percentatges de contaminació dels municipis d'Osona. FONT. Grup de Defensa del Ter. | 36 |
| Figura 36: Dipòsit d'aigua provinent d'un pou, explotació Santa Eularieta. FONT. Elaboració pròpia. | 39 |
| Figura 37: Rompuda a Olost. FONT. La Rella. | 41 |
| Figura 38: Espai que requereix cada fase de producció en el cicle tancat de porcí ecològic. FONT. CCPAE. | 47 |
| Figura 39: Explotació EcoGranja Salgot. FONT. Granja Salgot. | 47 |
| Figura 40: Paridores de l'EcoGranja Salgot. FONT. Granja Salgot. | 47 |
| Figura 41: Garrins a l'espai exterior de les instal·lacions ecològiques de DPagès. FONT. Regió7. | 48 |
| Figura 42: Porcs EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia. | 53 |
| Figura 43: Truges gestants EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia. | 53 |
| Figura 44: Paridores i lactants EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia. | 54 |
| Figura 45: Porcs de la fase de transició de l'EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia. | 54 |
| Figura 46: Porcs d'engreix EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia. | 54 |
| Figura 47: Plaques solars EcoGranja Salgot. FONT. Elaboració pròpia. | 56 |
| Figura 48: Molí de fabricació de pinsos de l'explotació Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 59 |
| Figura 49: Obrador Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 59 |
| Figura 50: Truges gestants Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 60 |
| Figura 51: Paridores de Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 60 |
| Figura 52: Porcs de transició de Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 61 |
| Figura 53: Porcs d'engreix de Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 61 |
| Figura 54: Pinso elaborat a Cal Rovira. FONT. Elaboració pròpia. | 61 |
| Figura 55: Porcs d'engreix de Cal Rovira. Barreja d'excrements amb palla, i reducció de purins. FONT. Elaboració pròpia. | 61 |

Webgrafia

Experiències de ramaderia porcina ecològica. Consultat a l'abril del 2020, des de

<https://llavora.cat/projects>

<https://dpages.cat/per-que-porc-ecologic/>

Dades de contaminació de les fonts de la comarca d'Osona, per nitrats. Consultat al juny del 2020, des de

<https://www.gdter.org/2020/resultats-de-contaminacio-per-purins-de-les-fonts-dosona-i-el-llucanes-2020/>

Ramaderia porcina ecològica, requisits i normativa. Consultat al juliol del 2020, des de

http://pae.gencat.cat/ca/publicacions-materials-referencia/produccions-ramaderes/dar_porci/

Ramaderia porcina ecològica, granja Salgot. Consultat al juliol del 2020, des de

<http://salgot.com/es/>

Producció porcina des d'una perspectiva política. Consultat al juliol del 2020, des de

<https://www.elcritic.cat/opinio/que-cal-saber-de-la-produccio-de-la-carn-des-duna-perspectiva-politica-32652>

Dades del sector porcí a Catalunya, i per municipis del Lluçanès. Consultat al juliol del 2020, des de

<http://agricultura.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/ramaderia/sectors-ramaders/porci/>

Dades d'evolució del sector porcí al Lluçanès. Consultat a l'agost del 2020, des de

<https://www.diba.cat/hg2/presentaciomun.asp?prid=1504#>

EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS: Hi ha alternatives?

Nitrogen de referència, i declaració de zones vulnerables del Lluçanès. Consultat l'agost del 2020, des de

http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/ramaderia/dar_dejeccions_ramaderes_fertilizants_nitrogenats/dar_dosis_maximes_nitrogen/

Normativa sobre condicions de localització d'explotacions porcines. Consultat a l'octubre del 2020, des de

http://agricultura.gencat.cat/web/.content/07-ramaderia/produccio_ramadera/ordenacio-sectorial/enllacos-documents/instruccions/fixers-binariis/instruccio-001-condicions-ubicacio.pdf

Normativa benestar animal. Consultat l'octubre del 2020, des de

https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2012-12487

Normativa de bioseguretat. Consultat l'octubre del 2020, des de

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2020-2110>

Normativa reducció d'antibiòtics. Consultat l'octubre del 2020, des de

<https://www.boe.es/eli/es/rd/2018/04/06/191>

Classificació zootècnica de les explotacions. Consultat a l'octubre del 2020, des de

http://observatoriodehesamontado.juntaex.es/index.php?modulo=paginas&pagina=view.php&id=202&opcion_sel=5&opcion_hij=1

Sistemes d'aplicació de purins. Consultat a l'octubre del 2020, des de

http://www.gencat.cat/mediamb/publicacions/monografies/MTD10_ramad_intensiva_porci.pdf

Carta del paisatge del Lluçanès. Consultat a l'octubre del 2020, des de

http://www.catpaisatge.net/fixers/catalegs/CC/Memoria2/Unitats/M2_U11.pdf

EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS: Hi ha alternatives?

Dades d'emissions de gasos d'efecte hivernacle, per part del porcí. Consultat a l'octubre del 2020, des de

<https://www.rotecna.com/ca/blog/com-lluitar-contra-el-canvi-climatic-des-de-les-nostres-granges/>

<https://es.greenpeace.org/ca/la-ramaderia-industrial-de-catalunya-genera-el-31-de-les-emissions-estatals-damoniac/>

Consum d'aigua fet pel porcí. Consultat a l'octubre del 2020, des de

http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/educacio_i_sostenibilitat/educacio_per_a_la_sostenibilitat/suport_educatiu/aigua/experiencies/informacio/quanta_aigua_gastem/

Dades municipals de ramaderia, superfície i demografia del Lluçanès. Consultat al desembre del 2020, des de

<https://www.idescat.cat/emex/?id=080044#h0>

Tradició transhumant. Consultat al desembre del 2020, des de

<https://turisme.llucanes.cat/escapat/identitat-tradicions/transhumancia/>

ANNEXOS

EL SECTOR PORCÍ AL LLUÇANÈS: HI HA ALTERNATIVES?



ÍNDEX

| | |
|---|----|
| ANNEX 1: Entrevistes als ENS locals | 2 |
| 1.1. Entrevista a Jordi Bruch (alcalde de Prats de Lluçanès)..... | 2 |
| 1.2. Entrevista a Marc Sucarrats (alcalde d'Oristà)..... | 8 |
| 1.3. Entrevista a Josep Maria Freixenet i Gil Salvans (membres de l'ajuntament d'Olost) | 13 |
| 1.4. Entrevista a Judit Perarnau (ConSORCI del Lluçanès) | 22 |
| ANNEX 2: Entrevistes a col·lectius i associacions del territori | 30 |
| 2.1. Entrevista als membres de la Truja Negra..... | 30 |
| 2.2. Entrevista al president del Lluçanès Viu | 36 |
| 2.3. Entrevista a Adeffa | 44 |
| ANNEX 3: Entrevistes a ramaders | 48 |
| 3.1. Entrevista a Marc Rovira (ramader de Cal Rovira) | 48 |
| 3.2. Entrevista als ramaders de Mas Terricabras | 54 |
| 3.3. Entrevista als ramaders del Soler de n'Hug..... | 61 |
| 3.4. Entrevista a Joan Rossinyol (granger de Tarradellas) | 68 |
| 3.5. Entrevista a Carles Coma (ramader de Mas Santa Eularieta)..... | 74 |
| ANNEX 4: Entrevistes a tècnics..... | 80 |
| 4.1. Entrevista a Lali Coma (veterinària de porcs) | 80 |
| 4.2. Entrevista a Santi Pocino (guarda forestal)..... | 85 |
| ANNEX 5: Observacions..... | 90 |
| 5.1. Visita ECOGranja Salgot..... | 90 |
| 5.2. Visita a l'explotació de cicle tancat Cal Rovira | 94 |
| ANNEX 6: Taules de dades | 97 |
| 6.1. Taules de dades cens de bestiar al Lluçanès municipi a municipi | 97 |
| 6.2. Llistat explotacions porcines Lluçanès..... | 99 |

ANNEX 1: Entrevistes als ENS locals

1.1. Entrevista a Jordi Bruch (alcalde de Prats de Lluçanès)

DATA: 23/07/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar els canvis creuen que ha patit la ramaderia porcina en els últims 20 anys, i a què van dirigits aquests.
- Investigar sobre els impactes ambientals, socials, econòmics que té la ramaderia porcina al Lluçanès.

Jordi Bruch és alcalde del municipi de Prats de Lluçanès des del 26 de maig del 2019, però ja formava part del ple en l'anterior legislatura quan el grup *Junts per Prats* estava a l'oposició. A més d'alcalde exerceix de regidor d'Urbanisme, Via Pública, Bon Govern, Ocupació i Empresa.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Quantes granges de porcs hi ha en el teu municipi?**

Ara de memòria no ho sé ben bé, però entre 10 i 12. Al municipi de Prats, al ser petit en extensió de terreny, reuneix poques explotacions de porcí.

→ **Quin nombre (o %) de famílies aproximadament viuen d'aquesta activitat econòmica al vostre municipi?**

Això no ho tinc quantificat, però ja et dic, no gaires. Prats no destaca per tenir un gran nombre de granges de porcs.

→ **A banda de granges, hi ha alguna altra activitat econòmica relacionada amb el porc en el vostre municipi, per exemple, veterinaris, transportistes, etc. ? Quin nombre (o %) de famílies aproximadament viuen d'aquestes activitats relacionades amb les granges?**

Hi ha l'empresa d'embotits Ausa que depèn de l'escorxador d'Avinyó, tan a l'empresa com a l'escorxador sí que hi treballa força gent del poble. Llavors

també hi ha una activitat agrícola de cereals desenvolupada per tal d'elaborar pinsos. El tant per cent no el sé, però diria que pocs.

→ **A grans trets, quin percentatge representa pel poble el sector porcí, de forma directa o indirecta.**

No ho sé això.

→ **A grans trets com descriuries el sector ramader porcí al Lluçanès?**

A nivell del Lluçanès, el sector és gran; hi ha grans explotacions des de paridores fins a engreix, està una mica massificat.

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes granges de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Segurament això és degut al "boom" que ha fet el porc a nivell econòmic; també degut a l'exportació cap als països de l'Àsia a conseqüència de les pestes porcines que hi ha hagut. D'altra banda també perquè el Lluçanès és un territori molt gran en el qual sempre hi ha hagut moltes masies o cases de pagès que al llarg del temps empresaris com el Ramissa o Tarradellas han anat comprant aquestes propietats i les han anat convertint en les granges que coneixem avui en dia.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí, hi ha una moratòria, la qual si no recordo malament va entrar en vigor al juliol del 2019 i aquesta impedeix ampliar els caps de bestiar porcí, en zones declarades vulnerables o de risc.

→ **En cas de que no hi hagi cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentaran? Per què?**

Possiblement sí; perquè als grans empresaris del sector necessiten espais on poder construir les seves explotacions i poder abocar els purins, i, a més, de moment sembla que els hi va prou bé.

→ **No sempre ha estat així, anys enrere la ramaderia al Lluçanès si bé era un sector important no presentava aquesta intensificació (alt nombre de caps de bestiar per explotació). Podríeu ajudar-me a fer una evolució, explicant-me els canvis significatius que ha patit en els últims 20 anys?**

Segurament és el que et deia abans. No sé si fa 20 o 50 anys, però abans les famílies podien viure d'explotacions molt petites o a partir de l'autoconsum, i ara estem parlant que la majoria de granges estan capacitades per tenir entre 3000 i 7000 porcs, ja siguin integrades amb engreix, garrins...

→ **Pel que fa a la dimensió de les granges, creus que en els últims 20 anys, això ha canviat? O més o menys les granges han seguit sent de la mateixa mida?**

Evidentment, probablement aquest sigui el canvi crucial dels últims 20 anys; ja que les granges són molt més grans.

→ **En relació a la construcció d'aquestes, els reglaments han canviat?**

Segurament sí, però això no t'ho puc dir ja que tot passa pel Departament i no en tinc prou informació.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Sí, segurament sí; les mesures relacionades amb els processos, els purins i tot plegat han canviat, però tot va relacionat amb el que et deia abans del nombre de porcs que hi ha a les explotacions. És a dir, que no es gestiona de la mateixa manera els purins de 300 porcs que els que poden generar 7000; tot va en proporció.

→ **Quin objectiu creieu que tenen aquests canvis, la millora del benestar animal, la funcionalitat de les granges, o la millora de la productivitat?**

Segurament una miqueta per tot. Però tots aquests canvis s'han anat produint perquè eren necessaris, això no vol dir que de vegades es facin amb l'objectiu de tenir els menys cost possible. Des de fa uns anys que s'està treballant a nivell de comarca d'Osona, per tal de construir un model semblant a l'Holandès on hi ha plantes de tractament dels purins...

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Segons diferents estudis, les fonts del Lluçanès, encara presenten un tant per cent elevat de contaminació per purins, això és perquè els ramaders no segueixen la normativa, o perquè la normativa no és prou estricta?**

La veritat absoluta no la sé, però sí que és veritat que en aquest sentit hi ha hagut un buit legal durant bastants anys, i això ha fet que el subsòl quedés molt contaminat per nitrat, això costarà molt de recuperar.

→ **Quina és la intervenció de l'ajuntament en relació a la contaminació que generen aquestes granges en les aigües subterrànies i els sòls?**

A nivell d'ajuntament no hi podem fer gaire res, tot això està controlat pel Departament de la Generalitat. De fet a Prats, hi ha una oficina del DARP on tots els ramaders poden gestionar temes de guies, i burocràcia.

→ **Tot i la regulació i el control, el posicionament del consistori és que els impactes ambientals del sector ramader del porcí són importants pel Lluçanès i pel vostre municipi o no?**

Evidentment, considerem aquests impactes un problema greu i important; però ja et dic, i no és per tirar pilotes fora, però Prats en aquest sentit no és un dels municipis més afectats del Lluçanès.

→ **A nivell d'infraestructures públiques, el sector ramader porcí genera alguna despesa?**

Crec que no.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors, com per exemple pot ser el turisme local?**

Jo crec que s'ha tingut en compte alhora de construir les granges, a on es situaven, per tant a nivell de municipi, crec que això no afecta. Tot i així, no descarto que a nivell de Lluçanès, hi hagi pogut tenir algun efecte.

→ **Des de l'ajuntament es recolza la implantació i la construcció de macrogranges al municipi? Per què?**

Des que hi sóc jo, no s'ha recolzat perquè degut a la moratòria no s'ha pogut fer. I a nivell d'ajuntament entenc que en legislatures passades o en altres moments no és que s'hagi recolzat, sinó que si des de Departament i Urbanisme es donen les llicències i permisos que es necessiten, doncs la granja ja es pot construir.

→ **Més enllà que aquest sector genera ocupació per algunes famílies i que genera impactes ambientals, com s'ha dit en els apartats anteriors, es pot afirmar que també genera impactes socials que hi hagi granges de porcs al Lluçanès? Em podríeu ajudar a entendre quins?**

A nivell social, el sector és importantíssim, perquè això acaba afectant a moltíssimes famílies, ja no a nivell de Prats sinó a nivell de Lluçanès i Osona, diríem que és un pal de paller. Fins a un punt que arriba a ser preocupant, ja que de les 15 empreses que mouen més diners d'Osona 13 estan relacionades directa o indirectament amb el sector. D'altra banda, és preveu que entre 3 i 5 anys, hi pugui haver una davallada pel que fa al porcí, ja sigui perquè el mercat sigui insostenible o ja no s'hagi d'exportar tan a Àsia... i llavors ens podríem trobar en una situació complicada.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs als municipis del Lluçanès, i que hi hagi tantes activitats econòmiques relacionades amb el sector ramader**

porcí, genera un dilema social. Al Lluçanès hi ha col·lectius com la Truja Negra i el Lluçanès Viu, que no estan d'acord amb el model ramader que es treballa; com alcalde què els hi diria?

Només faltaria que no poguessin defensar el que pensen, si creuen que es pot tornar a un model anterior cap problema; però està clar que en el model de societat en el qual vivim i amb el model de consum que tenim, això és insostenible ja que no es pot viure de 5 porcs i tres vaques, degut a que tots tenim unes necessitats que hem de satisfer i unes despeses a pagar, que a través d'aquesta via no podríem assumir.

→ **Des de l'ajuntament es comparteix la opinió d'aquests col·lectius, o penseu que el sector ramader porcí, és una fortalesa de l'economia del Lluçanès?**

És una fortalesa; però nosaltres creiem en un model que no sigui ni una cosa ni l'altre. Segurament no és bo tenir granges de 4.000 porcs, però tampoc és necessari que retrocedim a un model de fa 50 anys; penso que la millor opció seria trobar l'equilibri.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **Per què al Lluçanès no hi ha cap granja que treballi amb ramaderia porcina ecològica?**

Desconec bastant el tema aquest, i no et sabria dir el motiu pel qual no n'hi ha cap.

→ **Hi ha hagut iniciativa per implantar aquest tipus de ramaderia en el sector porcí? A Prats no.**

→ **Des dels ajuntaments o altres administracions s'estableix cap línia d'ajuts per fomentar la implantació d'aquest tipus d'explotacions?**

A nivell d'ajuntament segur que no, però des del DARP no ho descarto.

→ **Creieu que seria viable implantar un model de ramaderia ecològica del porcí al Lluçanès ? o al vostre municipi? Quins avantatges respecte al model actual tindria? Quines dificultats hi veieu en la seva implantació?**

Segurament podria coallar al territori, ja que ens convé un model més respectuós amb el medi, que tingui més en compte el benestar animal, més sostenible... No hi veig dificultats tècniques, però sí que hi veig moltes dificultats econòmiques, ja que està clar que l'ecològic no garanteix tant benefici com el model intensiu actual controlat per tant poques empreses.

→ **En quin model ramader creieu pel Lluçanès ? Per què?**

Com he dit anteriorment penso que s'hauria de trobar l'equilibri entre el model ecològic, l'actual i el de fa 20 anys. S'hauria de buscar un model el qual permetés guanyar beneficis però tingués en compte el benestar animal i no causés tants impactes ambientals com els que s'està causant actualment. Tot i que tot això són vies polítiques que hem d'anar configurant i ens hem d'anar plantejant per tal de fer el millor per la societat i el territori. El món de la pagesia canvia, com tot, i hauríem d'intentar trobar un equilibri que fos sostenible per tothom.

1.2. Entrevista a Marc Sucarrats (alcalde d'Oristà)

DATA: 6/09/2020

OBJECTIUS:

→ Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.

→ Esbrinar els canvis creuen que ha patit la ramaderia porcina en els últims 20 anys, i a què van dirigits aquests.

→ Investigar sobre els impactes ambientals, socials, econòmics que té la ramaderia porcina al Lluçanès.

Marc Sucarrats, és l'actual alcalde del municipi d'Oristà. Fa uns 10 anys que està a l'Ajuntament; ha estat quatre anys de regidor a l'oposició, i des de fa uns 5 anys i mig exerceix d'alcalde. Des de fa un parell d'anys que també ocupa el càrrec de president del Consorci del Lluçanès.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1**→ Quantes granges de porcs hi ha en el teu municipi?**

Actualment, hi ha menys granges de porcs que abans, però més voluminoses. Tot i així, no et sé dir la dada exacta.

→ Quin nombre (o %) de famílies aproximadament viuen d'aquesta activitat econòmica al vostre municipi?

Ostres, exacte no tu podria dir però segurament és el sector més important del municipi. Tant famílies assalariades, com a propi i integracions o indirectament del sector porcí, hi ha molta gent, però no sé la dada exacta.

→ A banda de granges, hi ha alguna altra activitat econòmica relacionada amb el porc en el vostre municipi, per exemple, veterinaris, transportistes, etc. ? Quin nombre (o %) de famílies aproximadament viuen d'aquestes activitats relacionades amb les granges?

Sí. Tenim una fàbrica de pinsos, un taller de muntatge d'instal·lacions porcines, constructors, transportistes, empreses de serveis agraris... Oristà, és un municipi ramader on l'activitat ramadera i tot el que genera al seu entorn, és la principal activitat econòmica que hi ha.

→ A grans trets, quin percentatge representa pel poble el sector porcí, de forma directa o indirecta.

Més del 50%, segur.

→ A grans trets com descriuries el sector ramader porcí al Lluçanès?

Important, i està establert des de sempre, però potser ara d'una manera més industrial a diferència d'abans que depenia més de les famílies. Això sí, ara genera un cert malestar a un sector de la població, pels residus que genera.

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes granges de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Segurament el clima i el terreny, la proximitat a la gran indústria càrnia d'Osona i perquè tradicionalment sempre el sector porcí hi ha estat arrelat. També perquè segurament el sector porcí ha donat més bon rendiment econòmic que altres sectors ramaders.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Si que hi és. Penso que és molt necessària.

→ **En cas de que no hi hagi cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentaran? Per què?**

Això, no ho sé segur, ja que cada vegada es demanen més permisos...

→ **No sempre ha estat així, anys enrere la ramaderia al Lluçanès si bé era un sector important no presentava aquesta intensificació (alt nombre de caps de bestiar per explotació). Podríeu ajudar-me a fer una evolució, explicant-me els canvis significatius que ha patit en els últims 20 anys?**

Les explotacions petites han desaparegut i les grans han augmentat en volum, també abans eren dins els pobles i rodalies i ara s'han instal·lat fora dels nuclis urbans.

→ **Les diferències que es poden observar són per exemple de com és la granja, és a dir de les instal·lacions?**

Sí, però no ho sé especificar.

→ **Pel que fa a la dimensió de les granges, creus que en els últims 20 anys, això ha canviat? O més o menys les granges han seguit sent de la mateixa mida?**

Han augmentat la dimensió.

→ **En relació a la construcció d'aquestes, els reglaments han canviat?**

Sí.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Cada vegada són més estrictes, i evidentment que al llarg dels anys han anat canviant.

→ **Quin objectiu creieu que tenen aquests canvis, la millora del benestar animal, la funcionalitat de les granges, o la millora de la productivitat?**

Crec que s'ha tingut en compte una mica tot, alhora de produir aquests canvis.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Segons diferents estudis, les fonts del Lluçanès, encara presenten un tant per cent elevat de contaminació per purins, això és perquè els ramaders no segueixen la normativa, o perquè la normativa no és prou estricte?**

No ho sé, però crec que la gent segueix la normativa... potser prové de les males pràctiques d'anys que no hi havia gaire control.

→ **Quina és la intervenció de l'Ajuntament en relació a la contaminació que generen aquestes granges en les aigües subterrànies i els sòls?**

Intentem fer complir la normativa.

→ **I en l'ús intensiu de l'aigua?**

Com a Ajuntament no hi podem fer res, però és una problemàtica que genera discrepàncies entre la població.

→ **Tot i la regulació i el control, el posicionament del consistori és que els impactes ambientals del sector ramader del porcí són importants pel Lluçanès i pel vostre municipi o no?**

Considerem que són de certa importància.

→ **A nivell d'infraestructures públiques, el sector ramader porcí genera alguna despesa?**

No.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sector, com per exemple pot ser el turisme local?**

Podria afectar al turisme sí, segur, per aquet motiu s'ha de regular i intentar que pugui conviure tothom.

→ **Des de l'ajuntament es recolza la implantació i la construcció de macrogranges al municipi? Per què?**

No es recolza.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs als municipis del Lluçanès, i que hi hagi tantes activitats econòmiques relacionades amb el sector ramader porcí, genera un dilema social. Al Lluçanès hi ha col·lectius com la Truja Negra i el Lluçanès Viu, que no estan d'acord amb el model ramader que es treballa; com alcalde què els hi diria?**

Res, perquè no sé si estant d'acord amb alguna cosa... i m'agradaria que aquesta gent aportés algun dia alguna solució. No el no per el no.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **Per què al Lluçanès no hi ha cap granja que treballi amb ramaderia porcina ecològica?**

Ara mateix no ho sé, però tot arribarà.

→ **Creus que seria viable pels ramaders del Lluçanès, produir carn de porc ecològica? Per què?**

Per un petit percentatge potser; ja que la gent ho demana, o això sembla.

→ **Hi ha hagut iniciativa per implantar aquest tipus de ramaderia en el sector porcí?**

No ho sé.

→ **Des dels ajuntaments o altres administracions s'estableix cap línia d'ajuts per fomentar la implantació d'aquest tipus d'explotacions?**

Dels ajuntaments no, ara altres administracions sí, sobretot ara.

→ **Creieu que seria viable implantar un model de ramaderia ecològica del porcí al Lluçanès ? o al vostre municipi? Quins avantatges respecte al model actual tindria? Seria viable? Quines dificultats hi veieu en la seva implantació?**

Seria bo que hi fos.. i jo personalment crec amb la diversitat.... és bona.

→ **En quin model ramader creieu pel Lluçanès ? Per què?**

En la diversitat i sostenibilitat, respecte pel medi. I en produir bons productes.

→ **Està d'acord amb la instal·lació de granges o macrogranges de porcs en el seu municipi, i en tot el territori del Lluçanès?**

No.

1.3. Entrevista a Josep Maria Freixenet i Gil Salvans (membres de l'ajuntament d'Olost)

DATA: 29/07/2020

OBJECTIUS:

→ Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.

→ Esbrinar els canvis creuen que ha patit la ramaderia porcina en els últims 20 anys, i a què van dirigits aquests.

→ Investigar sobre els impactes ambientals, socials, econòmics que té la ramaderia porcina al Lluçanès.

Josep Maria Freixenet, actual alcalde del municipi d'Olost, fa 17 anys que està a l'ajuntament del poble, i sempre com a alcalde. A més, durant l'entrevista no ha estat sol, sinó que l'ha acompanyat Gil Salvans, regidor de medi ambient i sostenibilitat de l'Ajuntament d'Olost, des de fa 6 anys.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **És evident que el porcí és un sector important pel municipi d'Olost, començant perquè a Olost hi ha localitzat un centre de producció del grup empresarial Casa Tarradellas. Quin nombre de persones del municipi ocupa Casa Tarradellas? I de fora del municipi però del Lluçanès? I de fora del Lluçanès?**

La fàbrica de Tarradellas dona llocs de treball DIRECTES a entre 80 i 90 persones. La primera planta de xoriç i espetec donava feina a 70 persones, i amb la nova planta d'espetec són 90 persones. No només dona feina a persones d'Olost, sinó que hi treballa gent de tot el Lluçanès, d'Osona i també baixa gent del Berguedà. Les dades exactes no les sé. És evident que hi ha un gran nombre de persones que hi treballa (que jo diria que treballa més en granges que en la pròpia empresa), però el nombre exacte no te'l sé dir.

→ **Quantes granges de porcs hi ha en el teu municipi?**

Explotacions ramaderes porcines n'hi ha 19; però així de més rellevants i amb més porcs n'hi ha unes 6.

→ **Quin nombre (o %) de famílies aproximadament viuen d'aquesta activitat econòmica al vostre municipi?**

Aquesta dada no la tinc.

→ **A banda de granges, hi ha alguna altra activitat econòmica relacionada amb el porc en el vostre municipi, per exemple, veterinaris, transportistes, etc. ? Quin nombre (o %) de famílies aproximadament viuen d'aquestes activitats relacionades amb les granges?**

La indústria càrnia de Tarradellas, empreses de ferrers, de construcció, empreses de manteniment, de neteja; tot i així a banda de la planta de Tarradellas, les altres activitats econòmiques no depenen directament del sector, tot i que, sí que hi ha una gran repercussió... La dada exacta no la tinc.

→ **A grans trets, quin percentatge representa pel poble el sector porcí, de forma directa o indirecta.**

Això no ho sé.

→ **A grans trets com descriuries el sector ramader porcí al Lluçanès?**

El descriuria com a un sector amb molt pes.

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes granges de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

És evident que Osona és una comarca industrialitzada. En el seu moment es va potenciar molt el porcí, amb el tema escorxadors, Terradellas... llavors en aquest punt, un munt de petites explotacions es van anar estenent i engrandint.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí. Hi ha un Decret de dejeccions ramaderes, el qual prohibeix el creixement o la construcció de noves explotacions porcines a certs territoris declarats vulnerables per la contaminació de nitrats, i Olost n'és un d'ells.

→ **En cas de que no hi hagi cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentaran? Per què?**

A la gent del sector els hi funciona molt bé, per tant segurament sí. Tot i així d'aquesta normativa se'n parlava des de feia molt temps, potser 6 o 7 anys... i en aquest sentit els ajuntaments hem quedat molt desemparats perquè l'última paraula sempre la té el DARP; és a dir, potser nosaltres hauríem denegat la

construcció o el creixement de granges al territori, però com t'hem dit la última paraula la té el Departament.

→ **No sempre ha estat així, anys enrere la ramaderia al Lluçanès si bé era un sector important no presentava aquesta intensificació (alt nombre de caps de bestiar per explotació). Podríeu ajudar-me a fer una evolució, explicant-me els canvis significatius que ha patit en els últims 20 anys?**

Bàsicament s'han anat tancant progressivament les petites explotacions, ja que ja no resultaven viables econòmicament; altres (granges dels petits ramaders) s'han integrat per part dels grans propietaris, o altres han estat comprades per aquests i, evidentment, hem passat a la suma de petites explotacions (que algunes encara es conserven) a les macrogranges que coneixem avui en dia. I després hi ha hagut molts canvis normatius, ja sigui a nivell ambiental, com reglaments de construcció, benestar animal... Tot això, ha fet que el sector petit hagués de plegar perquè no podia assumir tots aquests costos.

→ **Les diferències que es poden observar són per exemple de com és la granja, és a dir de les instal·lacions?**

Sí, sí, evidentment a nivell d'instal·lacions ha canviat.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Fa 20 anys, el control a nivell de dejeccions era molt mínim; en canvi, en els últims anys, a partir de la llei del 1998 la qual implicava que per tenir una granja havies de disposar d'una sèrie de camps... doncs, s'ha anat fent canvis fins als decrets actuals, que evidentment són més estrictes.

→ **Quin objectiu creieu que tenen aquests canvis, la millora del benestar animal, la funcionalitat de les granges, o la millora de la productivitat?**

Mira si des d'on tocava prendre la decisió, s'haguessin pres decisions molt més aviat probablement ara no tenim els problemes mediambientals que tenim i segurament l'exigència perquè aquest sector fos un sector de negoci tant

extraordinari hauria moderat la implantació i la implementació d'aquest tipus d'explotacions. És a dir, que en fi, el benestar animal és una normativa europea que s'ha de respectar, però des de sempre a l'Estat Espanyol en general, s'ha deixat una mica de banda... cosa que no s'hauria d'haver fet, per dos motius: per tal de protegir el medi, per protegir aquells petits ramaders que potser encara avui podrien treballar, i per cuidar més la nostra alimentació i consum, una cosa que hauríem de plantejar-nos.

Crec que moltes decisions han arribat tard, ja que el "guanyar diners" és el que ha pesat més en la presa de noves decisions i mesures, que han acabat arribant massa tard o encara han d'arribar.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Segons diferents estudis, les fonts del Lluçanès, encara presenten un tant per cent elevat de contaminació per purins, això és perquè els ramaders no segueixen la normativa, o per què la normativa no és prou estricte?**

Penso que com hem dit anteriorment la normativa va arribar tard, i això ha fet que els sòls es contaminessin molt, i per tant, tardin molt a recuperar-se. I, d'altra banda, hem de tenir en compte que un ramader per fer una granja ha de justificar que té certs metres quadrats de terra, és igual a on siguin, però que a l'hora de la veritat els purins no els tira per exemple a Lleida, que és on té les terres, sinó que els tira aquí perquè sap que ningú ho controlarà. En resum, que la normativa està feta amb certa trampa, i l'impacte que provoca el purí dura molts anys, i aquest és el problema que tenim actualment.

→ **Quina és la intervenció de l'ajuntament en relació a la contaminació que generen aquestes granges en les aigües subterrànies i els sòls?**

Segurament sempre es pot fer més del que es fa, però és el que dèiem abans, els ajuntaments cada vegada en comptes de tenir més competències en tenim menys i quedem més desemparats d'aquesta problemàtica.

→ **I en l'ús intensiu de l'aigua?**

L'ús de l'aigua per part de les granges també pot arribar a ser un problema perquè l'aigua utilitzada per les granges és la mateixa que s'utilitza per la població; en el benentès que la normativa explica específicament que el consum humà d'aigua sempre passa per davant del consum que es fa pel bestiar, en cas de sequera. Tot i així, hi ha una gran despesa d'aigua. D'altra banda, aquest Ajuntament preserva que les tarifes de consum humà estiguin bastant estabilitzades i, en canvi, si cal les altres puguin tenir una tarifació diferent.

→ **Sabeu quins altres impactes ambientals produeix el sector porcí al Lluçanès?**

El consum energètic; i les emissions de Gas Metà. D'altra banda i pel que fa el consum energètic per tal de refredar i escalfar les granges. Cal a dir que el sector s'ha posat molt al dia amb les energies renovables ja que ara surten més a compte i més si gastes tant com aquestes granges. Podríem dir que en aquest sentit les granges han evolucionat cap a una millora, posant plaques solars o utilitzant calderes de biomassa. S'ha de tenir en compte que l'agricultura i la ramaderia són dels principals causants del canvi climàtic i, per tant, és important que intentin reduir el seu impacte. També podríem anomenar la destrucció de boscos, i els efectes sobre la fauna i la flora del territori.

→ **Tot i la regulació i el control, el posicionament del consistori és que els impactes ambientals del sector ramader del porcí són importants pel Lluçanès i pel vostre municipi o no?**

És evident que són importants.

→ **A nivell d'infraestructures públiques, el sector ramader porcí genera alguna despesa?**

Ara per ara, que jo sàpiga no, potser es podria destacar el manteniment de camins, però pel que fa la resta, diria que no.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sector, com per exemple pot ser el turisme local?**

Jo diria que en la majoria de casos no afecta. Possiblement es podria tenir uns entorns més bonics sense granges, però no hi ha un efecte causa-directa en aquest sentit. L'impacte visual, hi és, però les cases de turisme rural han augmentat últimament, i també hem de tenir en compte que els entorns com al Lluçanès són llocs estimulants per venir-hi a fer turisme i, per tant, això no es contempla com una cosa negativa.

→ **Des de l'ajuntament es recolza la implantació i la construcció de macrogranges al municipi? Per què?**

Més que recolzar, és que si es donen les condicions i des de Departament es donen els permisos, nosaltres quedem una mica desemparats. Tot i així, ara degut a la moratòria ja no es permet ni la construcció de noves ni el creixement de les existents.

→ **Més enllà que aquest sector genera ocupació per algunes famílies i que genera impactes ambientals, com s'ha dit en els apartats anteriors, es pot afirmar que també genera impactes socials que hi hagi granges de porcs al Lluçanès? Em podrieu ajudar a entendre quins?**

A nivell d'ocupació, genera un gran impacte. El PIB d'Osona es manté i ha patit poques conseqüències durant la pandèmia, perquè treballen per sectors essencials, i un d'ells és el porcí. És evident que a nivell social hi ha discrepàncies, hi ha gent que ho emfatitza molt, altres que hi estan d'acord perquè que tingui un plat a taula depèn d'això; però, jo penso que hi ha un altre element en contra, i és a on ens porta tot plegat, perquè ja es veu clar que implantar de nou la ramaderia de fa 50 anys és impossible, per tant quan es fa una reflexió del sector s'ha de fer d'una manera racional i no només emocional.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs als municipis del Lluçanès, i que hi hagi tantes activitats econòmiques relacionades amb el sector ramader**

porcí, genera un dilema social. Al Lluçanès hi ha col·lectius com la Truja Negra i el Lluçanès Viu, que no estan d'acord amb el model ramader que es treballa; com alcalde què els hi diria?

És evident, que el que defensen ells és totalment respectable, però la societat en la que vivim no està feta per remuntar a models de fa tants anys enrere. A part, els municipis petits estan patint molt despoblament degut a que no hi ha indústria, el Lluçanès amb això queda molt limitat, i el porc dona feina. Tampoc ens podem agafar al turisme perquè ja hem vist que pot ser un fracàs.

→ Des de l'Ajuntament es comparteix la opinió d'aquests col·lectius, o penseu que el sector ramader porcí, és una fortalesa de l'economia del Lluçanès?

Pensem que al punt al que hem arribat ara mateix potser és massa, però tampoc compartim del tot l'opinió d'aquests col·lectius, pel que ja hem comentat.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ Per què al Lluçanès no hi ha cap granja que treballi amb ramaderia porcina ecològica?

D'una banda, es diu que té molt poca sortida el porc ecològic, no sé dir-te perquè no n'hi ha cap al Lluçanès, però inclús per la gent del sector està molt mal vist. Segurament és molt complicat produir porc ecològic... el porc dona molt degut a la productivitat que té, es genera molt amb poc espai i poc temps. En les vaques o les ovelles la diferència entre ecològic i no ecològic, està en el menjar i els medicaments, en els porcs hi ha molta més diferència i molt més cost.

→ Creus que seria viable pels ramaders del Lluçanès, produir carn de porc ecològica? Per què?

Des del meu punt de vista, la societat ha de dirigir-se cap a un consum ecològic, perquè el planeta ens ho demana, però no és tan fàcil. D'altra banda, crec que no seria viable perquè no hi ha una demanda clara de producte

ecològic i, per tant, fer un canvi sense demanda seria estavellar-se. Per a mi, si de les explotacions ramaderes del purí en fem un subproducte, utilitzem calderes de biomassa, energies renovables... ja s'acosta a l'ecològic, prefereixo això que no pas comprar un pernil de porc ecològic que ve d'Aragó, perquè per mi deixa de ser ecològic. A part que els grans productors, segurament comercialitzaran producte ecològic, quan vegin que té sortida, i ja hi tornarem a ser. Els Mercadona plens i les petites xarcuteries buides.

→ **Hi ha hagut iniciativa per implantar aquest tipus de ramaderia en el sector porcí?**

Que jo sàpiga no.

→ **Des dels ajuntaments o altres administracions s'estableix cap línia d'ajuts per fomentar la implantació d'aquest tipus d'explotacions?**

Des de l'Ajuntament, no. Però des de Departament em sembla que sí.

→ **Creieu que seria viable implantar un model de ramaderia ecològica del porcí al Lluçanès ? o al vostre municipi? Quins avantatges respecte al model actual tindria? Quines dificultats hi veieu en la seva implantació?**

Sobre el medi tindria més avantatges, però com t'he dit anteriorment sinó hi ha una línia de demanda i tens el mercat fet no té viabilitat. Si les explotacions actuals es transformen amb unes de més sostenibles ja serà un gran pas.

→ **En quin model ramader creieu pel Lluçanès ? Per què?**

Em nego a tancar-me al Lluçanès, ja que un territori sol no farà res. Però hauríem de tendir a una no massificació, com l'actual. Com a societat, hauríem de canviar el model en el qual vivim i fer-ne una reestructuració, però això és un problema d'arrel i que costarà molt de canviar. Ens hem de centrar en la proximitat, el comerç local i apostar pels petits emprenedors. Ara mateix no podem augmentar el porcí, hem de respectar la normativa ambiental per tal d'evitar més catàstrofes, i anar-nos acostant a un sistema més sostenible, i en tot cas, i quan estiguem preparats algun dia a l'ecologisme. També hem de ser

conscients, no podem predicar tant ecologisme, i després anar a comprar al Lidl i comprar les salsitxes més barates que trobem. Hem de treballar per la proximitat, i amb el mínim impacte ambiental, per una economia pròxima, eliminant el capitalisme i la globalització. Tots tenim molta feina a fer. Hem de canviar el model actual, però ser realistes.

1.4. Entrevista a Judit Perarnau (ConSORCI del Lluçanès)

DATA: 24/07/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar quins canvis s'han produït en l'activitat ramadera porcina en els últims 20 anys.
- Investigar sobre els impactes ambientals i econòmics que genera la ramaderia porcina al Lluçanès.
- Esbrinar si hi ha alguna explotació ecològica al Lluçanès.
- Analitzar si seria viable implantar aquest tipus d'explotació.

Judit Perarnau, fa dos anys que és la tècnica de desenvolupament rural del Consorci del Lluçanès. Aquest servei treballa pel sector primari (l'agricultura, la ramaderia, i el sector forestal). Porta a terme l'acompanyament a projectes emprenedors o empreses dins la cadena de valor agroalimentària, és a dir, projectes centrats en la part de producció, transformació, comercialització fins al producte final. El servei s'ocupa de la promoció i dinamització de productes agroalimentaris locals desenvolupant el projecte de Xarxa de Productes de la Terra de la Diputació de Barcelona. Per altra banda, treballa per promoure cursos de formació especialitzats. El servei també s'ocupa dels aspectes relacionats amb la carta del paisatge i amb les rutes agroalimentàries del territori. Dins del desenvolupament rural, el sector porcí es té en compte, però no té competències específiques ni una línia de treball concreta.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

- **Com definiries o descriuries el sector porcí al Lluçanès actualment?**

Les explotacions porcines estan representades en un 34% dins del Lluçanès, seguides d'un 28% de les explotacions bovines, per tant, existeix una dependència a l'explotació porcina amb un elevat grau d'integració. El Lluçanès segueix la tònica general de la comarca d'Osona en la qual s'han anat abandonant les granges o explotacions de caire familiar, per granges amb sistemes integrats. Per altra banda, també és preocupant el creixement de les macrogranges.

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Quantes d'aquestes són considerades macrogranges? Quants caps de bestiar suposa això? Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes granges de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

No disposem de les dades del nombre de macrogranges al Lluçanès i de quin és el llinar. Però segons dades del registre d'explotacions del DARP hi ha un total de 250.000 caps de bestiar porcí.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí, recentment s'ha aprovat el nou decret de dejeccions ramaderes (DECRET 153/2019, de 3 de juliol de gestió de la fertilització del sòl i de les dejeccions ramaderes i d'aprovació del programa d'actuació a les zones vulnerables en relació amb la contaminació per nitrats que procedeixen de fonts agràries). http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/ramaderia/dar_dejeccions_ramaderes_fertilizants_nitrogenats/

→ **En cas de que no hi hagi cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentaran? Per què?**

No haurien d'augmentar.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis, quins?**

Bàsicament en el model de gestió, ha passat de ser una gestió més familiar a intensificar-se i integrar-se.

→ **Quantes granges noves s'han creat?**

No disposem d'aquesta informació, ho pots mirar de sol·licitar al DARP o mirar estadísticament l'evolució amb les dades del registre d'explotacions ramaderes.

→ **Quan ha incrementat el nombre de caps de bestiar que es crien i engreixen al territori?**

No tenim dades estadístiques de seguiment d'aquesta evolució, s'haurien d'extreure o sol·licitar al registre d'explotacions del DARP

→ **Quants Kg de purins més suposa aquest increment del sector?**

S'han establert uns criteris pels quals es calcula que hi pot haver una reducció en l'excreció del nitrogen del bestiar porcí:

L'Ordre AAM/312/2014, de 15 d'octubre, per la qual s'estableixen els criteris per a l'aplicació dels nivells de reducció en l'excreció del nitrogen del bestiar porcí mitjançant la millora de l'alimentació, en la seva disposició final primera modifica el coeficient de volum de purí corresponent als porcs d'engreix, de manera que el valor 1,65 m³/plaça i any és aplicable si es donen simultàniament les circumstàncies següents:

La menjadora té incorporat l'abeurador, o s'utilitza un sistema d'abeuratge del bestiar d'eficiència equivalent.

La neteja de la nau es fa amb un grup d'alta pressió (>100 atmosferes) i baix cabal (<25 l/minut).

Es disposa de comptador volumètric que permet conèixer els volums d'aigua consumits.

El comptador o comptadors volumètrics han d'estar disposats de tal manera que permetin conèixer el volum d'aigua consumit en les naus de porcs d'engreix, de manera totalment diferenciada del consum d'altres orientacions o espècies presents a l'explotació.

Per reduir el coeficient les granges existents hauran de presentar una modificació del PGDR adjuntant-hi un certificat signat per tècnic competent declarant que es compleixen aquests requisits.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **A nivell mediambiental, s'han anat implementant millores per tal de no contaminar tant, o per contra, les mesures són menys estrictes, i per tant es genera un impacte mediambiental més gran?**

Sí, la normativa cada vegada tendeix a ser més estricta a nivell ambiental i la meua opinió personal és que, malgrat les normatives es fan amb finalitat de reduir l'impacte, en moltes ocasions suposen molta burocràcia i alguns impediments o traves per les petites i mitjanes explotacions.

→ **La majoria d'aquestes mesures, van orientades a la gestió de purins, o n'hi ha d'altres? Si la resposta és que sí, a què fan referència aquestes?**

En aquest cas, et remetria a la mateixa normativa de dejeccions que t'he citat abans, que també té una part que preveu una moratòria pel que fa a limitació d'ampliació i d'obertura de noves activitats per un termini de 2 anys des que va entrar en vigor (fins al 2021).

→ **Segons diferents estudis, les fonts del Lluçanès, encara presenten un tant per cent elevat de contaminació per purins, això és perquè els ramaders no segueixen la normativa, o per què la normativa no és prou estricte?**

Segons el meu parer, és perquè el sistema tarda en recuperar-se i malgrat encara estan afectades, la tendència és a la millora i hauria d'anar lligat al fet que la normativa és més restrictiva.

→ **Quina és la intervenció del Consorci en relació a la contaminació que generen aquestes granges en les aigües subterrànies i els sòls? I en l'ús intensiu de l'aigua?**

El Consorci no és un ens amb competències en aquest nivell. No obstant, dóna suport als ens locals i Ajuntaments per poder treballar per la millora dels medi ambient.

→ **Més enllà de les externalitats negatives que genera el porcí, quina riquesa genera?**

Podem dir que hi ha una mitja de 1787.46 caps de bestiar per explotació, en les quals hi treballa una mitja de 3 persones, el que serien 528 persones entre autònomes i assalariades. També s'ha de tenir en compte les empreses complementàries que fan que l'activitat funcioni: neteja, pinso, transport, veterinàries...

Està quantificat quantes famílies viuen d'aquest sector de forma directa?

Hi ha 180 explotacions porcines a tot el Lluçanès.

→ **Quin percentatge de la població treballa en el sector?**

No disposem de les dades exactes del sector porcí, però si del total de persones que treballen en el sector de l'agricultura que és de 300 persones, sobre un total de 2.468 persones treballadores actualment.

→ **Quin perfil de treballador hi ha?**

El lloc de treball és habitualment de peó de granja. Es poden diferenciar dos perfils: el de cria i el d'engreix. El personal de cria ha de tenir més coneixements específics. En general és personal poc qualificat.

→ **Quin tipus de salari rep? De quina categoria salarial?**

Salari hora 6.30€, segons el conveni col·lectiu agropecuari de Catalunya. A part dels salaris, també s'han de tenir en compte les jornades laborals que acostumen a ser de dilluns a divendres de 8 a 17 hores i caps de setmana alterns.

→ **A banda de l'ocupació directa que genera a les granges, quina altra riquesa genera?**

Transport, producció de pinsos, veterinària, escorxadors, neteja, processats, càmeres frigorífiques.

Quines activitats econòmiques estan relacionades amb aquest sector que no serien presents al territori si no hi hagués porcs?

Dir que totes aquestes activitats es relacionen amb qualsevol tipus d'explotació animal.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors, com per exemple pot ser el turisme local?**

Els efectes negatius que genera són que hi hagi tanta població depenent d'un sol sector, i per altra banda la gestió dels purins. Pel que fa al turisme, dir que les persones que venen a fer turisme no veuen les explotacions agrícoles, ja que no tenen un impacte visual al territori.

→ **Que hi hagi tanta població que depengui d'aquesta ramaderia de forma directa o indirecta, pot representar un problema per l'economia del territori, en cas que d'aquí un temps aquesta deixi de donar feina a tanta gent?**

Com hem comentat en l'anterior pregunta, aquest és un possible problema en cas que el sector porcí tingui una caiguda dràstica, ja que causaria un alt augment de l'atur en persones especialitzades en un sector difícil de reconvertir.

En general el sector porcí no genera molta riquesa al territori. Són sous baixos, personal poc qualificat i molta dependència.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **Per què al Lluçanès, no hi ha cap granja que treballi amb ramaderia porcina ecològica?**

Crec que a dia d'avui suposa alguns canvis considerables en el maneig de les explotacions actualment existents, en la rendibilitat dels models de negoci i en la comercialització del producte, aspectes que són difícils d'assumir pels ramaders i, per tant, no hi ha una aposta clara per la ramaderia ecològica.

→ **Hi ha hagut iniciativa per implantar aquest tipus de ramaderia en el sector porcí?**

Sí, hi ha hagut alguna iniciativa que s'ha quedat en fase d'estudi i no s'ha acabat portant a terme. De fet, segons ens expliquen els experts del sector porcí en ecològic, només un 5% dels projectes que entren en estudi s'acaben desenvolupant o portant a terme.

→ **És necessari pel territori que algunes de les granges tradicionals es converteixin en granges de ramaderia ecològica? Això suposaria un avantatge pel Lluçanès?**

Crec que seria molt positiu que hi hagués una aposta pels circuits curts i de proximitat i per les explotacions amb cicle tancat. Les granges de ramaderia ecològica també seria un canvi molt favorable pel territori, però crec que es poden fer les coses ben fetes també amb models més tradicionals.

→ **Creus que seria viable pels ramaders del Lluçanès, produir carn de porc ecològica? Per què?**

No conec prou el mercat per opinar què suposaria a nivell de viabilitat. Crec que, a dia d'avui, encara no és un model tan competitiu com el que s'està portant a terme actualment i que per això és difícil d'implementar.

→ **Des del Consorci hi ha cap línia d'ajuts per fomentar la implantació d'aquest tipus d'explotacions?**

No, a nivell del Consorci no existeix una línia específica per les explotacions porcines ecològiques. D'altra banda, sí que es treballa amb el projecte de Xarxa de productes de la terra de Diputació de Barcelona pel foment i la dinamització dels productes locals. En aquest sentit, es fa especialment èmfasi

en el suport als agroproductors del territori i pel foment de projectes emprenedors agroecològics.

ANNEX 2: Entrevistes a col·lectius i associacions del territori

2.1. Entrevista als membres de la Truja Negra

DATA: 6/07/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar els canvis creuen que ha patit la ramaderia porcina en els últims 20 anys, i a què van dirigits aquests.
- Investigar sobre els impactes ambientals, socials i econòmics que té aquest sector per a la població del Lluçanès.

La Truja Negra és un col·lectiu format per joves del Lluçanès que va néixer fa 2 anys, per lluitar per la defensa del territori des d'un punt de vista feminista, anticapitalista i ecològic. A partir d'aquests tres eixos (són els principals del col·lectiu), s'han anat trobant en situacions, en les quals han hagut de fer petites lluites per aquesta defensa.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **A grans trets com descriuries el sector ramader porcí del Lluçanès?**

El que veiem com a problemàtica a nivell de col·lectiu, i per tant com descriuríem el sector és que ha esdevingut una indústria monopolitzada per Tarradellas, i que per tant ha destruït totes les petites granges que fa un temps eren autosostenibles i gestionades per diferents ramaders.

→ **Sabeu que aquest 2020 s'han registrat unes 180 explotacions ramaderes de porcs al Lluçanès? Com valoreu aquesta realitat?**

Des del nostre punt de vista, 180 granges són masses per un territori com el Lluçanès. D'altra banda, aquesta massificació genera una quantitat de purins que la terra no pot abastar; i el que fan els ramaders, és haver d'anar comprant terres per fer-hi camps, ja que els purins s'han de treure. En conclusió, això fa que el nivell de nitrats que contenen les fonts del Lluçanès siguin espectaculars.

→ **No sempre ha estat així, anys enrere la ramaderia al Lluçanès si ve era un sector important no tenia presentava aquesta intensificació (alt nombre de caps de bestiar per explotació). Podríeu ajudar-me a fer una evolució, explicant-me els canvis significatius que ha patit en els últims 20 anys?**

El canvi, que ha fet que actualment hi hagi la ramaderia tan industrialitzada és el nivell d'exportació al que hem arribat, és a dir, Catalunya hi ha molta mà d'obra barata (persones que treballen a granges, personal de la càrnica...) que treballa per altres països.

→ **Penseu que aquests canvis que ha patit la ramaderia porcina en els últims anys, han estat amb l'objectiu de millorar el benestar animal, i el respecte pel medi ambient, o simplement han estat canvis dirigits en augmentar la productivitat, i en conseqüència empitjorar el benestar animal?**

Com a col·lectiu, pensem que el canvis que s'han anat produint han estat dirigits a l'abaratiment dels costos de la indústria; es produeix de forma intensiva perquè és molt més barat i ràpid que fer-ho de forma extensiva. Al final acaben sent beneficis i interessos econòmics de pocs empresaris.

→ **Per què ha esdevingut a aquest canvi? No hi ha normativa a la implantació de noves explotacions? No hi ha normativa que limiti el nombre de caps de bestiar?**

Ara està molt més controlat; i hi ha una normativa. Però "feta la llei, feta la trampa". A més d'altra banda, el que es fa, és construir les granges justificant que es tenen terres a altres llocs, però llavors ningú controla que els purins s'exportin a aquests llocs. Aquest canvi, també s'ha produït, ja que en la majoria de casos, s'han aprofitat les granges que hi havia fetes, i s'han ampliat, és a dir que no s'ha hagut de construir les instal·lacions de zero, i per tant a nivell de permisos i tot, s'ha accelerat molt més.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Un dels impactes ambientals que generen les granges de porcs, és la contaminació de les aigües de les fonts, degut als purins; en teoria hi ha una normativa que hauria d'impedir que l'aigua i els sòls es contaminessin. Podeu explicar-me quin és el motiu de que 16 municipis d'Osona i el Lluçanès presentin més d'un 50% de contaminació per purins a les seves fonts? Són els ramaders que no ho respecten, o això ve des del departament?**

Nosaltres considerem que les normatives no són prou estrictes, i no ho han estat mai.

→ **Tot i així a municipis com Oristà i Olost (on hi ha més granges de porcs), ha disminuït la contaminació de les aigües per nitrats entre un 20 i un 40%. Això a què és degut?**

Segurament, és perquè últimament s'estan duent a terme altres sistemes per gestionar els purins. En granges com el Bach, han fet una depuradora. Es separa el sòlid del líquid, i el nitrat es queda tot al sòlid, però clar, aquest sòlid al cap i a la fi també es tira a algun lloc. Fent referència a les depuradores, n'hi ha moltes que són de la pròpia granja, però en alguns municipis la construcció de depuradores es fa per tal de netejar l'aigua provinent de granges i indústries. Per tan estem parlant d'una despesa pública generada principalment per granges i indústries i no pas per la població.

→ **Una altra aspecte qüestionable de les granges de porcs és l'ús de l'aigua. És cert que les granges generen un consum d'aigua molt elevat i creen una sobreexplotació d'aquest recurs? Hi ha cap normativa que reguli aquest ús?**

Les granges generen un consum molt elevat d'aigua, i a part se'n perd molta en processos com ventilacions o desinfeccions de les explotacions. Ja veurem com evoluciona al llarg del temps, i on ens porta el canvi climàtic, però fa només dos anys a Santa Eulàlia, es van quedar sense aigua i van haver d'arribar cubes d'altres llocs per subministrar-ne, és a dir que ja es veurà fins on ens porta aquesta problemàtica.

→ **Una altre impacte ambiental que es pot considerar que generen les granges són les olors. Com a habitants del Lluçanès i col·lectiu, us molesta la pudor de porcs? El vostre col·lectiu té constància que la població del territori es vegi perjudicada per aquestes olors?**

Personalment la pudor no ens molesta, a no sé que sigui una cosa molt excessiva. Tot i així, si se senten les pudors al cap i a la fi és perquè la terra necessita adob i nitrats per tal de produir cereals que acaben sent els pinsos que mengen els porcs, és a dir hem entrat en un sistema de monocultiu en el qual no es deixa descansar la terra, i això també és un problema. Ens molesta molt més la pudor de la planta de Fumanya, que no pas la de les granges o activitats derivades.

→ **Encara podríem comentar un altre impacte que pot generar una macro explotació ramadera que és el visual. Creieu que el fet al mig del paisatge es vegin tantes naus i teulades de granges és un problema per un territori com el Lluçanès que pretén desenvolupar el turisme?**

Això és un altre debat a fer; ja que ens hem de plantejar si com a societat ens convé o no apostar pel turisme, i quin turisme és el que volem desenvolupar. És a dir, si el que es pretén és desenvolupar el turisme en masses, no ens interessa, ja que està demostrat que pot arribar a ser un problema, en situacions com la que estem vivint. Pel que fa l'impacte visual, a mi no em molesta veure una granja, el que em molesta és les conseqüències que té pel territori aquella granja.

→ **Quins altres impactes ambientals creieu que generen les granges de porcs?**

La destrucció de boscos, ja sigui per fer rompudes on es dipositen els purins, o per adaptar terreny on construir la granja.

→ **Més enllà de les externalitats negatives que genera el porcí i que s'han comentat en l'apartat anterior, és cert que també genera riquesa ? Està**

quantificat quantes famílies viuen d'aquest sector de forma directa? Teniu dades que puguin mostrar l'ocupació o la població activa del porcí en el territori?

És evident que tant directa, com indirectament el sector genera molta riquesa perquè dona feina a MOLTA gent, però clar, no tot és positiu, perquè pot ser "pa per avui, i merda per demà". Dades no en tenim.

→ **A banda de la generació de riquesa directa, potser també en genera d'indirecta? Em podeu ajudar a entendre quines altres activitats econòmiques hi ha al Lluçanès, que si no fos per les granges no hi serien?**

Indirectament també genera riquesa, ja sigui per ferrers, empreses de construcció, manteniment, transportistes, veterinaris... Tot i així, això és un problema perquè genera molta dependència i la gent no s'espavila ni aposta per obrir altres negocis... i si mai arriba un dia en què tot això peta, hi haurà moltíssima gent que es quedarà sense feina, i l'economia del territori caurà en picat.

→ **Per part dels ajuntaments, es duen a terme polítiques per reduir el nombre de granges de porcs situades al Lluçanès; o per contra, en defensen i faciliten la construcció d'aquestes?**

Ara hi ha la normativa, però fins ara no. És evident que si actualment hi ha tantes granges de porcs, és perquè en el seu moment va interessar econòmicament i institucionalment que es construïssin, bàsicament perquè generen llocs de treball.

→ **Més enllà que aquest sector genera ocupació per algunes famílies i que genera impactes ambientals, com s'ha dit en els apartats anteriors, es pot afirmar que també genera impactes socials que hi hagi granges de porcs al Lluçanès? Em podríeu ajudar a entendre quins?**

Bàsicament a part de l'ocupació, també genera un dilema moral i ètic; és a dir tothom sap que aquesta massificació i intensificació del sector porcí no té

efectes positius pel medi, però la butxaca és la butxaca, i segurament per moltes famílies arribar a finals de mes, passa per davant dels impactes ambientals que pot generar la feina que estan fent.

→ **Quina és la vostra posició davant la situació en la que es troba la ramaderia porcina del Lluçanès, a l'actualitat?**

Nosaltres estem en contra de la situació del sector ramader porcí actual, perquè té efectes molt negatius pel territori. Com hem anat dient al llarg de l'entrevista.

→ **Penseu que la població del Lluçanès pensa com vosaltres, o estan d'acord amb la construcció de les macrogranges, pel fet de que donen feina?**

Si la població del Lluçanès sabés quins són els impactes negatius que generen les macrogranges i el model ramader porcí del Lluçanès, no hi estarien d'acord; el problema és que com hem dit anteriorment hi ha molta gent que hi depèn econòmicament. Si apostéssim per explotacions més petites de cicle tancat, la carn seria de més proximitat i més qualitat, però en conseqüència el preu pujaria i aquí torna a entrar l'economia de les famílies i l'ètica de consum, estem disposats a pagar més diners apostant per més qualitat, proximitat, sostenibilitat, producte ecològic...? Com a consumidors tenim la responsabilitat de pensar en què invertim els nostres diners, però un ha d'arribar a finals de mes; aquí hi ha un altre problema de base: els recursos de les famílies.

→ **Per a tots aquells que comparteixen els vostres arguments, podeu enumerar-me què poden fer com a habitants del Lluçanès, per canviar aquesta situació?**

Apostar per l'autoconsum, el comerç local, el producte de proximitat, la sostenibilitat, respecte pel medi ambient...

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **En quin model ramader creieu pel Lluçanès ? Per què?**

Creiem en el model ramader en el qual les petites explotacions eren sostenibles; un model, en el qual les granges poguessin fer tot el cicle tancat, i que a nivell normatiu es facilités aquest procés. S'ha de començar a potenciar la ramaderia i l'agricultura ecològica, i ens hauríem de plantejar menjar menys carn i consumir més fruita i verdura.

→ **Coneixeu el model de ramaderia porcina ecològica? El meu treball pretén respondre la hipòtesi si seria viable la implantació de ramaderia ecològica del porcí al Lluçanès, quina és la vostra opinió ?**

No coneixem el model de ramaderia porcina ecològica, però pel que ens has explicat creiem que no seria viable, ni a nivell de Catalunya ni de Lluçanès actualment, ja que aquest sector de forma tradicional, genera molt benefici econòmic, que no es podria generar a partir de la ramaderia porcina ecològica. Ara bé, si canviés el model de consum, i es produís menys carn, probablement seria un aposta segura, en la qual no hi haurien pèrdues econòmiques.

2.2. Entrevista al president del Lluçanès Viu

DATA: 20/07/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar els canvis creuen que ha patit la ramaderia porcina en els últims 20 anys, i a què van dirigits aquests.
- Investigar sobre els impactes ambientals, socials i econòmics que té aquest sector per a la població del Lluçanès.

El Lluçanès Viu és un col·lectiu format per unes deu persones del Lluçanès. Aquest va néixer fa cinc anys quan Tarradellas va començar a construir una nova macrogranja a Sant Martí d'Albars: un poble declarat zona vulnerable per la Generalitat, per tenir les aigües subterrànies contaminades, amb molts porcs, on s'havia de portar aigua en cubes els estius més secs... L'objectiu principal del Lluçanès Viu és informar a la gent del territori, de la realitat mediambiental

que vivim, de la forta pressió de la ramaderia, sobretot la porcina però també la ovina o bovina i també de la inacció dels polítics per defensar el Lluçanès.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **A grans trets com descriuries el sector ramader porcí del Lluçanès?**

El sector porcí al Lluçanès és bàsicament sobredimensionat, hi ha massa porcs i per altra banda estem en la continuació d'una època en què es va apostar pel porcí per activar econòmicament algunes zones rurals i això es va fer donant carta verda a tot, sense vigilar què es feia i com es feia. Aquesta situació de permissivitat total va durar molts anys i ara s'intenta posar el sector en ordre però al tenir un pes econòmic tan important no hi ha ningú prou valent per aplicar els canvis necessaris. I aquí estem esperant que s'hi posi ordre.

→ **Sabeu que aquest 2020 s'han registrat unes 180 explotacions ramaderes de porcs al Lluçanès? Com valoreu aquesta realitat?**

190 explotacions és un nombre que pot ser alt o baix depèn de com es miri, però el problema actual és que cada cop hi ha menys grangers per tant menys granges, tot i queles que hi ha són més grans i estan en mans de grans empresaris.

→ **No sempre ha estat així, anys enrere la ramaderia al Lluçanès si ve era un sector important no tenia presentava aquesta intensificació (alt nombre de caps de bestiar per explotació). Podríeu ajudar-me a fer una evolució, explicant-me els canvis significatius que ha patit en els últims 20 anys?**

Fa 20 anys era el moment de replantejar el sector i apostar per explotacions més petites, més ben gestionades a nivell mediambiental però en canvi es va facilitar que les grans empreses es fessin senyores del sector, arribant a la situació actual en la que tres o quatre empreses dominen tot el sector a nivell de Catalunya.

→ **Penseu que aquests canvis que ha patit la ramaderia porcina en els últims anys, han estat amb l'objectiu de millorar el benestar animal, i el**

respecte pel medi ambient, o simplement han estat canvis dirigits en augmentar la productivitat, i en conseqüència empitjorar el benestar animal?

Els canvis realment no s'han planificat des de l'administració per tant no han estat dirigits a res, simplement a no posar traves al sector, deixar que creixés el màxim el i prou. Això ha comportat major productivitat i s'ha fet veure que es tenia en compte el benestar animal i el medi ambient però només de cara a la galeria...

→ **Per què ha esdevingut a aquest canvi? No hi ha normativa que reguli la implantació de noves explotacions? No hi ha normativa que limiti el nombre de caps de bestiar?**

Normativa n'hi ha i molta però feta la llei feta la trampa. O directament no es fa complir o hi ha maneres legals de saltar-se-la. Les grans empreses dediquen més diners en gestors, advocats i tècnics perquè facin veure que sobre el paper tot es compleix, però la realitat no és aquesta

→ **Si hi ha tota aquesta normativa, què succeeix? No es compleix? No és prou restrictiva ?**

Normativa n'hi ha molta però com he dit o no es fa complir o es compleix sols sobre el paper. Per exemple, agents rurals que haurien de vigilar les bones pràctiques en la gestió estan totalment incapacitats de fer res: són molt pocs, l'administració no els facilita la feina i el resultat miren cap un altre cantó i els ramaders fan el que volen... sobretot els grans.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2.

→ **Un dels impactes ambientals que generen les granges de porcs, és la contaminació de les aigües de les fonts, degut als purins; en teoria hi ha una normativa que hauria d'impedir que l'aigua i els sòls es contaminessin. Podeu explicar-me quin és el motiu de que 16 municipis d'Osona i el Lluçanès presentin més d'un 50% de contaminació per**

purins a les seves fonts? Són els ramaders que no ho respecten, o això ve des del departament?

Hi ha massa porcs per tant massa nitrats i en conseqüència les aigües estan contaminades, això seria el resum. Tots els residus acaben a la terra, si n'hi ha massa tenim un problema. A part hi ha ramaders que no ho fan bé per estalviar-se diners i el departament mira cap a una altra banda.

→ Tot i així a municipis com Oristà i Olost (on hi ha més granges de porcs), ha disminuït la contaminació de les aigües per nitrats entre un 20 i un 40%. Això a què és degut?

A Oristà i Olost, on domina Tarradellas, els resultats els poden haver canviat perfectament. L'administració està al servei de Tarradellas. Per altra banda Tarradellas separa la part sòlida de la líquida del purí i la sòlida la porta a altres comarques, resultat: aquí hi haurà menys contaminació i augmentarà al Penedès per exemple, on es porta per adobar les vinyes. Els grans empresaris es poden permetre inversions importants però de moment sols ho fan per quedar bé i de cara a la galeria. A Olost i Oristà hi continua havent massa porcs, que gasten massa aigua, massa antibiòtics que també van a parar a la terra, massa soja vinguda de Brazil...

→ Una altra aspecte qüestionable de les granges de porcs és l'ús de l'aigua. És cert que les granges generen un consum d'aigua molt elevat i creen una sobreexplotació d'aquest recurs? Hi ha cap normativa que reguli aquest ús?

No hi ha cap normativa que reguli l'ús de l'aigua que jo sàpiga, al contrari que la paguen més barata, la contaminen i entre tots paguem els costos que això suposa, portant aigua d'altres punts.

→ Una altre impacte ambiental que es pot considerar que generen les granges són les olors. Com a habitants del Lluçanès i col·lectiu, us molesta la pudor de porcs? El vostre col·lectiu té constància que la població del territori es vegi perjudicada per aquestes olors?

Tema olors és un problema, no sols pel malestar de sentir la pudor sinó pel fet que està produïda per l'amoníac, una substància contaminant. Això la gent no ha sap, com tampoc que la Plana de Vic és un dels llocs del món amb més contaminació per amoníac de l'aire. Aquest fet té conseqüències per la nostra salut, però no se'n parla, el sector té molt poder. Ara s'han implantat mètodes d'escampar purí injectant-los al terra per disminuir la pudor, però com tot són sols canvis de cara a la galeria, no hi ha la voluntat real de solucionar el problema.

→ **Aquestes olors són derivades de les granges? De l'abocament de purins als camps? O dels vessaments en el transport de purí? Hi ha ordenances locals o altres normatives que ho regulin?**

Tampoc hi ha gaire normativa que reguli el tema de les pudors. N'hi ha però molt i molt complicada i impossible de controlar i fer complir per part dels agents rurals. A nivell municipal és molt complicat posar normativa al respecte. Les pudors són degudes bàsicament al escampar purins i fems.

→ **Encara podríem comentar un altre impacte que pot generar una macro explotació ramadera que és el visual. Creieu que el fet al mig del paisatge es vegin tantes naus i teulades de granges és un problema per un territori com el Lluçanès que pretén desenvolupar el turisme?**

Les construccions van totalment en contra a desenvolupar el turisme i en cap moment s'ha pressionat perquè hi hagi una inversió per integrar i dissimular les granges dins el paisatge. Si algú ho ha fet és a nivell particular per fer-les menys evidents.

→ **Quins altres impactes ambientals creieu que generen les granges de porcs?**

Altres impactes ambientals provocats per les granges, és per exemple la contaminació lumínica (moltes granges mantenen els llums oberts moltes hores inclús amb focus a fora la granja). També un altre aspecte és el trànsit de camions que fan soroll, han produït forces accidents i contaminen. També un

de molt important és l'ús de medicaments sobretot antibiòtics. Se n'ha fet tal abús que s'estan creant resistències perilloses, i al final també van a parar a la terra.

→ **Més enllà de les externalitats negatives que genera el porcí i que s'han comentat en l'apartat anterior, és cert que també genera riquesa? Està quantificat quantes famílies viuen d'aquest sector de forma directa? Teniu dades que puguin mostrar l'ocupació o la població activa del porcí en el territori?**

Genera molta riquesa, i tant, però mal repartida; també gràcies a no pagar els costos mediambientals que ocasiona el sector i gràcies a ajuts fiscals i subvencions que paguem entre tots. O sigui que al final la riquesa que no és real si restem costos en ajuts públics, mediambientals i socials (precarietat laboral, pressió als petits ramaders, acaparament de la terra...).

→ **A banda de la generació de riquesa directa, potser també en genera d'indirecta? Em podeu ajudar a entendre quines altres activitats econòmiques hi ha al Lluçanès, que si no fos per les granges no hi serien?**

Hi ha moltes activitats que sense les granges no hi serien però amb un sector més diversificat, amb petites explotacions... la riquesa seria molt més ben repartida.

→ **Per part dels ajuntaments, es duen a terme polítiques per reduir el nombre de granges de porcs situades al Lluçanès; o per contra, en defensen i faciliten la construcció d'aquestes?**

És totalment justificable que es limiti perquè si no hi hagués límits seria encara més terrible! És un sector voraç que destruiria encara més ràpidament el territori. Els ajuntaments davant una administració totalment al servei dels grans empresaris del sector fan poca cosa perquè al final viuen dels diners que els arriben de l'administració i per tant han de creure. És una organització mafiosa molt ben estudiada.

→ **Com a col·lectiu en contra de la construcció de macrogranges, què li diríeu a qualsevol ramader del Lluçanès, el qual viu d'una macrogranja?**

Primer li diria que no és ramader perquè no hi ha cap ramader del Lluçanès que tingui una macrogranja, estan totes en mans d'empreses de fora el Lluçanès. A part no cal dir-li res a cap ramader, són totalment coneixedors de tot el que els puguem explicar.

→ **Més enllà que aquest sector genera ocupació per algunes famílies i que genera impactes ambientals, com s'ha dit en els apartats anteriors, es pot afirmar que també genera impactes socials que hi hagi granges de porcs al Lluçanès? Em podríeu ajudar a entendre quins?**

Els impactes socials més importants són l'acapament de la terra per part d'uns pocs molt rics que en poden pagar un preu molt alt , això impossibilita l'accés a la terra per iniciatives més sostenibles, ecològiques i de llarga durada i fa molt difícil plantejar alternatives i l'altra seria les conseqüències en la salut que provoca el sector, que ha contaminat l'aigua i la terra (purins, fems, antibiòtics etc.) i l'aire (amoníac).

→ **Quina és la vostra posició davant la situació en la que es troba la ramaderia porcina del Lluçanès, a l'actualitat?**

Nosaltres demanem un canvi de model ja i polítiques valentes per redreçar una situació tan dolenta.

→ **Per finalitzar i comprendre ben bé el posicionament del vostre col·lectiu. Em podeu explicar quins són els arguments principals del vostre posicionament en contra de que hi hagi macrogranges al Lluçanès?**

Les macrogranges reuneixen tots els problemes de les granges convencionals; estan en mans de grans empreses de fora del Lluçanès, produeixen molts contaminants en un sol punt, gasten molta aigua etc tots els problemes més concentrats i ampliat...

→ **Penseu que la població del Lluçanès pensa com vosaltres, o estan d'acord amb la construcció de les macrogranges, pel fet de que donen feina?**

La gent del Lluçanès no sabem què pensa, cap polític ha organitzat una consulta popular per saber-ho, cosa que estaria bé. Per altra banda la gent desconeix la majoria de la informació respecte els aspectes negatius del sector, l'administració i mitjans de comunicació estan pressionats pels grans empresaris i a la gent li arriba la informació esbiaixada. Si la gent sabés tot el que sabem nosaltres hi hauria molta més gent en contra. Si només es mira el tema feina és normal que costi dir que no.

→ **Per a tots aquells que comparteixen els vostres arguments, podeu enumerar-me què poden fer com a a habitants del Lluçanès, per canviar aquesta situació?**

La principal acció que es pot fer és votar tan a les eleccions municipals com de la Generalitat candidats/es o partits que posin el problema sobre la taula i estiguin disposats a arribar al final per posar ordre a aquest gran problema. És la única via.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **En quin model ramader creieu pel Lluçanès ? Per què?**

Creiem en un model ramader més dimensionat per la comarca, més diversificat i amb més representació d'explotacions dedicades a la venda directa, la producció ecològica i en definitiva que demostrí un respecte pel territori.

→ **Coneixeu el model de ramaderia porcina ecològica? El meu treball pretén respondre la hipòtesi si seria viable la implantació de ramaderia ecològica del porcí al Lluçanès, quina és la vostra opinió ?**

El porcí ecològic és una opció i molt interessant però no per substituir l'actual producció ja que com hem dit aquesta està sobre dimensionada. No té res a veure una cosa amb l'altra el sector actual és una gran indústria i la producció

ecològica és un model de ramaderia. Econòmicament una cosa no pot substituir l'altra.

→ **Quins avantatges respecte al model actual tindria? Seria viable? Quines dificultats hi veieu en la seva implantació?**

Les dificultats passen pel que hem dit: el gran poder de la indústria actual, l'acaparament de la terra, els grans beneficis resultat de no pagar els costos mediambientals i socials... revertir tot això és molt difícil i anem 20 anys tard.

2.3. Entrevista a Adeffa

DATA: 24/08/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar quins canvis s'han produït en l'activitat ramadera porcina en els últims 20 anys, a nivell general; i més concretament pel que fa a la contaminació i mesures ambientals.
- Entendre quins són els impactes ambientals, produïts per les granges de porcs.

L'Associació de Defensa i Estudi de la Fauna i Flora Autòctona (ADEFFA) és una associació sense ànim de lucre que es va fundar el 2006. Els objectius generals o missió de l'associació són: vetllar per la defensa i conservació de la fauna i flora autòctona del territori, amb especial incidència en la fauna i flora dels rius; i la preservació del medi ambient com a bé social i general, tant a nivell d'hàbitats com a nivell de flora, fauna, gestió de recursos i residus i gestió de bio invasor.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **A grans trets com descriuries el sector ramader porcí del Lluçanès?**

El descriu com a un sector saturat, i dominat per grans terratinents.

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Jo et diria que és perquè hi ha grans productors terratinents tipus Tarradellas, els quals els interessa la proximitat pel transport i perquè tenen contactes de poder, que els permeten fer de tot, i construir les granges que vulguin, encara que això afecti al territori.

→ **Tinc entès que l'associació va arribar al Lluçanès al 2006, des de que sou aquí, heu notat alguns canvis en la ramaderia porcina? Si els heu notat, aquests han creat més o menys impactes ambientals pel territori?**

Des del 2006, el que nosaltres hem notat és que s'han construït moltes més granges, abans no n'hi havia tantes; s'ha incrementat el nombre de porcs d'engreix, ja que es treballa per grans productors. Evidentment això crea més impacte a la terra.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Com a vetlladors de la fauna i flora autòctona del territori, quina incidència creieu que té la intensificació del sector ramader del porc (increment del nombre de caps de bestiar) en els hàbitats naturals del territori ?**

La incidència pel territori, és que la intensificació del sector ramader fa que també hi hagi més abocament de purins als camps, i això acaba repercutint a la gestió d'aquests. Aquesta no es controla, nosaltres veiem abocar purins just abans de ploure, a la nit... Amb un clar indicatiu de que les coses no es fan bé.

→ **L'abocament de purins està afectant als cursos fluvials del Lluçanès? Com?**

En alguns casos sí, ja que es nota un increment dels nitrats en el temps. Però també està afectant molt el que són insecticides, pesticides que es tiren als conreus ja que per l'agricultura no s'utilitzen substàncies naturals sinó adobs artificials que fan pujar molt els fosfats.

→ **Tots els cursos fluvials estan igualment afectats o hi ha algunes rieres que ho estan més? Si és que sí, quines són?**

Hi ha algunes que ho estan més que d'altres, però no et sabria dir quines.

→ **Quines conseqüències pot tenir aquesta afectació de les aigües superficials?**

Més contaminació de les aigües, i el malestar dels éssers que hi viuen.

→ **Quines mesures cal prendre?**

Les mesures passen perquè els agents rurals, mossos... facin la seva feina i mesurin i controlin els purins que es tiren als camps, i en conseqüència, vetllar per la qualitat de la terra. D'altra banda també caldria una legislació molt més clara i que no sigui una cosa tan de macrogranges i macroproductors.

→ **En cas de que aquestes mesures no es prenguin, en un futur què podria passar?**

Dons que empitjori la situació actual, i que els rius estiguessin molt més contaminats.

→ **Un altre impacte ambiental creat per les macrogranges de porcs és la destrucció d'una part del territori per construir l'explotació; això com afecta a la fauna i a la flora? Suposa un gran problema?**

Els problemes que generen les macrogranges, és degut a la gestió que fan, ja que és una cosa molt superficial. Per exemple, utilitzen molts verins i això fa que molts ocells morin. La destrucció del bosc no és un impacte molt greu, és més greu l'impacte que té per les espècies les grans instal·lacions (cables, llum, soroll...), ja que va pertorbant la fauna.

→ **Em podríeu dir quins altres impactes generen per la fauna i la flora del territori, les macrogranges de porcs? N'hi ha algun de positiu?**

Per part de les macrogranges ja està.

→ **La vostra associació, lluita per canviar o evitar que aquests impactes augmentin? Com ho fa? La població del Lluçanès hi pot participar? El projecte “Custòdia de territori”, va relacionat amb això?**

Nosaltres a nivell de ramaderia i agricultura, hem iniciat aquest projecte de Custòdia de territori el qual està enfocat a les vaques i els xais. Abans els ramats eren molt petits i no tot el bosc era de pastura; ara amb la gran extensió dels ramats el bestiar destrueix molt territori, xafant moltes plantes, embrutant l'aigua de molt tros de riu... amb aquest projecte intentem que els ramaders facin més bona gestió dels ramats i els boscos de pastura. Actualment s'han carregat molts hàbitats, però com que estant prevenint incendis doncs els deixen fer el que els hi dóna la gana. En relació a les macrogranges, el que hauria de fer el el DARP és obligar a que totes tinguin depuradores per depurar els purins i els fangs de nitrat, i que el purí fos un adob no líquid.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **En quin model ramader creieu pel Lluçanès ? Per què?**

Hauríem d'apostar per un model ramader sostenible, per la ramaderia extensiva però fent un control del porc, ja que aquest no es podria posar per l'aigua a rebolcar-se perquè es perdria per una banda, el que es guanya per l'altra banda. Tot i això, el cost de producció d'aquest, augmentaria molt.

ANNEX 3: Entrevistes a ramaders

3.1. Entrevista a Marc Rovira (ramader de Cal Rovira)

DATA: 22/08/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar els canvis que ha patit la ramaderia porcina en 2 anys.
- Investigar sobre els impactes ambientals, socials, econòmics que té la ramaderia porcina al Lluçanès.
- Entendre què són els explotacions de Cicle tancat, i quina és la seva viabilitat.

El passat 22 d'agost de 2020, vaig tenir l'oportunitat de visitar una explotació de porcí de Cercle Tancat: Cal Rovira. Cal Rovira està situat a un municipi del Berguedà, el qual és fronterer amb el Lluçanès, anomenat Sagàs. Es tracta d'una explotació ramadera i agrícola a la qual a part de porcs, també hi ha vaques de carn i aviram, a més d'un immens hort i terres a les quals hi cultiven cereals; l'explotació també disposa de dues naus a les quals poden elaborar pinso pel bestiar, i un pou d'aigua que els permet ser autosuficients fins hi tot en aquest sentit. Per acabar també tenen un petit obrador al qual elaboren productes a partir de la carn que obtenen del seu bestiar. A la granja hi ha 80 mares, per tant entre 700 i 800 caps de bestiar a l'explotació.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Primer, perquè a nivell de permisos s'ha deixat fer molt temps. Una altra és perquè econòmicament té molta viabilitat. S'amortitza el cost de la granja en molt poc temps, a més, si hi ha un sistema d'integració el cost de producció és molt baix. En el nostre cas, ampliar o fer créixer la granja és molt més complicat; al ser cicle tancat a la que s'amplia una part de l'explotació s'ha d'ampliar tot.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí, sí que hi és. La van implantar l'any passat però crec que té una vigència de 2 anys. Penso que és molt necessària.

→ **En cas de que no hi hagi cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentarien? Per què?**

I tant que augmentarien, això no hi ha qui ho pari. És un sistema molt fàcil de fer diners; i aquí som els burros que anem treballant per països que tenen una mica més de cap.

→ **D'altra banda, entenc que si hi ha tantes granges de porcs, és perquè hi ha molta demanda, però en aquests últims anys creus que la demanda ha disminuït ha augmentat, o que això va a períodes?**

Aquí hi han varis factors. A nivell espanyol o català, estem fent porc per molts altres països; sí que genera riquesa, però l'impacte es queda aquí. Aquests últims anys amb la pesta xinesa, hem anat engreixant porcs a punta pala, això genera llocs de treball, benefici econòmic i tot el que tu vulguis, però repeteixo, l'impacte es queda aquí. Personalment penso que està molt mal enfocat, i a nivell de govern molt mal gestionat, ja que es permet tot, com que genera riquesa... tot i que aquesta riquesa és falsa, tenim totes les fonts contaminades; aquí a Sagàs no eh, però al Lluçanès mateix sí.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis, quins són els canvis que destacaries segons la teva visió de ramader?**

Sí, sí que ha canviat. Fa uns 15 o 20 anys, el que passava era que països com Alemanya, o altres països del Nord, tenien la tecnologia i les races per criar garrins, llavors aquests els enviaven aquí i fèiem l'engreix i ens quedàvem la merda, com sempre. A partir de llavors, nosaltres vam començar a disposar de races i tecnologia, per criar garrins, disposant de mares. La diferència està en que a partir d'això el sector ha crescut molt. Ara fan aquestes mini lleis com

“durant dos anys no es podran construir més granges perquè està tot contaminat”, però i després què? Quan passin aquests dos anys tornarem a estar com abans; això s’ha de parar d’alguna manera.

→ **Si féssim una observació entre una granja construïda a l’any 2000 i una a l’any 2020, creus que observariem grans diferències?**

Probablement a les teulades no hi hauria uralita... No, però en el nostre cas abans les mares les teníem en gàbies i no es podien moure d’allà, ara per exemple tenen molt més espai; ara tenim molt en compte el benestar animal. Una altra diferència podria ser que ara no només generem purí, sinó que a una part de l’explotació generem fems que al cap d’un any es converteixen en adob pels camps, i evidentment com que no es filtren no contaminen. El purí i els fems, en el nostre cas, tenen característiques agronòmiques diferents: un té un impacte més de xoc i l’altre més de fons

→ **Pel que fa la forma de com es treballa, ha canviat?**

Jo diria que això, segueix igual. Anar a fer kg de carn, i endavant.

→ **Les mesures sanitàries que s’han de complir, han estat modificades? Em podries donar exemples?**

En aquest sentit són més estrictes. Ha d’estar ballat per fora la granja, es fan controls de plagues...

→ **Pel que fa a la dimensió de les granges, creus que en els últims 20 anys, això ha canviat? O més o menys les granges han seguit essent de la mateixa mida?**

Això sí que ha canviat.

→ **En relació a la construcció d’aquestes, els reglaments han canviat? És a dir, en els últims 20 anys, has hagut de modificar les teves granges, en alguns aspectes? Quins? Per què?**

Això no ho sé...

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

En aquest sentit també hi ha més controls, i està més ben regulat. Abans no es gestionava tant bé. Ara, per exemple, hi ha empreses de tractaments de purins, s'ha de vigilar més el que es tira... tot i que sempre se'n tira més del compte; és a dir on és tot el purí que abans es tirava i ara no? En resum ara es controla una mica més, però hi continua havent descontrol.

→ **Hi ha algunes mesures que heu de prendre de cara al respecte pel medi ambient, que fa 20 anys no s'havien de prendre? Quines?**

Nosaltres a nivell porcí no generem residus. Tot el purí o els fems que generem, acaben essent un adob i una necessitat per la terra, hi ha granges que generen purí que no saben on tirar, a diferència de nosaltres, que el que generem, ho generem, en part, perquè ho necessitem.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Pel que fa la gestió de purins, quines mesures han de seguir les granges per administrar-los (mesura)?**

Això, ara mateix no ho sé, però si que per tants porcs s'han de tenir tantes hectàrees.

→ **En quins casos, no es pot tirar purins als camps?**

No sé tots els criteris, però evidentment quan saps que està apunt de ploure, no s'ha de fer perquè l'aigua es filtra.

→ **Creus que els ramaders segueixen al peu de la lletra, i de manera estricta les mesures de la gestió de purins?**

No, ja que hi ha dades que ho demostren, a part, a vegades veus que hi ha camps que tenen excés de purí i que els pagesos en tiren gaire.

→ **Un altre impacte sobre el medi de les granges, és l'ús intensiu de l'aigua, l'aigua que s'utilitza per les teves explotacions, d'on prové?**

L'aigua que utilitzem per l'explotació ramadera de Cal Rovira, prové d'un pou de la finca, és a dir que no utilitzem aigua de consum humà.

→ **En cas de que l'aigua que s'utilitzés per les granges, sigues la mateixa que s'utilitza per abastir la població, creus que seria un problema? Quina és la taxa que s'ha de pagar?**

Penso que podria ser un problema en cas de sequera, per exemple aquest any que ens surt l'aigua per les orelles no hi veig el problema. Els ramaders paguen, però no sé quan.

→ **Quines activitats econòmiques estan relacionades amb aquest sector que no serien presents al territori si no hi hagués porcs?**

Segurament empreses de construcció, veterinaris, transportistes... D'altra banda també et dic que a vegades em pregunto a on treballaria tota la gent que treballa a Can Tarradellas, a granges....

→ **Saps quantes famílies del Lluçanès, viuen de forma directa del sector porcí?**

Moltes, però la dada no la sé. És evident que és l'activitat principal del Lluçanès.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors, com per exemple pot ser el turisme local?**

No sé si suposa un inconvenient, però, segurament, si el porcí no estigués tan desenvolupat, hi hauria altres sectors més sostenibles que ocuparien a tota aquesta gent.

→ **Creus que la ramaderia porcina al Lluçanès només genera impactes econòmics i socials positius, o també en genera de negatius?**

No sé quins, però segurament també en genera de negatius.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs al territori del Lluçanès, genera un gran dilema social. Hi ha persones que hi estan d'acord, ja que això genera riquesa pel territori, però en canvi hi ha col·lectius com la Truja Negra o el Lluçanès Viu, que hi estan totalment en contra, és més del Lluçanès en diuen el Trujanès; com a ramader, pots entendre la seva posició (ells creuen que amb la ramaderia porcina l'únic que es fa és explotació laboral, animal i de la terra, al mateix temps que contaminar)? Què els hi diries?**

Com a Marc Rovira, estic d'acord amb el que ells defensen. És evident que el model actual només funciona a nivell econòmic, però deixa un impacte ambiental brutal, que per mi no ho compensa. S'hauria de buscar una alternativa a la situació i com a societat, ens hauríem de replantejar el nostre model de consum i de producció. Un terç de la producció alimentària sobre, perquè hem de produir tant?

Penso que models com els d'aquí a casa són els correctes. Estem molt contents i orgullosos del que fem. Quan venem una botifarra, venen els clients i els ensenyem d'on ve el nostre producte, i de preu està casi igual que el Mercadona. Tots volem molta mentalitat ecològica i producció de qualitat però els Mercadona, Aldi i Lidl, estan sempre plens. Hem d'apostar per la proximitat, i això ho fa la gent que hi compra.

→ **El meu treball pretenia esbrinar si seria viable implementar la ramaderia porcina ecològica al territori, tot i així després de fer diverses entrevistes m'he adonat de que tothom em diu que no hi veuen viabilitat. Creus que el cercle tancat podria ser una alternativa? Aquest tipus de ramaderia seria més avantatjosa mediambientalment parlant pel territori? Per què?**

Sincerament, penso que és una alternativa que és sostenible i procura el benestar animal i que per tant podria funcionar en algunes altres explotacions, però no a totes. Això no es pot aplicar a tot arreu, en el nostre cas tenim l'espai

per fer-ho, tenim un pou, tenim terres i boscos. Aquest model aquí ens ha funcionat però no tothom ho pot fer, s'ha de disposar d'espai i d'altres recursos. L'espai és el factor fonamental; s'ha de gestionar bé.

3.2. Entrevista als ramaders de Mas Terricabras

DATA: 26/08/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar quins canvis s'han produït en l'activitat ramadera porcina en els últims 20 anys, a nivell general; i més concretament pel que fa a la localització i dimensió de les granges, al mateix temps que les mesures ambientals.
- Entendre quins impactes provoca el sector porcí, a nivell ambiental, econòmic i social.

Mas Terricabras, és una masia situada al municipi d'Oristà, a la qual hi ha porcs des de fa uns 21 anys, és a dir que a l'any 1999 es va construir la primera granja de porcí al mas. La classificació zotècnica de la granja Mas Terricabras és producció de garrins. Tot i així, el Miquel i l'Imma, juntament amb els seus dos fills també tenen vaques de carn i terres agrícoles a les quals hi cultiven el famós "cigró d'Oristà" i blat forment. La masia és coneguda perquè si poden fer visites per seguir la ruta del pa i també perquè formen part del projecte "Benvinguts a pagès".

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Bàsicament perquè és el sector més rentable dins de la ramaderia. La terra no dóna gaire, la vaca de llet tampoc, i la de pastura tampoc i ajuda. Aquí a casa per exemple la majoria d'ingressos provenen dels porcs. Una altra raó, podria ser el tema d'escorxadors, ja que al tenir-los tant a prop, una cosa porta l'altre.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí que hi ha una normativa, que està vigent des del 2019. Penso que és necessària en el sentit de que hi ha molts porcs, però potser aquesta hauria de ser aplicada només pels grans empresaris, i no pels petits; des del meu punt de vista les granges petites i familiars haurien de poder créixer (tampoc molt), però les grans no.

→ **En cas de que no hi hagués cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentaran? Per què?**

Probablement seguirien augmentant perquè funciona.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis, quins són els canvis que destacaries segons la teva visió de ramader?**

En el nostre cas, un dels canvis més importants que hem notat és la genètica, fa 20 anys les truges feien 25 godalls, i a ara en fan més de 30. Penso que aquest és un canvi a destacar, ja que ara hi ha molts porcs, però és que les mateixes truges en fan més.

→ **Si féssim una observació entre una granja construïda a l'any 2000 i una a l'any 2020, creus que observariem grans diferències?**

Pel que fa a la gestació, sí que hi observariem diferències. Fa 20 anys, totes les truges gestants havien d'estar en gàbies durant tot el període, i ara, en canvi, a les 5 setmanes de gestació han d'estar amb patis. Un altre diferència, serien els canvis que estan implementant actualment, que quan els garrins tenen 3 o 4 dies, la truja ha d'estar lliure; tot i que em penso que ara per ara no és obligat. A Holanda i altres llocs, ja es fa, però aquí encara no s'obliga.

→ **A quin nivell creus que més ha canviat (localització i dimensió, mesures ambientals, mesures sanitàries...)? Per què?**

Tot ha anat canviant una mica, ja que normalment una cosa porta a l'altre.

→ **Les diferències que es poden observar són per exemple de com és la granja, és a dir de les instal·lacions?**

Com ja t'he dit anteriorment, en el cas de les granges de mares, si que s'han implantat alguns nous canvis.

→ **Pel que fa la forma de com es treballa, ha canviat?**

Jo diria que el maneig és bastant similar, potser per exemple abans es deslletaven els garrins a tres setmanes, i ara es tornen a deslletar a quatre ja que fan més pes, també hem hagut de reduir el nombre de medicaments.

→ **Les mesures sanitàries que s'han de complir, han estat modificades? Em podries donar exemples?**

Abans hi eren, i no les havies de complir, i ara són més estrictes i per tant si que s'han de complir. Fa 5 anys havíem de ballar les granges i les parets servien de balla, ara no, tot el vol ha d'estar ballat... A l'enquesta de bioseguretat, si hi ha un parell de normes que no es compleixen, ja has de deixar de produir.

→ **Pel que fa a la dimensió de les granges, creus que en els últims 20 anys, això ha canviat? O més o menys les granges han seguit essent de la mateixa mida?**

En el nostre cas no han canviat, però si que és veritat que fa 20 anys no trobàvem granges de 7.000 porcs, o si més no n'hi havia poques, i ara ja en trobem un munt.

→ **En relació a la construcció d'aquestes, els reglaments han canviat? És a dir, en els últims 20 anys, has hagut de modificar les teves granges, en alguns aspectes? Quins? Per què?**

La construcció de la granja, a part de que al 2012 vam haver de fer els patis per tal de que les truges poguessin estar lliures, la resta no ha canviat. Tot i així,

hem hagut de posar els materials manipulables pels porcs. Bàsicament són modificacions relacionades amb el benestar animal.

→ **D'altra banda, alhora de localitzar una granja de porcs, s'ha d'orientar en algun sentit (de cara on surt el sol, a cara nord..)? Si això és així, aquesta regla ha canviat en els últims 20 anys?**

No, tot i que crec que és important que no estigui molt a prop d'una altra granja per tal d'evitar possibles contagis de malalties, tampoc pot estar molt a prop d'un camí o carretera perquè s'ha de poder fer el ballat; i no sabria dir-te res més.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Això no t'ho sabria dir. Penso que pel que fa als purins i als nitrats si que s'han tornat més estrictes, amb la resta... no ho sé.

→ **En relació a l'emmagatzematge dels purins, tinc entès que actualment en les granges hi ha un sistema de tolves que condueixen el suc a una bassa, però, fa 20 anys, això era igual? O s'utilitzava un altre sistema?**

Que jo sàpiga sí. Tens una quadra amb una fossa i un dipòsit en el qual va a parar el purí. Has de tenir espai per emmagatzemar-los durant 5 mesos com a molt. Llavors si que a vegades no pots tirar -ne, per exemple quan plou; o tirar-los en un camps si tardaràs 3 mesos a sembrar-lo. Tampoc durant el maig i el juny, i diria que a les pastures tampoc durant un determinat temps tampoc... Ah i llavors tampoc el pots tirar en vano, sinó que has de posar uns tubs, perquè no faci tanta pudor.

→ **Hi ha algunes mesures que heu de prendre de cara al respecte pel medi ambient, que fa 20 anys no s'havien de prendre? Quines?**

Ara mateix, a part d'això dels purins, jo diria que no.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Pel que fa la gestió de purins, quines mesures han de seguir les granges per administrar-los?**

Segons les hectàrees de terra agrícola que tinguis, pots tenir més porcs o menys.

→ **En quins casos, no es pot tirar purins als camps?**

En els casos que et deia abans.

→ **Creus que els ramaders segueixen al peu de la lletra, i de manera estricta les mesures de la gestió de purins?**

En principi penso que si més no tothom ho vol fer bé, no hi ha cap motiu per voler-ho fer malament. Jo juraria que el 95% del ramaders ho fan bé, seguint la mesura necessària. Ara bé, a vegades hi ha bojos, no cal anar més enllà que el vostre veí (el Ramissa), que se li para i obre la fossa; tot i així, li posen una multa e la qual que se'n riu perquè per ell aquell valor és molt baix; en comptes d'escarmentar, tan li és. De manera que això fa que la resta vegi que les conseqüències per fer les coses malament no siguin molt greus. Una altra fet és que per exemple, tinguis un camp al costat de casa i hi tiris més purí del compte, en canvi en un de més lluny no li tiris, això no dic que no es pugui fer, però obrir la fossa i deixar que el purí baixi com a una font... has de ser molt beneit per fer-ho. Amb els GPS que hi ha ara i tot, està molt controlat.

Si és que si, com es pot justificar que segons un estudi del grup de defensa del ter, actualment hi hagi 16 municipis d'Osona que tinguin més d'un 50% de contaminació per purins en les seves fonts? Potser el problema llavors, està en la normativa, no?

Penso que a part d'aquests que es passen de llestos, un motiu important és que potser abans no es respectava tant i per això ara hi ha nitrats a les fonts.

→ **Un altre impacte sobre el medi de les granges, és l'ús intensiu de l'aigua, l'aigua que s'utilitza per les teves explotacions, d'on prové?**

Prové d'una font. Ja que no tenim xarxa. Aquest any per exemple ens arriba de sobres, però altres anys com l'any passat vam anar més justos.

→ **En cas de que l'aigua que s'utilitzés per les granges, sigues la mateixa que s'utilitza per abastir la població, creus que seria un problema? Quina és la taxa que s'ha de pagar?**

Si tu tens la granja legalitzada, pagues perquè t'arribi la xarxa, però ells no et depuren l'aigua per tant no has de pagar gaire. La majoria de granges utilitzen aigua de la xarxa, si més no per seguretat, potser podria ser un problema en cas de que aquesta fos escassa.

→ **Quines activitats econòmiques estan relacionades amb aquest sector que no serien presents al territori si no hi hagués porcs?**

A la comarca d'Osona en general, un 40 o 45% del PIB, depèn del porcí, o sigui que no només som els pagesos sinó que una part important de la població té dependència del sector. Activitats podrien ser: transportistes, veterinaris, empreses de pinsos, xarcuteries, empreses de construcció, ferrers, escorxadors, electricistes... No tots en depenen directament però si que tenen gran part de la seva feina gràcies a aquest sector. A vegades hi ha gent, que diu que s'ha de canviar el model, però no és tant fàcil, hi ha moltes persones que en depenen. Abans hi havia moltes pelleries i ara ja no n'hi ha cap, ara l'activitat principal és aquesta, d'aquí a uns anys potser serà una altra.

→ **Saps quantes famílies del Lluçanès, viuen de forma directa del sector porcí?**

Ostres, la dada exacte no la tinc. Però a totes les cases de pagès que hi ha porcs, hi viu gent, és a dir que a on hi ha porc hi ha vida. El porc permet viure a les persones.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors, com per exemple pot ser el turisme local?**

Jo penso que no, és a dir hauria de ser compatible, el dia que treus suc potser fa pudor; però a Barcelona està ple de turistes i de pudor, no de porcs però

d'altres coses també en fa. En principi, hauria de ser compatible. La gent ha d'entendre que els porcs fan pipí i caca i que això fa pudor, com també que el purí en certa mesura és un adob.

→ **Creus que la ramaderia porcina al Lluçanès només genera impactes econòmics i socials positius, o també en genera de negatius?**

A veure, evidentment en genera de negatius; hi ha una pressió de col·lectius de persones ecologistes, animalistes o el que siguin que no els hi agrada; però s'ha d'estar informat. A vegades escoltes gent a la ràdio que diu "hem vist un pagès que tirava purins a un camp", bé, això si que es pot fer. A mi la gent que li preocupa pels afectes que pot tenir el sector pel medi no em fa patir, perquè entenc que pot ser un problema; el que em preocupa són més aviat els animalistes radicals. Penso que s'hauria d'explicar millor, a les escoles, el purí és un adob per la terra.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs al territori del Lluçanès, genera un gran dilema social. Hi ha persones que hi estan d'acord, ja que això genera riquesa pel territori, però en canvi hi ha col·lectius com la Truja Negra o el Lluçanès Viu, que hi estan totalment en contra, és més del Lluçanès en diuen el Trujanès; com a ramader, pots entendre la seva posició (ells creuen que amb la ramaderia porcina l'únic que es fa és explotació laboral, animal i de la terra, al mateix temps que contaminar)? Què els hi diries?**

Entenc que aquests col·lectius volen retrocedir a un model molt més antic. El passat no torna, avui en dia un quan es lleva al matí, té trenta mil factures a pagar: aigua, llum, wifi, assegurances, seguretat social... això amb quatre porcs i tres vaques no es paga, i amb només una granja de 40 truges tampoc, per tant que no es pensin que un model tan antic pot ser viable. Jo si puc viure amb 5 truges millor que amb 200 no? Fa un temps vaig fer un debat al Consorci i els hi vaig comentar, us penseu que els ramaders ens llevem al matí i diem: avui posarem més porcs! Això no va així, viure a pagès també comporta unes

despeses dels quals a vegades la gent no n'és conscient. Per tant potser el model hauria de canviar una mica, però no podem retrocedir tant en el temps.

3.3. Entrevista als ramaders del Soler de n'Hug

DATA: 1/09/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar quins canvis s'han produït en l'activitat ramadera porcina en els últims 20 anys, a nivell general; i més concretament pel que fa a la localització i dimensió de les granges, al mateix temps que les mesures ambientals.
- Entendre quins impactes provoca el sector porcí, a nivell ambiental, econòmic i social.

El Soler de n'Hug és una masia situada al municipi de Prats de Lluçanès. En aquesta hi treballen els membres de la família Peraire-Soler. El Pep Peraire pagès i consultor porcí, juntament amb el seu germà i el seu pare s'encarreguen de les terres i el bestiar de la finca, entre els quals hi ha porcs. Al Soler de n'Hug fa uns 50 anys que treballen amb porcí, concretament tenen un cicle tancat de 34 truges, 120 godalls amb roda i uns 150 porcs d'engreix també amb roda; a l'explotació també hi ha vaques i xais.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Des del nostre punt de vista és cultural. A nivell de comarca d'Osona i també el Lluçanès, hi ha tingut a veure l'efecte Tarradellas, però moltes de les granges que anat adquirint aquest, ja hi eren, per tant jo penso que un dels principals motius seria el cultural. Osona és el bressol del porcí a nivell espanyol.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí, sí sí. De fet, no es poden fer ampliacions a zones declarades vulnerables, per tant a Osona, el Segrià i altres, està prohibit. Penso que és necessària, tot i que també et diria que arriba tard, tampoc et sé dir si és la solució, però si que és veritat que pot ajudar a regular-ho.

→ **En cas de que no hi hagués cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentarien? Per què?**

La major part de les que hi ha, segurament augmentarien el cens.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis, quins són els canvis que destacaries segons la teva visió de ramader?**

De canvis en destacaria molts, perquè la ramaderia de fa 20 anys amb la d'ara no té res a veure. Les estructures de les explotacions són totalment diferents, sobretot pel model d'integració; de fet és un dels pocs països europeus que podem ser competitius en aquest sentit, ja que molts es poden seguir dedicant a la ramaderia gràcies a aquest sistema, però aquest també ha fet que es concentrés el poder en poques mans, i que els pagesos deixéssim de ser propietaris dels nostres animals. Actualment, més de la meitat de les truges de l'estat espanyol estan en mans de 15 empreses. A tot Espanya hi ha el voltant de 2.300.000 truges. L'empresa més gran és Vallcompanys, que té la seu a Lleida amb 220.000 truges entre blanques i ibèriques; després ve Pinsos Costa en tenen 120.000; llavors ve el Pozo... i n'hi ha d'altres, llavors vindrien d'altres que tenen entre 40.000 o 30.000 truges. A part, abans els escorxadors i els productors, eren generalment empreses diferents, ara ja en molts casos els mateixos que tenen garrins també tenen escorxador, és a dir que a part de que el sector s'ha centralitzat, també s'ha verticalitzat; de manera que la gent que produeix, és la mateixa que escorxa.

→ **Si féssim una observació entre una granja construïda a l'any 2000 i una a l'any 2020, creus que observariem grans diferències?**

A nivell tècnic s'ha avançat moltíssim; ara mateix, en relació als cicles tancats és a dir fase 1, fase 2 i fase 3 a dins d'una mateixa explotació, casi no es troba, això és pels volums, la majoria de granges d'engreix tenen milers de porcs, amb una de cicle tancat, això no es pot fer.

→ **A quin nivell creus que més ha canviat (localització i dimensió, mesures ambientals, mesures sanitàries...)? Per què?**

Ostres, jo et diria que una mica de tot. A nivell de dimensió, ha canviat moltíssim, però si parlem de mesures sanitàries també s'han anat produint molts canvis; bàsicament degut a les exigències socials i la pressió social, s'ha avançat molt a nivell de maneig dels animals, medicació... Pel que fa la localització, el que ha passat és que Espanya ha anat augmentat la producció, sobretot en altres comunitats autònomes.

→ **Les mesures sanitàries que s'han de complir, han estat modificades? Em podries donar exemples?**

Si, si absolutament totes. A nivell d'ús d'antibiòtics se'n fan servir molts menys, sobretot des de fa un parell o tres d'anys. Amb el tema del maneig separant les fases, és totalment diferenciat, cosa que és millor a nivell sanitari i com que les granges cada vegada són més grans, doncs les mesures també han anat canviant.

→ **Pel que fa a la dimensió de les granges, creus que en els últims 20 anys, això ha canviat? O més o menys les granges han seguit sent de la mateixa mida?**

En el nostre cas no han canviat, però si que és veritat que fa 20 anys no trobàvem granges de 7.000 porcs, o si més no n'hi havia poques, i ara n'hi ha moltes.

→ **En relació a la construcció d'aquestes, els reglaments han canviat? És a dir, en els últims 20 anys, has hagut de modificar les teves granges, en alguns aspectes? Quins? Per què?**

Ho desconec. Més que de construcció, és el volum. Segons el volum s'ha de tenir més o menys espai, llavors a partir de que es compleix el mínim, cada un pot decidir si en deixa més, menys... o el que sigui.

→ **D'altra banda, alhora de localitzar una granja de porcs, s'ha d'orientar en algun sentit (de cara on surt el sol, a cara nord..)? Si això és així, aquesta regla ha canviat en els últims 20 anys?**

Si, i tant. Per exemple, granges noves al costat de rius, ara ja no se'n fan, bàsicament per respecte al medi ambient i també degut a la pressió social, ara la gent està molt en contra de la construcció de noves explotacions per tant, s'han anat fent en llocs més amagats.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Si, sobretot als últims 3 i 4 anys. Primer de tot per la instal·lació del GPS per transportar purins, també per la localització de les dejeccions, que no es pot escampar el suc amb vano, sinó que s'han de fer amb mànega, o enterrar-ho... i hem de tenir en compte que el que vindrà serà molt més estricte.

→ **En relació a l'emmagatzematge dels purins, tinc entès que actualment en les granges hi ha un sistema de tolves que condueixen el suc a una bassa, però, fa 20 anys, això era igual? O s'utilitzava un altre sistema?**

Si, sempre ha estat així, tot i que abans no estava plastificat. Ara sí, des de fa 20 anys han d'estar plastificades o pavimentades.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **Pel que fa la gestió de purins, quines mesures han de seguir les granges per administrar-los (mesura)?**

Segons els porcs, les truges, o els garrins que tens, hi ha unes taules que diuen quants kg de nitrogen generes; llavors a partir d'aquí segons el tipus de cultiu que fas, i a la zona on estàs situat has de tenir més camps o menys, segons la capacitat que té la terra per absorbir aquest nitrogen.

→ **En quins casos, no es pot tirar purins als camps?**

Depèn del cultiu va a èpoques, ja que algunes plantes absorbeixen més o menys kg de nitrogen.

→ **Creus que els ramaders segueixen al peu de la lletra, i de manera estricta les mesures de la gestió de purins?**

Cada vegada més. Això és un no eh! Penso que fins ara no s'ha fet gens bé, però també és veritat que cada vegada els ramaders són més conscients de la problemàtica ambiental, i per tant si més no cada vegada es fa més bé.

Si és que sí, com es pot justificar que segons un estudi del grup de defensa del ter, actualment hi hagi 16 municipis d'Osona que tinguin més d'un 50% de contaminació per purins en les seves fonts? Potser el problema llavors, està en la normativa, no?

Abans es feia malament. En teoria s'ha de fer bé, un altre motiu és que cada vegada les fonts ragen menys i per tan es dilueix menys el nitrat i en conseqüència hi ha més densitat de contaminació. Ara bé, tampoc es pot negar que durant molts anys s'han fet moltes bestieses eh, les coses com són.

→ **Un altre impacte sobre el medi de les granges, és l'ús intensiu de l'aigua, l'aigua que s'utilitza per les teves explotacions, d'on prové?**

Prové d'un pou.

→ **En cas de que l'aigua que s'utilitzés per les granges, sigues la mateixa que s'utilitza per abastir la població, creus que seria un problema? Quina és la taxa que s'ha de pagar?**

Penso que sí que és un problema, però tampoc podem donar tota la culpa al bestiar; és a dir la quantitat d'aigua que gastem les famílies, tampoc és normal, aquí tant les famílies com la indústria també són culpables del malbaratament de l'aigua. S'ha de tenir en compte que les sales de desfer, els escorxadors, els transportistes en tot es gasta molta aigua.

→ **Quines activitats econòmiques estan relacionades amb aquest sector que no serien presents al territori si no hi hagués porcs?**

Els transportistes, veterinaris, cuidants, sales de desfer, paletes, ferrers, lleoners... Aquí al Lluçanès vam canviar el teixit pel porc. És veritat que hi ha molts sectors que treballen pel porcí, però no depenen directament d'aquest

→ **Saps quantes famílies del Lluçanès, viuen de forma directa del sector porcí?**

Ostres de cap no ho sé. És molt difícil de quantificar, però entre un 8 i un 10% segur.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors, com per exemple pot ser el turisme local?**

Un inconvenient no és, perquè tampoc podem pretendre que la comarca visqui del turisme. El que és un problema i greu és "tenir tots els ous a una cistella", això es va demostrar amb el tèxtil aquí al Lluçanès, i no amb un sector, sinó amb només una empresa que és Puigneró; anem posant esforços amb un sector, o concretament amb una empresa, i el dia que això peti doncs haurem de buscar una alternativa.

→ **Creus que la ramaderia porcina al Lluçanès només genera impactes econòmics i socials positius, o també en genera de negatius?**

Jo penso que no. Xifres econòmiques negatives no en crea. El que crea a nivell negatiu és que no hi ha diversificació de serveis, però ja no és econòmic.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs al territori del Lluçanès, genera un gran dilema social. Hi ha persones que hi estan d'acord, ja que això genera riquesa pel territori, però en canvi hi ha col·lectius com la Truja Negra o el Lluçanès Viu, que hi estan totalment en contra, és més del Lluçanès en diuen el Trujanès; com a ramader, pots entendre la seva posició (ells creuen que amb la ramaderia porcina l'únic que es fa és**

**explotació laboral, animal i de la terra, al mateix temps que contaminar)?
Què els hi diries?**

A veure, és evident que aquests col·lectius estan en contra del model, ja que es va molt enllà amb un sol sector. Al Lluçanès, el porcí podria ser dominant però en unes altres xifres; ara mateix no queda cap vaca de llet, perquè? doncs molt fàcil perquè tenir porcs és molt més fàcil de fer funcionar. Un té una granja, et porten el pinso, si vols te la netegen... menys feina. Personalment, jo estic molt d'acord amb segons què d'aquests col·lectius, però a vegades desapareixen sense estar ben informats, i és aquí on s'equivoquen o ens equivoquem tots a vegades. Hem d'apostar per la proximitat i la qualitat, però això té un preu, i aquí entre un altre factor, el model de societat i el capitalisme, com que la major part de les famílies cobren poc, el que fan és retallar amb l'alimentació, i aquí és on la indústria ha aprofitat per triomfar, deixant de banda els petits productors. Fet que és un peix que es mossega la cua, perquè tenim un problema de desconeixement, i mala consciència, per tant hem d'incidir fort amb l'educació per canviar el model de societat que tenim.

Tot acaba sent capitalisme, molt poder en poques mans. Així per concloure l'entrevista podríem dir que el sector tèxtil fa uns anys al Lluçanès, va fer un procés de **CONCENTRACIÓ**, **VERTICALITZACIÓ** i **DESLOCALITZACIÓ**; el mateix està passant amb el porcí. Ara estem en una situació de concentració i verticalització, i hem de ser conscients que aviat vindrà a deslocalització.

→ Què en penseu de la ramaderia porcina ecològica?

Penso que és una alternativa. Personalment nosaltres estem més a prop de l'ecològic que del model industrial; però, jo crec més en el model de proximitat que amb el model ecològic, o amb un que tingui un segell. Més que d'ecologia hauríem de parlar de models ecosostenibles i de proximitat, però no cal el segell ecològic, des del nostre punt de vista, eh. A part, que el porcí ecològic té un cost de producció tres vegades superior al que fem nosaltres, tenint en compte que fem venda de proximitat i un porc de qualitat. El preu del porc està a 1,10 al kg i el de l'ecològic estaria a 3,30, no té gaire viabilitat. On tenen un problema molt gran amb l'ecològic és que no poden utilitzar aminoàcids al

moment de desmamar, ni després, i per tant el procés de cria és molt més llarg. Si pots utilitzar uns productes que fan que el porc creixi més ràpid i estigui sa, perquè no fer-los servir? El porcí ecològic no existeix, o n'hi ha molt poc per algun motiu, si tingués viabilitat ja existiria, hi ha altres sectors ecològics com la vinya que funcionen perfectament, per això n'hi ha; en resum, és una alternativa, però molt poc funcional.

3.4. Entrevista a Joan Rossinyol (granger de Tarradellas)

DATA: 3/11/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar quins canvis s'han produït en l'activitat ramadera porcina en els últims 20 anys, a nivell general; i més concretament pel que fa a la localització i dimensió de les granges, al mateix temps que les mesures ambientals.
- Entendre quins impactes provoca el sector porcí, a nivell ambiental, econòmic i social.

En Joan Rossinyol porta 31 anys dedicant-se a la ramaderia porcina. Actualment, treballa en granges del grup Tarradellas, aquestes són: La Riera d'Olost (amb un cens de 5.300 porcs), Mas Vilella de Santa Creu (amb un cens de 4.000 porcs), i Granja Comellas de Santa Maria de Merlès (amb un cens de 500 porcs). Essent desmamadors i engreix, respectivament, tenint en compte que la integradora de Tarradellas és Terra Grisa.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Home, és una zona que tradicionalment el porc s'ha engreixat des de sempre; és un lloc on la cria porcina és una tradició. A Vic hi ha molts escorxadors, sales de desfer, i això és el que ha que es tracti d'una indústria important al territori.

→ **Com descriuries l'actual sector porcí al Lluçanès?**

Cada vegada es va concentrant més en les grans integradores, ja que les circumstàncies ho permeten. Abans tradicionalment tothom tenia un porc, una granja de truges, moltes vegades cicle tancat, això actualment no és viable, sinó que la producció va dirigida a grans granges tant de truges, desmamadors com engreixos, i això fa que cada vegada més, la gent es vagi integrant en els grans grups.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis, quins són els canvis que destacaries segons la teva visió de ramader?**

Si. Cada vegada es va concentrant més la producció.

→ **Si féssim una observació entre una granja construïda a l'any 2000 i una a l'any 2020, creus que observariem grans diferències?**

Cada vegada el sector es va tecnificant i modernitzant més, per aconseguir una producció més efectiva. Això, va evolucionant constantment.

→ **A quin nivell creus que més ha canviat (localització i dimensió, mesures ambientals, mesures sanitàries...)? Per què?**

Una mica tot. Això que dèiem, cada vegada trobem granges de dimensions més grans i més concentrades. A nivell de mesures ambientals, cal destacar que cada l'exigència s'ha anat endurin; en base a protegir al mediambient, penso que això està molt bé, i encara que les mesures no són suficients, tot suma a la millora.

→ **Pel que fa la forma de com es treballa, ha canviat?**

Bàsicament es va tecnificant més, a les granges un ha de saber portar programadors, a nivell ambiental de temperatura, a més el programa sanitari també s'ha anat adaptant el temps.

→ **D'altra banda, ahora de localitzar una granja de porcs, es tenen en compte alguns criteris?**

Si i tant. Són importants les distàncies, sobretot per tema sanitari. El que passa és que com que cada vegada hi ha més porcs, això es fa més difícil. Però en aquest sentit la sanitat és molt important.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Si, per exemple el control en l'abocament del purí. Ara hi ha tot un sistema de GPS, que controla a on va a parar el purí de les explotacions.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **En quins casos, no es pot tirar purins als camps?**

Depèn del mes, de l'època, del cultiu i del temps; a l'agost per exemple no es pot adobar... No hem arribat als anàlisis de terra, però segurament arribarà. És a dir miraran quina és la concentració de nitrats als camps, i et diran doncs aquí no pots tirar més suc, aquí sí, aquí menys... I això no ha arribat, però arribarà.

→ **Creus que els ramaders segueixen al peu de la lletra, i de manera estricta les mesures de la gestió de purins?**

Cada vegada més. És a dir, segur que al peu de la lletra no, però també perquè l'administració va a batzegades, i no dóna temps a que els ramaders es puguin adaptar de manera correcta; i sempre el problema és econòmic, perquè tu abans portaves el purí a una zona més propera, i ara l'has de portar més lluny, i això repercuteix econòmicament, has de posar uns equips nous, un remenadors als dipòsits, has d'augmentar la capacitat dels dipòsits, perquè durant cert temps no pots abocar... i tot això vol dir inversions que de moment no repercuteixen en la producció; i tocar la butxaca és complicat.

Si és que sí, com es pot justificar que segons un estudi del grup de defensa del ter, actualment hi hagi 16 municipis d'Osona que tinguin més d'un 50% de contaminació per purins en les seves fonts? Potser el problema llavors, està en la normativa, no?

Jo crec que la normativa no ha estat del tot estricta, i que durant molt temps s'ha estat fent sense control, i com de tot se'n ha abusat. Però cal dir, que es nitrats de les fonts, tenen dues procedències, una que és l'animal i l'altre és la mineral de l'adob químic, i aquí també s'hi hauria de posar un control que no hi és; és a dir que hauria de tenir els mateixos controls que té el nitrogen procedent del bestiar. A partir d'aquí, hi ha gent que per comoditat dóna la culpa a l'adob del porcí, i després del químic, del qual se'n estan distribuint moltes tones, però com que hi ha molts interessos a darrera, no se'n fa un control.

→ **Un altre impacte sobre el medi de les granges, és l'ús intensiu de l'aigua, l'aigua que s'utilitza per les teves explotacions, d'on prové?**

Amb una és d'una captació, i les altres és de xarxa.

→ **En cas de que l'aigua que s'utilitzés per les granges, sigues la mateixa que s'utilitza per abastir la població, creus que seria un problema? Quina és la taxa que s'ha de pagar?**

A veure, és una cosa a tenir en compte, però no només en el porcí, sinó en general. El problema és que durant molts anys les administracions no han invertit prou en infraestructures per subministrar aigua als pobles i a la indústria. Es paga l'aigua al preu d'ús industrial.

→ **Et sorprèn que al Lluçanès, cada dia es gastin aproximadament 8.000.000 de litres d'aigua només per abeurar els porcs?**

No em sorprèn, perquè hi ha molts porcs. Però pensa que aquí encara hi hauries d'afegir l'aigua que s'utilitza per netejar les naus, és bestial.

→ **Quins altres impactes ambientals creus que genera el sector porcí?**

Jo diria que no. Perquè abans es construïa les granges sense cap mena de criteri. Ara es tenen en compte molts factors, es procura que s'integrin al màxim a la natura, al lloc on es fan, i que creen el mínim impacte possible; sigui amb

els colors de la construcció, el sistema, que s'hi planti arbres... El problema greu e genera el residu.

En relació a la moratòria actual, què en penses? És necessària?

Penso que és necessària, i crec que quan les coses comencen malament acaben malament, és a dir fa uns anys s'hauria d'haver anat posant una normativa que regulés el cens, i permeté un creixement lent del porcí i que no es fessin les bestieses que es van arribar a fer. Si això s'hagués fet bé, ara no estariem parlant d'aquest problema, s'havia d'haver posat ordre.

→ Quines activitats econòmiques estan relacionades amb aquest sector que no serien presents al territori si no hi hagués porcs?

Moltes, començant per la construcció de granges, transports, cuidants de granges, i llavors si parlem a nivell de la Plana, escorxadors, sales de desfer...

→ Saps quantes famílies del Lluçanès, viuen de forma directa del sector porcí?

No ho sé, no et puc dir una dada perquè no la sé, però jo diria que un 20% directa i indirectament potser si.

→ Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors?

Jo penso que ha estat beneficiós. Perquè tal i com està tot, si ens plategem treure el porc, gran part de la indústria desapareixeria. Per contra, penso que la gent, del porc, sort n'ha tingut.

→ La falta de diversificació de sectors, és un problema?

Això si, segur. Però diversificar és molt complicat. Jo penso que és un problema de l'administració i de les circumstàncies. Per exemple aquí, el tèxtil, fa uns anys tenia molt de pes, però com que no era competitiu un dia va caure, i ara ve tot de Xina. És a dir, la situació econòmica marca l'evolució.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs al territori del Lluçanès, genera un gran dilema social. Hi ha persones que hi estan d'acord, ja que això genera riquesa pel territori, però en canvi hi ha col·lectius com la Truja Negra o el Lluçanès Viu, que hi estan totalment en contra, és més del Lluçanès en diuen el Trujanès; com a ramader, pots entendre la seva posició (ells creuen que amb la ramaderia porcina l'únic que es fa és explotació laboral, animal i de la terra, al mateix temps que contaminar)? Què els hi diries?**

Per una banda, et diria que els radicalismes no són mai bons per ningú. Poden tenir raó en algunes coses, sí, però en el cas del porcí no val queixar-se sense presentar alternativa i solució. És a dir per ser competitius a nivell mundial, hem de tenir granges grans, per produir barat, i el porcí no és cap excepció, i aquí ens ha portat. La crítica em sembla molt bé, però cal aportar una alternativa, si proposen una alternativa bingo, però de moment no n'hi ha cap.

→ **Finalment, m'agradaria saber si coneixes el model porcí ecològic? Creus que té viabilitat? Hi veus dificultats en la seva possible implementació al Lluçanès? I amb el cicle tancat?**

En relació a l'ecològic, sí que el conec, a veure, no sóc cap expert, però sé de què va la cosa. Personalment, penso que té una viabilitat determinada i reduïda; ja que és una producció bàsicament cara i difícil. I les coses cares, tenen una viabilitat limitada. La producció ecològica és molt difícil d'implementar, al Lluçanès i a tot arreu, sobretot pels costos.

Pel que fa al cicle tancat, penso que no té futur. Al Soler de n'Hug per exemple, té futur perquè porten el seu producte a botiga, i tenen un comerç fet. Per la resta, no hi veig futur, ja que bàsicament la tendència és, granges de mares grans, engreixos molt grans, i la productivitat d'aquestes no es pot comparar amb un cicle tancat, per optimitzar la productivitat i vendre més barat.

3.5. Entrevista a Carles Coma (ramader de Mas Santa Eularieta)

DATA: 3/11/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar quins canvis s'han produït en l'activitat ramadera porcina en els últims 20 anys, a nivell general; i més concretament pel que fa a la localització i dimensió de les granges, al mateix temps que les mesures ambientals.
- Entendre quins impactes provoca el sector porcí, a nivell ambiental, econòmic i social.

En Carles Coma, és un pagès que porta 25 anys treballant amb porcs. Quan era més jove, treballava a Vic, ja que a casa seva Mas Munné, tenien una explotació de cicle tancat. Més endavant va començar a treballar al Lluçanès, a Oristà, a l'explotació Mas Santa Eularieta, a una granja del seu pare. Des del 2009 Mas Santa Eularieta s'ha convertit en una explotació d'engreix de 2.500 porcs, integrada pel grup Provetsa. A més, juntament amb la seva dona, també tenen vedells, i conreus agrícoles.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

Bàsicament, que era un territori molt net de granges, és a dir fa uns n'hi havia gaires; d'altra banda, les finques tenen molt territori, i la proximitat amb Vic, també és crucial, ja que tenim molts escorxadors i sales de desfer a prop.

→ **Com descriuries l'actual sector porcí al Lluçanès?**

Com a un sector molt important en l'economia de la comarca.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis, quins són els canvis que destacaries segons la teva visió de ramader?**

Si. Han desaparegut les explotacions petites, de cicle tancat, i s'han incrementat molt les integracions, bàsicament el que ha passat és que la indústria ha entrat al sector primari, i això és una cosa que no hauria d'haver passat mai.

→ **Si féssim una observació entre una granja construïda a l'any 2000 i una a l'any 2020, creus que observaríem grans diferències?**

En el meu cas no, una és del 2000 i l'altre del 2010, i amb els engreixos ja estaven adequades en la nova normativa. Però s'ha incrementat molt les mesures de bioseguretat, amb el tema del ballat, teles ocelleres...

→ **A quin nivell creus que més ha canviat (localització i dimensió, mesures ambientals, mesures sanitàries...)? Per què?**

A nivell d'engreix, la bioseguretat, és a dir una norma sanitària; a més, també s'està fent un control molt més estricte en el tema ambiental i purins.

→ **Pel que fa la forma de com es treballa, ha canviat?**

En engreixos, no ha canviat.

→ **Les mesures sanitàries que s'han de complir, han estat modificades? Em podries donar exemples?**

Si. S'ha augmentat la bioseguretat.

→ **D'altra banda, alhora de localitzar una granja de porcs, es tenen en compte alguns criteris?**

Per començar, has de complir un mínim d'un quilòmetre d'una explotació amb una altre; aquí es pot complir perquè hi ha molt territori, però per exemple a la Plana, no., De casa meva en un quilòmetre quadrat l'única granja de porcs que hi ha és Santa Eurlarieta, i això amb moltes altres explotacions; com t'he dit a la Plana no, i a l'any 2001 amb la pesta porcina, va quedar clar.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Si, hi penso que han estat necessàries. Abans de fer qualsevol granja, necessites el permís mediambiental, has de tenir prou terres per abocar el purí (dejeccions ramaderes); cada any hem de fer la declaració de nitrogen; a més de la DAN; a part del llibre de dejeccions (parcel·les de suc).

→ **En relació a la moratòria, que no permet ampliar els caps de bestiar porcí al Lluçanès, què en penses? Creus que és necessària?**

Penso que era molt necessària; però en cas de que una finca tingui territori, s'hauria de poder fer. El mal no l'han fet els pagesos, sinó les indústries; repeteixo, aquestes mai haurien d'haver entrat en la ramaderia.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2

→ **En quins casos, no es pot tirar purins als camps?**

Segons l'època de l'any, i el cultiu, també el clima.

→ **Creus que els ramaders segueixen al peu de la lletra, i de manera estricta les mesures de la gestió de purins?**

S'intenta fer el màxim de bé, i intentar complir en la normativa.

Si és que sí, com es pot justificar que segons un estudi del grup de defensa del ter, actualment hi hagi 16 municipis d'Osona que tinguin més d'un 50% de contaminació per purins en les seves fonts? Potser el problema llavors, està en la normativa, no?

Perquè el mal no és actual, sinó que durant molts anys s'ha fet malament (basses sense plastificar, granges sense prou terra...).

→ **Un altre impacte sobre el medi de les granges, és l'ús intensiu de l'aigua, l'aigua que s'utilitza per les teves explotacions, d'on prové?**

D'un pou.

→ **En cas de que l'aigua que s'utilitzés per les granges, sigues la mateixa que s'utilitza per abastir la població, creus que seria un problema? Quina és la taxa que s'ha de pagar?**

Penso que no és un problema, és més problema la gent que té piscina i es banya a l'estiu, al cap i a la fi aquesta gent si que està gastant molta aigua per pur luxe. El bestiar beu molta aigua, i per tant d'aigua se'n gasta.

→ **Et sorprèn que al Lluçanès, cada dia es gastin aproximadament 8.000.000 de litres d'aigua només per abeurar els porcs?**

No em sorprèn, se'n gasta molta d'aigua; i més a l'estiu.

→ **Quins altres impactes ambientals creus que genera el sector porcí?**

Penso que un altre impacte que genera en relació al purí, i aquest positiu, és que si es tira aquest, ens estem estalviant abocar adob químic a la terra, i per tant un avantatge.

→ **Quines activitats econòmiques estan relacionades amb aquest sector que no serien presents al territori si no hi hagués porcs?**

Transports, veterinaris, manteniment, indústria càrnica, construcció...

→ **Saps quantes famílies del Lluçanès, viuen de forma directa del sector porcí?**

Moltes, però no et puc dir xifra.

→ **Que la ramaderia porcina estigui tan desenvolupada al nostre territori, suposa un inconvenient per altres sectors, com per exemple pot ser el turisme local?**

Jo penso que no, però està clar, les coses s'han de fer amb ordre i bé, perquè és quan no es fa bé que ve el problema.

→ **Creus que la ramaderia porcina al Lluçanès només genera impactes econòmics i socials positius, o també en genera de negatius?**

El porc en general, està malvist, la paraula porc té connotacions negatives. El gran mal el genera la concentració i la intensificació del sector.

→ **Que hi hagi tantes granges de porcs al territori del Lluçanès, genera un gran dilema social. Hi ha persones que hi estan d'acord, ja que això genera riquesa pel territori, però en canvi hi ha col·lectius com la Truja Negra o el Lluçanès Viu, que hi estan totalment en contra, és més del Lluçanès en diuen el Trujanès; com a ramader, pots entendre la seva posició (ells creuen que amb la ramaderia porcina l'únic que es fa és explotació laboral, animal i de la terra, al mateix temps que contaminar)? Què els hi diries?**

Que es facin autònoms, i els hi passaran les tonteries. La gent es queixa de que el sector està molt industrialitzat. Però què hem de fer? Produir barat perquè la gent pugui comprar. El dia que la gent valori la qualitat del menjar, i li empiï menys invertir en menjar que en necessitats supèrflues, podrem retrocedir. Però de moment hem de produir en quantitats molt grans, per reduir el preu, és això el que la gent està disposat a pagar, i per produir barat el secret està en produir en massa.

→ **Finalment, m'agradaria saber si coneixes el model porcí ecològic? Creus que té viabilitat? Hi veus dificultats en la seva possible implementació al Lluçanès? I en el cicle tancat?**

No el conec massa. Té molt poca viabilitat, i per tant molta dificultat en la implementació, ja que hi ha molt poca gent disposada a pagar el preu de l'ecològic, i fins que no hi hagi una demanda alta, produir ecològic no tindrà viabilitat.

En relació al cicle tancat, penso que un pagès petit, no pot afrontar les despeses i els canvis de preus que es produeix en el porc diàriament, i per tant en el cicle tancat es compliquen les coses; jo abans tenia un cicle tancat, però és un risc, perquè a part de que el cens queda molt reduït, és molt difícil afrontar els canvis de preu que fa el porc contínuament; això no passa amb la integració, ja que el canvi de preu l'assumeix la integradora, i no el pagès.

Finalment, penso que la industrialització del sector, ha set una pena, però ha estat l'únic que ha permès que moltes finques petites poguessin continuar treballant; si no fos per les integradores, molts petits productors si que haguessin hagut de tancar la paradeta; ara han hagut de canviar el seu model de producció, però han pogut continuar treballar. Per tant podríem dir que l'entrada de la indústria al sector primari ha estat un desastre, però a la vegada la solució per continuar treballant, per alguns, si realment es pogués viure amb granges de 500 porcs, la gent no tindria la necessitat de tenir-ne de 5.000.

ANNEX 4: Entrevistes a tècnics

4.1. Entrevista a Lali Coma (veterinària de porcs)

DATA: 19/08/2020

OBJECTIUS:

- Ser capaç de realitzar una radiografia del sector porcí actual.
- Esbrinar els canvis que ha patit la ramaderia porcina en els últims 20 anys, sobretot a nivell de mesures sanitàries i ambientals.
- Esbrinar si hi ha alguna explotació ecològica al Lluçanès .
- Analitzar si seria viable implantar aquest tipus d'explotació

La Lali Coma, és veterinària i tècnica del sector porcí. Va acabar la carrera l'any 96, és a dir que fa 24 anys que exerceix la professió. És autònoma i està subcontractada per l'empresa PROVETSA; per tant treballa com a veterinària a gran part de les granges d'aquest grup, entre aquestes, granges d'engreix i mares: d'Oristà, Olost, Sant Bartomeu del Grau, Perafita, Santa Eulàlia de Puigoriol i Prats de Lluçanès.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 1

→ **Al Lluçanès a principis de l'any 2020 es van registrar un total de 180 explotacions de porcí. Hi ha alguna raó en concret, que faci que hi hagi tantes granges de porcs a la comarca d'Osona i al Lluçanès?**

No hi ha cap raó en concret. En tota la comarca d'Osona hi ha unes 430 explotacions de porcí, per tant, jo penso que tenint el terreny que té el Lluçanès estan prou ben repartides. En comparació amb les que hi pot haver a Vic, Manlleu... al Lluçanès estan més ben repartides, que a tota la comarca d'Osona en general.

→ **Hi ha alguna normativa que reguli la implantació de noves explotacions i el creixement de les existents? Creus que és necessària?**

Sí, la normativa del decret de l'ordenació de les granges de porcí; per tal de reduir l'impacte ambiental i la bioseguretat. Penso que si que és necessària ja que determinades zones estan declarades vulnerables, és a dir que ja estan

molt afectades pels porcs; i el problema que tenim aquí, és que no hi ha prou terra per abastir tan bestiar. En resum, la trobo molt correcta, per tal de regular mediambientalment el sector porcí.

→ **En cas de que no hi hagués cap normativa, creus que en els propers 5 anys, aquestes 180 explotacions, augmentarien? Per què?**

Segurament el nombre de granges no augmentaria, però probablement hi hauria granges que augmentarien el cens.

→ **En general, en els últims 20 anys, la ramaderia porcina ha patit grans canvis?**

Des de que vaig començar a treballar amb ara, ha canviat molt. Hi ha hagut molts grans canvis

→ **A quin nivell creus que més ha canviat (localització i dimensió, mesures ambientals, mesures sanitàries...)? Per què?**

Bàsicament ha canviat el nombre de granges, s'han reduït una tercera part de les granges que hi havia abans. S'ha canviat els cens ja que les explotacions s'han fet molt més grans. Granges que eren cicle tancat (mares, destete, engreix...) han passat a ser granges de mares i prou. I llavors els engreixos que teníem han augmentat molt les places, és a dir que ha canviat molt la producció porcina en general.

→ **Pel que fa les mesures sanitàries a grans trets, hi ha hagut grans canvis? Com quins?**

Jo et diria que pel que fa les mesures sanitàries, s'han aplicat dues mesures importants. Una al 2013 amb tota la llei del benestar animal i l'altre des de fa un parell d'anys amb tota la nova normativa de bioseguretat (són unes mínimes mesures de seguretat que les granges han de complir).

→ **Quines són les mesures sanitàries que han de prendre els ramaders, pel que fa als porcs?**

- Bioseguretat.
- Reducció de consum d'antibiòtics.
- Benestar animal.

→ **Aquestes mesures, han de ser seguides pels pagesos, estrictament, o no hi ha controls de sanitat que els hi obliguin?**

No, no. Si que hi ha controls. Cada any les granges passen una enquesta de BIOSEGURETAT, hi ha una puntuació mínima segons el tipus de classificació de granges i si la granja no compleix, o no pot tornar a omplir porcs o té un mes per adaptar-se. Pel que fa tot el tema de control d'antibiòtics a les granges, des de 1/01/ 2020 el veterinari a través d'un programa nacional que és el programa GTR de la Generalitat, es passa tot el consum d'antibiòtics; per tant des del Departament poden saber en tot moment quins antibiòtics s'utilitzen a cada explotació. A part, jo conto que a partir de l'any que ve, es marcarà quin és el nivell mig de consum d'antibiòtics d'una granja, i a partir d'aquí es faran uns semàfors; tot el que estigui per sota del nivell mig d'Espanya serà verd, el de la mateixa franja serà taronja i tot el que es passi serà vermell; amb l'objectiu de treballar perquè es redueixi encara menys el nivell d'antibiòtics. Tot i així de l'any 2014 amb ara s'ha reduït a la meitat el consum d'antibiòtics que s'utilitzen en porcí.

→ **Fa 20 anys, les mesures eren igual d'estrictes que ara, més o menys?**

Evidentment, abans eren molt menys estrictes, simplement perquè no hi havia tan control.

→ **Pel que fa les mesures ambientals, aquestes s'han anat modificant en els últims 20 anys? Saps si cada vegada són més estrictes?**

Si, és el que t'he comentat anteriorment de la normativa ambiental. És molt més restrictiva, moltes zones han passat a ser més vulnerables, per tant ha canviat totalment. Ara tothom ha de comunicar on tira purí i aportar uns plànols amb aquesta informació, les fórmules de pinso que s'utilitzen es relaciona amb el nitrogen que es produeix, i a partir d'aquí es fa un control.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 2.

→ **Pel que fa la gestió de purins, quines mesures han de seguir les granges per administrar-los? Quina és la mesura que s'ha de seguir, per tal de que aquests no contaminin les aigües (litres de suc per metre quadrat)?**

Això com he dit anteriorment depèn de cada granja. Va tot en funció de les unitats de bestiar que tinguis. Tota granja ha de tenir un pla de dejeccions, aquest pla depèn de les unitats ramaderes de cada granja, normalment en funció de l'alimentació es produeixen unes unitats de nitrogen, aquí a Espanya només es mira el nitrogen però en altres països també es té en compte els fosfats. Per tan a partir d'aquí amb la relació de nitrogen produït s'ha de disposar de certes hectàrees. Per això el pla de dejeccions ha d'incloure el nombre de terres que porta el ramader i a on es tira el purí. Si el transport el fa una empresa externa també s'ha de comunicar per tal de justificar a on va a parar el purí produït per l'explotació, a partir d'un GPS que indica si el purí va a una planta de depuració o a un camp, i a on estan situats.

→ **Creus que els ramaders segueixen al peu de la lletra, i de manera estricta les mesures de la gestió de purins?**

A veure, en principi la major part de ramaders segueixen la normativa perquè a més ara està molt controlat, però és com en tots els sectors, hi ha gent que es passa de llesta i que tira purí quan no n'ha d'abocar o que els escampa amb molta més concentració de la que hi hauria d'haver; però la majoria si que ho segueixen estrictament.

Si és que si, com es pot justificar que segons un estudi del grup de defensa del ter, actualment hi hagi 16 municipis d'Osona que tinguin més d'un 50% de contaminació per purins en les seves fonts? Potser el problema llavors, està en la normativa, no?

Com he dit la majoria de ramaders sempre segueixen la normativa, però com sempre hi ha algun que se la salta i per això contamina; també pot estar tan

contaminat perquè anys anteriors no estava tan controlat i era més fàcil que cada un fes el que volgués.

→ **Un altre dels impactes ambientals que generen les granges de porcs, és l'ús intensiu de l'aigua, d'on prové l'aigua que s'utilitza en la majoria de granges de porcs? Això suposa un problema?**

La major part de granges tenen un pou, i per tant no afecta a l'aigua de la població; però sí que és veritat que per exemple al Lluçanès mateix, hi ha granges que no tenen pous o el pou no pot abastar tot el bestiar i llavors venen cubes que porten aigua de la població pels animals ja que la xarxa d'aigua urbana no arriba a les explotacions. Evidentment, per aquesta aigua els ramaders paguen unes taxes.

PREGUNTES EN RELACIÓ A L'OBJECTIU 3

→ **Al Lluçanès, no hi ha cap granja de ramaderia porcina ecològica, en saps el motiu?**

A veure, que jo sàpiga a Osona no hi ha cap granja de porcí ecològic, la més a prop és la d'en Salgot i ja pertany al Vallès. El motiu probablement és perquè per produir ecològic has de tenir un mercat tu. Qui ho té, és gent que té cicle tancat amb un obrador i una carnisseria i per tant té una demanda i un mercat fet. Si tu has d'anar a vendre porc ecològic i no tens un mercat fet no rendibilitzes aquest porc, ja que el cost de producció és tres vegades més elevat que el que pot tenir un porc normal.

→ **Creus que aquest tipus de ramaderia té menys viabilitat que la tradicional? Per què?**

Sí sí, té menys viabilitat si tu no tens el mercat fet, perquè si l'has d'anar a vendre, l'has de vendre tres vegades més car, i per tant és molt probable que no te'l vulguin.

→ **D'aquí a uns anys, podria arribar a adquirir la mateixa viabilitat que té la ramaderia porcina tradicional? Per què?**

No. A més, jo crec que la gent jove si que esteu molt més conscienciats de l'ecologisme, el benestar animal... que la gent de la meua edat; però el problema vindrà quan us diguin que heu de pagar tres vegades més, hi estareu disposats? El porc normal que trobem a la carnisseria és un porc sense antibiòtics, ja que la canal del porc ha passat uns controls i a l'escorxador ha d'estar lliure d'antibiòtics; però és que en un porc ecològic a part d'això es necessita molt més espai, la mortalitat és molt més alta perquè no se li poden donar medicaments, l'alimentació és molt més cara; tot això té un cost afegit que o el rendibilitzes tu portant aquesta carn directament a taulell a una carnisseria o hi perds. Un porc normal està a un euro o un euro i pico el quilogram i l'ecològic surt a tres euros o més al quilogram.

→ **Creus que la ramaderia porcina ecològica, té més avantatges que la tradicional?**

Jo com a veterinària i tècnica no n'hi veig ni un, simplement perquè no tinc mentalitat ecològica degut a que no m'ho crec. Jo no em puc plantejar una granja ecològica amb 200 truges, perquè necessiten massa espai, a Espanya el cens mitjà de mares per granja és de 1.000 truges per granja, a Osona està a 400 per granja, com ens podem plantejar una granja ecològica amb aquest nombre de truges? Al *destete* tradicional es necessiten 0,2 metres quadrats per animal, a l'ecològic 1,5 metre.

4.2. Entrevista a Santi Pocino (guarda forestal)

DATA: 24/09/2020

OBJECTIUS:

→ Entendre quina és la funció dels agents rurals en el control de les explotacions ramaderes.

→ Esbrinar què pensen sobre la situació del sector i els impactes ambientals.

Santi Pocino és guarda forestal de la comarca d'Osona. Ell amb el seu equip, vetlla pel compliment de la normativa ambiental, fet que implica temes de fauna, aprofitaments forestals, espais naturals protegits, prevenció d'incendis, control de residus etc. En relació al control de les dejeccions ramaderes,

s'encarrega de vetllar per un correcte emmagatzematge i una correcta aplicació al sòl agrícola .

PREGUNTES EN RELACIÓ ALS IMPACTES AMBIENTALS

→ **Sou els agents rurals, els que feu el control de l'abocament de purins?**

Sí, però també ho poden fer altres cossos, com els Mossos o policies locals, tot i que, de manera general, per proximitat al territori, som nosaltres qui ens n'ocupem.

Una precisió: És important diferenciar entre abocament i aplicació. Per abocament entenem el buidatge de purins (sucs, com es coneix tradicionalment) de manera il·lícita mentre que per una aplicació entenem la manera reglada que té un ramader per escampar els suc sobre camps de conreus o bé pastures. L'aplicació pot ser feta de manera correcta o incorrecta, hi ha tota la normativa que regula com s'ha de fer i que nosaltres controlem.

→ **Abans, fa uns 20 anys, això era així, o aquest control el feia algun altre col·lectiu?**

Per regla general fa 20 anys hi havia molt menys control o en tot cas molta menys reglamentació. També es cert que la cabana porcina ha augmentat exponencialment. S'ha passat d'una escala de producció familiar a una escala de producció industrial. El potencial contaminant dels purins ha augmentat considerablement.

→ **Quina és la normativa i/o les mesures, que els ramaders han de seguir alhora d'abocar els purins?**

A data d'avui, el Decret 153/2019 és la normativa base que regula l'aplicació de purins (gestió de la fertilització del sòl). Es un decret molt extens i complex de 100 pàgines on s'hi contempen tota mena de detalls

→ **En quins casos està prohibit, tirar purins als camps?**

Hi ha força supòsits en que no es permet l'aplicació de suc. D'entrada hi ha períodes d'aplicació segons el tipus de conreu, també hi ha unes distàncies

mínimes a respectar referent nuclis de població o cursos d'aigua. Per altra banda tenim prohibicions genèriques com ara aplicar sobre superfícies nevades o entollades o bé que s'escapi purí fora dels límits del camp de conreu.

→ **Com ho feu per què els ramaders compleixin la norma? Quin és el control que es dur a terme, per part vostre?**

Patrullem pel territori i observem els camps. Òbviament el territori és tan gran que no arribem a tot arreu. Paral·lelament, però, ens arriben molts avisos de ciutadans on ens denunciïn males aplicacions. La nostra feina, llavors, és anar a verificar si la queixa és justificada o no.

→ **En la major part dels casos, la normativa sobre l'abocament de purins, es compleix?**

Vull pensar que sí... Tot i així hi ha murrieria i gent que se salta les normes. Aquesta gent ha de ser conscient que actuant així causa un perjudici al medi ambient, al sector i en definitiva a la societat.

→ **Si no es compleix, quina és la conseqüència?**

Redactem actes d'inspecció o denúncia que son tramitades cap als tècnics del Departament. Si es constata la infracció pot acabar en la imposició d'una sanció econòmica

→ **Quins impactes ambientals, pot ocasionar el fet de que els ramaders no segueixin la normativa?**

Tenim un problema molt greu de contaminació d'aqüífers. De fet és un problema que s'ha tornat crònic, passen els anys i la situació no millora. La contaminació d'aqüífers es conseqüència d'una sobre aplicació de purins al sòl.

→ **Estàs d'acord amb aquesta afirmació: “*Un altre exemple és el dels agents rurals, aquests haurien de vigilar les bones pràctiques en la gestió; però estan tan incapacitats (per falta de personal, pocs recursos,***

***dificultats amb l'administració...)* que no poden fer res, el resultat és que miren cap a una altre cantó, i els ramaders fan el que volen, sobretot quan parlem de grans explotacions.” Per què? Creus que els agents rurals, disposeu de prou recursos per tal de dur a terme aquest control de forma estricta i ordenada?**

Hi estic d'acord només parcialment. Ho estic en el sentit de la manca de mitjans, especialment de personal. Tenim encomandes gran quantitat de tasques i la plantilla es massa reduïda per donar resposta a tot. Per contra no comparteixo el que dius de “mirar a una altre cantó”. Si detectem una infracció en aplicació de purins ens pertoca actuar i així ho fem.

→ Quina és la quantitat de diners que la Generalitat pressuposta per dur a terme aquesta tasca?

Ho desconec.

→ D'altra banda, i com a agent que desenvolupa una funció de protecció del medi, creus que l'activitat ramadera porcina que s'està duent a terme al nostre territori (Lluçanès), és perjudicial mediambientalment parlant? Per què?

No és una resposta de blanc o negre, hi ha matisos. L'activitat ramadera ve d'antic i és una font que sosté una part dels habitants del Lluçanès. El problema rau en els equilibris, en el nombre de caps de bestiar i en la capacitat que té un territori d'assimilar els milions de litres de purí que genera. Les anàlisis dels aqüífers i els nivells de contaminació que indiquen any rere any són una dada empírica del perjudici ambiental que comporta aquesta activitat. Això no es ni sostenible ni desitjable. Ni pel medi ambient ni per la societat. Tenir indefinidament les fonts contaminades, crec que és propi d'una societat decadent.

→ Creus que actualment, al Lluçanès hi ha prou control per part dels agents rurals i forestals, en l'abocament de purins als camps?

Francament t'he de dir que no és suficient però, com he dit anteriorment, també tenim les informacions que ens arriben del territori. Poc o molt anem sabent del peu que calça cadascú. Altre cosa, es enxampar in-fraganti quan algú comet una irregularitat, cosa més complicada.

→ **Ho tenen fàcil els ramaders per saltar-se la normativa?**

La normativa es va desenvolupant per posar-ho difícil als infractors... En tot cas depèn de l'ètica i dels escrúpols de cadascú. Sempre pot haver-hi gent disposada a saltar-se normes, però s'exposa a que l'enganxem i el denunciem. Però també s'exposen a una creixent "condemna social". La societat cada cop és menys tolerant en acceptar activitats econòmiques que privatitzen els guanys econòmics i socialitzen danys ambientals

ANNEX 5: Observacions

5.1. Visita ECOGranja Salgot

DATA: 25/07/2020

LLOC: EcoGranja Salgot, Aiguafreda

OBSERVACIÓ

El passat 25 de juliol, vaig fer una visita a l'Ecogranja Salgot, una granja porcina ecològica situada als peus del parc natural del Montseny. Es tracta d'una petita explotació de porcs de cicle tancat, amb els quals s'elabora embotits d'altíssima qualitat. La raça porcina amb la qual treballen, és una barreja entre un 75% Duroc i un 25% Landrace. Els porcs estan durant 8 mesos a la granja, i després se'ls emporten a un escorxador de Moià (només poden estar durant 40km dins d'un camió), on els maten a través de la sedació per procurar el benestar animal. En aquesta granja, he pogut observar com ha d'estar construïda una ecogranja porcina, i quins requisits requereix.

→ Requisits normatius

Pel que fa els requisits normatius, la granja els compleix tots al 100%. Té el certificat del CCPAE; de manera que els compleix a la perfecció. Així a grans trets, l'alimentació és la correcta, els porcs tenen els espais que necessiten, compleixen el període de lactància necessari, les instal·lacions són correctes, i la higiene també...

Allotjament del bestiar i instal·lacions

Els espais de l'Ecogranja Salgot estan adaptats als porcs, segons el cicle al qual pertanyen (truges gestants, paridores, deslletament o transició i engreix).

Els sòls dels espais tancats són sòlids, i tenen uns petits forats pels quals es filtra l'orina dels animals que no es pot barrejar



amb la palla; és a dir, que els sòls del formigó, que són llisos però no relliscosos, els quals no estan reixats, estan coberts de palla (com a jaç) per tal d'evitar generar molts purins, i convertir els excrements animals en adob, al mateix temps que contribueix en el benestar animal.



A part d'aquests espais tancats, els porcs disposen d'un gran pati obert de sorra, al qual (menys les gestants, que les van obrir per períodes per tal de que amb les corregudes no perdin els garrins), poden anar en qualsevol moment. Aquest pati disposa d'ombres, de manera que el bestiar

pot sortir tranquil·lament sense la necessitat de patir per l'escalfor del sol. La granja, està encarada al Sud per tal de que els animals puguin rebre radiació solar directa, d'aquesta manera el bestiar no té fred; tot i així hi ha uns espais tancats amb temperatura a 20°C, on poden accedir els garrins per tal de que no congelar-se.

→ **Cicle tancat**

TRUGES GESTANTS: Aquestes són les truges embarassades; l'embaràs d'aquest bestiar dura tres mesos, tres setmanes i tres dies. Aquestes són inseminades artificialment o per munta natural, segons la raça del mascle; tot i així la granja ha de tenir dos berros de raça duroc, els quals serveixen per recel·lar les truges. Aquestes s'estan a

la zona de gestació, i fan totes més de 100kg, ja que és a partir d'aquest pes que tenen la maduresa suficient per ser mares. La granja compte amb 40 truges, de raça landrace-duroc; i aquestes estan dividides en 6 espais diferents.

| | Pes viu (kg) | Zona coberta ¹ m ² /cap | Zona a l'aire lliure ² m ² /cap |
|--|----------------------------------|---|---|
| Truges lactants amb garrins de fins a 40 dies | | 7,5 | 2,5 |
| Porcs d'engreix | fins 50 | 0,8 | 0,6 |
| | fins 85 | 1,1 | 0,8 |
| | fins 110 | 1,3 | 1 |
| | més de 110 | 1,5 | 1,2 |
| Garrins | de més de 40 dies i fins a 30 kg | 0,6 | 0,4 |
| Porcs | | 2,5 femelles | 1,9 |
| | | 6 mascles ³ | 8 |

PARIDERES i LACTANTS: Aquestes són les truges que ja han parit; s'estan en aquest espai durant 40 dies, que són els dies que dura la lactància dels garrins.

Cada truja que té uns 10 garrins, disposa d'un espai individual. Aquest espai està format per una zona tancada i coberta climatitzada a 20°C de temperatura on només entren els garrins; a part també disposa d'unes barres



metàl·liques a tots els laterals, de manera que si la truja s'estira no esclafa als garrins. També disposen de paper, aquest s'utilitza per absorbir la placenta i la sang del part; d'aquesta manera també es recicla. A part, també tenen accés a l'aire lliure, però només unes estones.

DESLLETAMENT (Transició): aquesta fase, és en la que se separa als garrins de les seves mares, abans de portar-los a l'engreix. Disposen d'espai obert i tancat, com a tots els cicles.

ENGREIX: un cop arriben engreix, l'objectiu és que mengin el màxim per tal de que arribin al pes suficient per anar a l'escorxador. Per això disposen de menjar tot el dia, al mateix temps que un pati on poden accedir sempre que vulguin. D'aquesta manera, encara que els porcs es criïn en una granja poden "jugar" i desenvolupar la seva etiologia de la forma més natural possible.

Alimentació

L'alimentació pels porcs de l'Ecogranja Salgot, després dels 40 dies de lactància dels garrins, és totalment ecològica; basada en aliments mediterranis com: el blat, els pèsols, i l'oli d'oliva. Tot i així els porcs també disposen de palla i farratges per alimentar-se, aquests dos últims també són produïts a la mateixa explotació, la Masia del Saüc. Un 20% de l'alimentació del bestiar de l'explotació, prové de l'explotació, com dicta la normativa.

Profilaxi, tractaments veterinaris, neteja i desinfecció d'instal·lacions

Per norma, els animals de l'Ecogranja Salgot, no han d'agafar malalties, ja que es prenen un seguit de mesures per evitar-ho. Per començar el fet de que el bestiar tingui tan espai, i pugui disposar d'espais exteriors, ja és una mesura de prevenció. Una altra mesura de prevenció són les balles que hi ha a l'Ecogranja, de manera que no pot entrar cap mena d'animals com cabirols, senglars, guilles... a les instal·lacions. Una altra mesura de prevenció, seria el no-accés de camions de transport animal a l'Ecogranja, per portar-los a l'escorxador, els ramaders, amb un remolc particular treuen els animals de l'explotació i després aquests els traspassen al camió, per anar a l'escorxador. D'altra banda, en cas de que algun animal es posi malalt, a la granja disposen d'una infermeria per tal d'aïllar-lo i evitar la transmissió de l'enfermetat a la resta de bestiar

Per tal de netejar les instal·lacions, s'utilitza aigua i uns productes desinfectants especials i inclosos per la normativa.

→ Sostenibilitat i cura pel medi ambient:

Per tal d'anar més enllà de la normativa, i seguir en la filosofia ètica de tenir cura pel medi i ser efímers a l'ecologia; les instal·lacions de l'Ecogranja Salgot, estan dissenyades per tal de ser el més sostenible possibles. Aquestes disposen de:

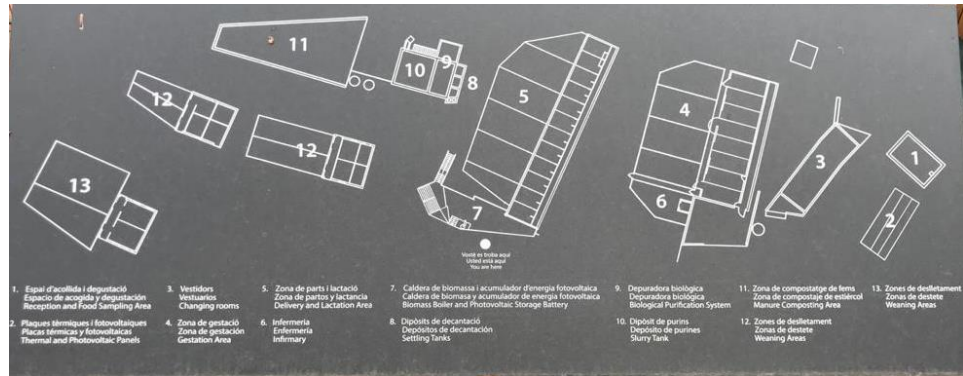
PLAQUES SOLARS: per tal d'aprofitar l'energia solar pel funcionament de la granja.

CALDERA DE BIOMASSA: s'utilitza per proporcionar escalfor als porcs, en comptes de tenir un generador de gasolina.

SISTEMA DE COMPOSTATGE: com he comentat anteriorment, barregen la palla amb els excrements per tal d'evitar generar tants purins, i convertir-ho en fems per adobar els camps.

PLANTA DE TRACTAMENT DE PURINS: aquí es tracten els purins, i es depuren biològicament.

A més, la granja compte amb un sistema de recollida d'aigua de la pluja, i la reutilització d'aigües grises per tal de netejar les instal·lacions.



5.2. Visita a l'explotació de cycle tancat Cal Rovira

DATA: 22/08/2020

LLOC: Cal Rovira, Sagàs

OBSERVACIÓ

El passat 22 d'agost de 2020, vaig tenir l'oportunitat de visitar una explotació de porcí de Cercle Tancat: Cal Rovira. Cal Rovira està situat a un municipi del Berguedà, el qual és fronterer amb el Lluçanès, anomenat Sagàs. Es tracta d'una explotació ramadera i agrícola a la qual a part de porcs, també hi ha vaques de carn i aviram, a més d'un immens hort i terres a les quals hi cultiven cereals; l'explotació també disposa de dues naus a les quals poden elaborar pinso pel bestiar, i un pou d'aigua que els permet ser autosuficients fins hi tot en aquest sentit. Per acabar també tenen un petit obrador al qual elaboren productes a partir de la carn que obtenen del seu bestiar. A la granja hi ha 80 mares, per tant entre 700 i 800 caps de bestiar a l'explotació.

→ **Cicle tancat:**

Com he esmentat anteriorment, Cal Rovira és una explotació ramadera que té el cicle tancat de porcí. És a dir que a la seva granja, hi ha un berro de raça Duroc el qual a partir d'inseminació artificial, deixa embarassades unes 80 truges híbrides entre Duroc, Landrace Ibèric i Landrace. Aquestes crien els

garrins durant el temps de lactància, després passen a la transició, i finalment a engreix, un cop s'acaba l'etapa d'engreix se'n van a engreix. Finalment i per acabar el procés retornen cap a l'explotació en canal per tal de que es pugui elaborar els productes a l'obrador.

EL MANEIG

El funcionament de la granja de Cal Rovira, es basa en 7 cicles reproductius en lots de 10 o 12 truges, en intervals de 21 dies. Les truges passen el temps de gestació en una gran nau, amb jaç de palla i on disposen d'una gran quantitat d'espai per garantir la seva comoditat i el benestar animal.

En el moment en què les trugen han de parir es porten en espais més reduïts, però on no han d'estar necessàriament sempre dintre de la gàbia. Els garrins es deslleten a les tres setmanes de vida, i es porten a una nau d'ambient controlat on fan la transició de la lactància a l'engreix. Dos mesos més tard, aquests passen a la última fase del procés que és l'engreix, els porcs s'estan allà uns 5 o 6 mesos fins que assoleixen el pes de més o menys 100kg per canal; en aquesta nau també disposen de jaç de palla, en el qual estan més còmodes. En resum, els animals estan entre 7 i 8 mesos a les granges, abans de ser exportats al matadero d'Avinyó. Aquest sistema permet que cada setmana es pugui sacrificar un lot de 30 porcs

ALIMENTACIÓ

L'alimentació dels porcs està basada en pinsos compostos, elaborats al molí de la mateixa casa. La major part dels cereals prové dels camps de conreu i familiars de la pròpia explotació. L'ordi, el blat, la civada, el blat de moro, l'oli de colza i soja són la base de la dieta dels porcs de Cal Rovira.

INSTAL·LACIONS I GESTIÓ DE RESIDUS

Les instal·lacions de Cal Rovira, són un clar exemple de procurar pel benestar animal, s'aconsegueix deixant que els animals puguin desenvolupar una activitat a l'exterior i disposin de més espai que en les granges que coneixem.

També es tracta d'una explotació que genera els mínims impactes possibles pel medi ambient; això ho fan gestionant els residus per tal de que a l'explotació no només es produeixin purins sinó que una part siguin fems (s'aconsegueix a partir del jaç de palla), un adob que té menys impacte per la terra, aquest es deixa reposar un any al femer i després ja és apta per nodrir els camps de conreus i l'hort; a més, l'aigua l'extreuen d'un pou de la pròpia finca, evitant utilitzar aigua de consum humà.

ANNEX 6: Taules de dades**6.1. Taules de dades cens de bestiar al Lluçanès municipi a municipi**

| ALPENS | | |
|----------------|-------------|----------------|
| Bovins | 501 | 100,00% |
| Ovins | 25 | 4,99% |
| Cabrum | 36 | 7,19% |
| Porcins | 1.002 | 200,00% |
| Aviram | 0 | 0,00% |
| Conilles mares | 0 | 0,00% |
| Equins | 0 | 0,00% |
| TOTAL | 1564 | 312,18% |

| LLUÇÀ | | |
|----------------|--------------|---------------|
| Bovins | 942 | 6,6% |
| Ovins | 2.623 | 18,3% |
| Cabrum | 341 | 2,4% |
| Porcins | 9.714 | 67,8% |
| Aviram | 200 | 1,4% |
| Conilles mares | 479 | 3,3% |
| Equins | 38 | 0,3% |
| TOTAL | 14337 | 100,0% |

| OLOST | | |
|----------------|---------------|---------------|
| Bovins | 1.959 | 9,0% |
| Ovins | 3.725 | 17,1% |
| Cabrum | 0 | 0,0% |
| Porcins | 15.902 | 72,9% |
| Aviram | 166 | 0,8% |
| Conilles mares | 29 | 0,1% |
| Equins | 23 | 0,1% |
| TOTAL | 21.804 | 100,0% |

| ORISTÀ | | |
|----------------|----------------|---------------|
| Bovins | 3.161 | 3,2% |
| Ovins | 1.876 | 1,9% |
| Cabrum | 670 | 0,7% |
| Porcins | 50.574 | 50,5% |
| Aviram | 43.043 | 43,0% |
| Conilles mares | 720 | 0,7% |
| Equins | 5 | 0,0% |
| TOTAL | 100.049 | 100,0% |

| PRATS DE LLUÇANÈS | | |
|-------------------|-------------|-------------|
| Bovins | 278 | 2,8% |
| Ovins | 997 | 10,0% |
| Cabrum | 28 | 0,3% |
| Porcins | 8.552 | 85,6% |
| Aviram | 74 | 0,7% |
| Conilles mares | 52 | 0,5% |
| Equins | 11 | 0,1% |
| TOTAL | 9992 | 100% |

| PERAFITA | | |
|----------------|---------------|-------------|
| Bovins | 2.021 | 12,3% |
| Ovins | 1.096 | 6,7% |
| Cabrum | 9 | 0,1% |
| Porcins | 13.007 | 79,2% |
| Aviram | 187 | 1,1% |
| Conilles mares | 89 | 0,5% |
| Equins | 15 | 0,1% |
| TOTAL | 16.424 | 100% |

| SANT AGUSTÍ DEL LLUÇANÈS | | |
|--------------------------|---------------|---------------|
| Bovins | 1.998 | 5,2% |
| Ovins | 0 | 0,0% |
| Cabrum | 0 | 0,0% |
| Porcins | 6.124 | 16,0% |
| Aviram | 30.057 | 78,7% |
| Conilles mares | 5 | 0,0% |
| Equins | 1 | 0,0% |
| TOTAL | 38.185 | 100,0% |

| SANT BARTOMEU DEL GRAU | | |
|------------------------|---------------|---------------|
| Bovins | 1.815 | 2,9% |
| Ovins | 77 | 0,1% |
| Cabrum | 0 | 0,0% |
| Porcins | 59.887 | 96,6% |
| Aviram | 109 | 0,2% |
| Conilles mares | 74 | 0,1% |
| Equins | 33 | 0,1% |
| TOTAL | 61.995 | 100,0% |

| SANT MARTÍ D'ALBARS | | | SANT FELIU SASSERRA | | |
|---------------------|--------------|---------------|---------------------|--------------|---------------|
| Bovins | 513 | 2,5% | Bovins | 401 | 3,3% |
| Ovins | 3.858 | 18,4% | Ovins | 1.226 | 10,0% |
| Cabrum | 399 | 1,9% | Cabrum | 54 | 0,4% |
| Porcins | 15.775 | 75,4% | Porcins | 10.009 | 82,0% |
| Aviram | 170 | 0,8% | Aviram | 252 | 2,1% |
| Conilles mares | 192 | 0,9% | Conilles mares | 262 | 2,1% |
| Equins | 10 | 0,0% | Equins | 4 | 0,0% |
| TOTAL | 20917 | 100,0% | TOTAL | 12208 | 100,0% |

| SOBREMUNT | | | SANTA MARIA DE MERLÈS | | |
|----------------|------------|---------------|-----------------------|---------------|---------------|
| Bovins | 206 | 31,1% | Bovins | 1.527 | 5,0% |
| Ovins | 305 | 46,1% | Ovins | 826 | 2,7% |
| Cabrum | 15 | 2,3% | Cabrum | 0 | 0,0% |
| Porcins | 10 | 1,5% | Porcins | 23.662 | 76,9% |
| Aviram | 74 | 11,2% | Aviram | 3.803 | 12,4% |
| Conilles mares | 32 | 4,8% | Conilles mares | 938 | 3,0% |
| Equins | 20 | 3,0% | Equins | 4 | 0,0% |
| TOTAL | 662 | 100,0% | TOTAL | 30.760 | 100,0% |

| SANT BOI DEL LLUÇANÈS | | |
|-----------------------|--------------|---------------|
| Bovins | 773 | 3,5% |
| Ovins | 162 | 0,7% |
| Cabrum | 42 | 0,2% |
| Porcins | 21.245 | 95,4% |
| Aviram | 17 | 0,1% |
| Conilles mares | 0 | 0,0% |
| Equins | 39 | 0,2% |
| TOTAL | 22278 | 100,0% |

6.2. Llistat explotacions porcines Lluçanès

| Nom Explotació | Municipi | Integradora | Classificació zootècnica | Cens total |
|-------------------------|----------|------------------------------------|--------------------------|------------|
| MAS EL GRAELL | Alpens | | Recria de reproductores | 308 |
| GRANJA CAN VINYAS | Lluçà | MURUCUC SL | Engreix | 690 |
| CASANOVA DEL CASTELL | Lluçà | | Engreix | 860 |
| GRANJA CONILL | Lluçà | CAN GUITARRA RAMADERA SL | Engreix | 706 |
| EL GRAU | Lluçà | | Engreix | 720 |
| CASANOVA DEL GRAU | Lluçà | | Producció de garrins | 932 |
| LA GARONA | Lluçà | PIENSOS SANKY, SL | Engreix | 1450 |
| MOLI DE PUIGORIOL | Lluçà | | Engreix | 900 |
| CAN VILELLA | Olost | PIENSOS COMPUESTOS VICTORIA, S.A. | Transició de garrins | 4005 |
| CAL PAU | Olost | | Engreix | 400 |
| CAN REXACH | Olost | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 3000 |
| LA TORRE | Olost | SERVEIS TURÍSTICS LES CABANYES SLU | Engreix | 770 |
| GRANJA CLAP | Olost | MANEL PUIG CABANES, SL. | Producció mixta | 1920 |
| ROQUES DEL GUIX | Olost | | Producció de garrins | 7846 |
| LA SALA | Olost | | Producció mixta | 2850 |
| CASA REIXAGO | Olost | PIENSOS COMPUESTOS VICTORIA, S.A. | Engreix | 1310 |
| LA RIERA | Olost | | Transició de garrins | 4500 |
| CAL CIRERA | Olost | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 264 |
| GRANJA BACH | Olost | PINSOS FIGUERAS, SA | Engreix | 2000 |
| Granja La Sala – Truges | Olost | GRANS DEL LLUÇANÈS SL | Producció de garrins | 1537 |
| CAN SALLENT | Olost | PINSOS MOLINET, SL. | Engreix | 488 |
| MAS GARDUIXERES | Olost | | Producció de garrins | 368 |
| BOJONS | Olost | | Engreix | 432 |
| GRANJA GREVOL | Olost | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 495 |
| LA VILA | Olost | | Engreix | 2000 |
| CAMPA | Olost | GRANGES TERRAGRISA | Recria de reproductores | 850 |

| | | | | |
|-----------------------------|-------|-----------------------------------|-------------------------|------|
| | | SLU | | |
| OLOST-3 | Olost | GRANGES TERRAGRISA SLU | Recria de reproductores | 713 |
| GRANJA ROBERT | Orià | | Recria de reproductores | 1228 |
| MINI GRANJA | Orià | NO INTEGRAT | Engreix | 811 |
| GRANJA PAHONELLAS | Orià | | Engreix | 600 |
| CAL PLATA | Orià | PINSOS MOLINET,SL. | Transició de garrins | 2020 |
| GRANJA CAL GALL | Orià | | Producció mixta | 2723 |
| GRANJA BOLADERES | Orià | NO INTEGRAT | Engreix | 300 |
| GRANJA CABANAS | Orià | | Producció de garrins | 2548 |
| LA MIRANDA | Orià | | Producció de garrins | 1930 |
| GRANGES PERE VILA | Orià | | Producció mixta | 4906 |
| LA TORRETERA | Orià | | Producció mixta | 3248 |
| GRANJA GERMANS FREIXA | Orià | | Engreix | 300 |
| GRANJA CAL CASTANYER | Orià | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 604 |
| CASA TERRICABRAS | Orià | | Producció de garrins | 878 |
| PUIGFERRAT | Orià | NO INTEGRAT | Engreix | 338 |
| PAU | Orià | CAMPS MAS, SCP | Engreix | 300 |
| VILARROGER | Orià | AGROPECUARIA CATALANA, SCCL | Recria de reproductores | 700 |
| LA CARRERA | Orià | | Recria de reproductores | 266 |
| ALTARRIBA | Orià | RAM PLANA DE VIC | Engreix | 1356 |
| EL CRESPI | Orià | | Producció de garrins | 202 |
| PRAT DEL TONEU | Orià | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 540 |
| GRANJA BALLESTERA | Orià | CAL PERE VILA, SL | Engreix | 1440 |
| LA RIBA | Orià | GRANGES ROVIRA SL. | Engreix | 2670 |
| EL SOLER | Orià | | Producció de garrins | 3631 |
| EL BLANQUER | Orià | | Engreix | 1426 |
| MAS NOU | Orià | | Engreix | 120 |
| CAL MAGRE | Orià | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 288 |
| GRANJA PLA DE MOIXONS | Orià | | Engreix | 170 |

| | | | | |
|------------------------------|-------------------|---|---------------------------|-------|
| GRANJA ROCADENBOSCH | Oristà | AGROPECUARIA CATALANA, SCCL | Engreix | 352 |
| GRANJA ALTARRIBA | Oristà | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 1000 |
| LA GUARDIA | Oristà | AGROPECUARIA CATALANA, SCCL | Engreix | 800 |
| CAL PUJOL | Oristà | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 1000 |
| SANTA EULARIETA | Oristà | PROMOCIONES VETERINARIAS, SA (PROVETSA) | Recria de reproductores | 2500 |
| EL SOLÀ | Oristà | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 792 |
| EL PLA DE LA SENYORA | Oristà | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 5100 |
| EL BACH | Oristà | | Producció de garrins | 10505 |
| VALLDOU | Oristà | | Engreix | 480 |
| GRANJA VALLDAURA | Oristà | | Engreix | 600 |
| GRANJA ALSINA | Oristà | GRANJA DANIEL, SL | Engreix | 1474 |
| CAL FUSTA | Perafita | PROMOCIONES VETERINARIAS, SA (PROVETSA) | Engreix | 2952 |
| CASA NOVA DE LA FRANQUESA | Perafita | | Producció de cicle tancat | 2772 |
| GRANJA SERRAT DE LA GUITARRA | Perafita | | Engreix | 1350 |
| GRANJA SANT PERE | Perafita | | Producció de garrins | 3817 |
| GRANJA CAROLET | Perafita | | Transició de garrins | 2129 |
| GRANJA ROQUETES | Perafita | | Engreix | 678 |
| LA RIERA | Perafita | GRANGES ROVIRA SL. | Engreix | 1152 |
| CASA NOVA DE PALLARS | Perafita | | Producció mixta | 2137 |
| GRANJA EL SENGLAR* | Prats de Lluçanès | JOSEP FONT PUIG SL | Transició de garrins | 3970 |
| LA FARINERA | Prats de Lluçanès | RAM PLANA DE VIC | Engreix | 1011 |
| GRANJA CAPDEVILA | Prats de Lluçanès | TORRA CLOT, SCP | Transició de garrins | 1180 |
| GRANJA SANT MARÇAL | Prats de Lluçanès | CAL VISÓ SL. | Engreix | 800 |
| GRANGES PONT ESPATLLAT | Prats de Lluçanès | PINSOS MOLINET, SL. | Engreix | 680 |
| MASOVERIA SANTA LLUCIA | Prats de Lluçanès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 1920 |

| | | | | |
|--------------------------------|-------------------------|---|-------------------------|------|
| LA ROCA D'EN FELIU | Prats de Lluçanès | | Engreix | 850 |
| CLOT DEL VILAR | Prats de Lluçanès | | Selecció | 1156 |
| GRANJA VILARO | Prats de Lluçanès | | Engreix | 200 |
| SOLER DE N'HUG | Prats de Lluçanès | PINSOS SANT ANTONI | Producció mixta | 336 |
| CAN ROSET | Prats de Lluçanès | | Producció mixta | 1372 |
| PLANGIVERT | Prats de Lluçanès | | Recria de reproductores | 4140 |
| CAL FARRE | Sant Agustí de Lluçanès | | Producció de garrins | 650 |
| MAS CODINACH | Sant Agustí de Lluçanès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 1848 |
| CASADEMUNT DE PI | Sant Agustí de Lluçanès | | Engreix | 728 |
| CASANOVA DEL PRAT | Sant Agustí de Lluçanès | | Transició de garrins | 446 |
| EL PRAT DE SANT AGUSTI | Sant Agustí de Lluçanès | | Engreix | 1288 |
| EL FRANCAS | Sant Agustí de Lluçanès | JOAQUIM ROVIRA BAUCCELLS | Engreix | 1200 |
| LA SALA | Sant Bartomeu del Grau | PROMOCIONES VETERINARIAS, SA (PROVETSA) | Multiplicació | 3120 |
| GRANJA ISERN/GRANJA SANT GENIS | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 1292 |
| LA MASIA | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 780 |
| GRANJA VILANOVA | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 240 |
| GRANJA LA CASETA DEL VILAR | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 850 |
| CASETA PERMANYER | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 670 |
| MONELLOTS | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 4972 |
| PLA DEL VILARO | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 3551 |
| GRANJA PUJOL | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 501 |
| EL PERMANYER | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 712 |
| LA QUINTANETA | Sant Bartomeu del Grau | | Producció mixta | 2581 |
| MAS REIG | Sant Bartomeu del Grau | GENERAL PECUÀRIA, SAU (GEPESA) | Engreix | 1547 |
| CAN TORNER | Sant Bartomeu del Grau | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 300 |
| CAN FARRES | Sant Bartomeu del Grau | | Producció mixta | 1418 |
| GRANJA MOLAS | Sant Bartomeu del Grau | SAT LA COROMINA 990 | Engreix | 1050 |

| | | | | |
|------------------------|------------------------|------------------------------------|----------------------|-------|
| | | CAT | | |
| CASAMIQUELA | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 900 |
| GRANJA TORNER AMBLAS | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 350 |
| CAL SIMON | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 2296 |
| CASANOVA DE LA SAURINA | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 805 |
| MAS PERARIERA | Sant Bartomeu del Grau | PINSOS MOLINET, SL. | Engreix | 1020 |
| VILASECA | Sant Bartomeu del Grau | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 1840 |
| EL PUJOL | Sant Bartomeu del Grau | | Engreix | 2400 |
| VILATORTELLA | Sant Bartomeu del Grau | | Producció mixta | 3392 |
| CASETA D'ALBOQUERS | Sant Bartomeu del Grau | GRANGES TERRAGRISA SLU | Transició de garrins | 8500 |
| LES FERRERES | Sant Bartomeu del Grau | PLA DEL VILARÓ, SL | Engreix | 1400 |
| GRANJA SANKY | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 1253 |
| GRANJA ELS PINS | Sant Bartomeu del Grau | | Transició de garrins | 1500 |
| L'ALOVET | Sant Bartomeu del Grau | | Producció de garrins | 10305 |
| ELS SOLANS | Sant Bartomeu del Grau | VILATAMÀ, SL | Engreix | 1825 |
| GRANJA VILALTELLA | Sant Boi de Lluçanès | | Producció de garrins | 5387 |
| EL SERRAT | Sant Boi de Lluçanès | PINSOS SANT ANTONI | Producció de garrins | 3387 |
| GRANJA BARNERA | Sant Boi de Lluçanès | | Producció de garrins | 2634 |
| MAS TORNER | Sant Boi de Lluçanès | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 120 |
| MAS LA TALAIA | Sant Boi de Lluçanès | | Engreix | 1515 |
| HOSTALET | Sant Boi de Lluçanès | SERVEIS TURÍSTICS LES CABANYES SLU | Engreix | 250 |
| GRANJA ELS PLANS | Sant Boi de Lluçanès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 1680 |
| GRANJA SUBIRANA | Sant Boi de Lluçanès | | Producció mixta | 4344 |
| VILADECANS | Sant Boi de Lluçanès | RAMADERA PLA BALLESTER, SL | Engreix | 330 |
| GRANJA ESTRADA | Sant Boi de Lluçanès | | Producció mixta | 2245 |
| MAS ORRA | Sant Boi de Lluçanès | RAMADERA PLA BALLESTER, SL | Transició de garrins | 2622 |
| LES CODINES | Sant Boi de Lluçanès | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 2388 |
| CAL PAXAXA | Sant Martí d'Albars | | Engreix | 1500 |

| | | | | |
|-----------------------|-----------------------|-----------------------------------|---|------|
| CAL SOLER | Sant Martí d'Albars | | Transició de garrins | 860 |
| GRANJA CAL BENET | Sant Martí d'Albars | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 600 |
| MAS VILATAM-MA | Sant Martí d'Albars | | Engreix | 1980 |
| CAL NOFRE | Sant Martí d'Albars | | Engreix | 220 |
| GRANJA SERRAROLS | Sant Martí d'Albars | | Producció de garrins | 2058 |
| CAL FERNANDO | Sant Martí d'Albars | PALOMERA SCP | Engreix | 240 |
| ALMATO | Sant Martí d'Albars | NO INTEGRAT | Engreix | 180 |
| EL COLLET | Sant Martí d'Albars | PALOMERA SCP | Engreix | 300 |
| LA ROVIRA | Sant Martí d'Albars | | Producció mixta | 2578 |
| GRANJA PALOMERA | Sant Martí d'Albars | | Producció mixta | 3975 |
| LA CURANYA | Sant Martí d'Albars | | Transició de garrins | 2359 |
| GRANJA LES CARBONERES | Sant Martí d'Albars | | Producció de garrins | 5032 |
| SERRA DEGOLLATS | Santa Maria de Merlès | PIENSOS COMPUESTOS VICTORIA, S.A. | Engreix | 2000 |
| GRANJA COMELLAS | Santa Maria de Merlès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 520 |
| CASA SALABERT | Santa Maria de Merlès | MURUCUC SL | Engreix | 4500 |
| BORRALLERES | Santa Maria de Merlès | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 631 |
| GRANJA SAR | Santa Maria de Merlès | CATALANA DE PINSOS SA | Recria de reproductores | 2712 |
| CASA MOLI DE VILALTA | Santa Maria de Merlès | AGROPECUARIA CATALANA, SCCL | Engreix | 1320 |
| CASA VILALTA | Santa Maria de Merlès | PALOMERA SCP | Engreix | 1500 |
| LA PINYA | Santa Maria de Merlès | PINSOS MOLINET, SL. | Engreix | 1228 |
| CAL MIQUEL | Santa Maria de Merlès | | Producció de garrins | 263 |
| Llofrens | Santa Maria de Merlès | | Centre recollida/distribució material genètic | 60 |
| COLL DE PITXELL | Santa Maria de Merlès | GRANGES MONT-RAL, SL | Engreix | 1011 |
| GRANJA TORRENTS | Santa Maria de Merlès | MANEL PUIG CABANES, SL. | Engreix | 1200 |
| GRANJA LLUCITANA | Santa Maria de Merlès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 4037 |
| TEULATS | Santa Maria de Merlès | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 1500 |
| LA TO VELLA | Santa Maria de Merlès | SAT SANT GALLARD | Engreix | 576 |
| GRANJA LA SERRADORA | Santa Maria de Merlès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 594 |
| ESMERATS | Santa Maria de Merlès | GRANGES TERRAGRISA | Engreix | 1300 |

| | | | | |
|-----------------------|-----------------------|-----------------------------------|----------------------|-------|
| | | SLU | | |
| CAL CALAMITA | Santa Maria de Merlès | PIENSOS COMPUESTOS VICTORIA, S.A. | Engreix | 1200 |
| GRANJA BONELLS | Santa Maria de Merlès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 3000 |
| MAS LA CORTADA | Santa Maria de Merlès | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 3072 |
| GRANJA FELISA | Sant Feliu Sasserra | | Engreix | 1250 |
| GRANJA SOCIATS | Sant Feliu Sasserra | GRANGES TERRAGRISA SLU | Engreix | 200 |
| GRANJA SALADA | Sant Feliu Sasserra | AGRÍCOLA Y GANADERA PIBAR, S.A. | Engreix | 3450 |
| CAL MONGET | Sant Feliu Sasserra | CAL PERE VILA, SL | Engreix | 1000 |
| GRANJA BERENGUERAS | Sant Feliu Sasserra | PINSOS SANT ANTONI | Engreix | 1002 |
| GRANJA TORRAS | Sant Feliu Sasserra | SELECCIÓN BATALLÉ, SA | Engreix | 675 |
| GRANJA COLL DE BASSA | Sant Feliu Sasserra | | Producció de garrins | 1906 |
| FORN DE COLL DE BASSA | Sant Feliu Sasserra | | Transició de garrins | 14000 |
| BONELLS | Sant Feliu Sasserra | PLA DEL VILARÓ, SL | Engreix | 3150 |
| GURRIANS | Sant Feliu Sasserra | GRANJA MONTANER SL | Engreix | 1500 |